

รายงานสรุปผลการจัดเวทีเสวนากลุ่มผู้นำนักศึกษา
เพื่อสนับสนุนการปฏิรูปประเทศ
เรื่อง
“นักศึกษากับอนาคตสังคมไทย”
ระหว่างวันที่ 6 - 7 กรกฎาคม 2558
ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์ เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร

จัดทำโดย

คณะกรรมการมาธิการรณรงค์ทางสังคมและกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ
ในคณะกรรมการวิสามัญการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน
สภาปฏิรูปแห่งชาติ

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961200600

สผ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทน
37 ราษฎร ปฏิบัติหน้าที่สำนักงาน...
7.1 รายงานสรุปผลการจัดเวทีเสวนา
303 กลุ่มผู้นำนักศึกษาเพื่อสนับสนุนการ
.484 ปฏิรูปประเทศ เรื่อง "นักศึกษา กับ
2558 อนาคตสังคมไทย" ระหว่างวันที่...

ส 05760

รายงานสรุปผลการจัดเวทีเสวนากลุ่มผู้นำนักศึกษาเพื่อสนับสนุนการปฏิรูปประเทศ เรื่อง “นักศึกษากับอนาคตสังคมไทย”

พิมพ์ครั้งที่ 1 กรกฎาคม 2558

จำนวนพิมพ์ 300 เล่ม

คพ 37 71 303.484 2558

ที่ปรึกษา ประชา เตรีตน์ ประธานกรรมการวิสามัญการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พลเดช ปิ่นประทีป รองประธานกรรมการ และ ประธานอนุกรรมการรณรงค์ทางสังคมและกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง ประธานที่ปรึกษากรรมการและโฆษกกรรมการ และอนุกรรมการ รณรงค์ทางสังคมและกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

บรรณาธิการ กรรณิการ์ บรรเท็งจิตร อนุกรรมการรณรงค์ทางสังคมและกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ พรทิพย์ โรจน์ธำรงค์ อนุกรรมการฯ และรองเลขาธิการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ รักษาการแทนเลขาธิการสภาที่ปรึกษา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รัตนา สมบูรณ์วิทย์ อนุกรรมการฯ เทวินทร์ อินทรจันทน์ อนุกรรมการฯ ชาตชาย แกดดำ อนุกรรมการฯ ประพนธ์ ชื่นวิจิตร

กองบรรณาธิการ

เจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาปฏิรูปแห่งชาติ และ เจ้าหน้าที่สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จุฑามาศ กุศลรัตน์ ชิตชนก ภูรินันท์ กรรณิการ์ ผลพัฒน์ ศุภกร ฮันตระกูล ยงยศ สำราญสุข ทศพนธ์ นรทัศน์ เก่ง แก้วกล้า กฤษณ์ เศรษฐกร ทิพากร คำเกิด สุกิจ วงศ์ปิ่นง้าว ณัฐนริน พรพงศ์โชติวิทย์ วรพงศ์ สุขเกิด

จัดทำโดย คณะอนุกรรมการรณรงค์ทางสังคมและกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ในคณะกรรมการวิสามัญการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน สภาปฏิรูปแห่งชาติ

ผู้พิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาปฏิรูปแห่งชาติ พิมพ์ที่ สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สามารถดาวน์โหลดรายงานฉบับนี้ได้ที่เว็บไซต์ www.parliament.go.th

สิ่งพิมพ์รัฐบาล สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

คำนำ

คณะอนุกรรมการรณรงค์ทางสังคมและกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ในคณะกรรมการวิสามัญการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน สภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) มีหน้าที่สำคัญ คือ พิจารณาศึกษา และวางแผนกิจกรรมรณรงค์การมีส่วนร่วมของเด็ก เยาวชน กลุ่มคนที่มีความเห็นต่าง กลุ่มเป้าหมายเฉพาะที่เข้าถึงยาก และประชาชนทั่วไป ให้เข้ามามีส่วนร่วมต่อการปฏิรูปและการร่างรัฐธรรมนูญ ดังนั้น คณะอนุกรรมการฯ จึงได้ดำเนินโครงการสัมมนากลุ่มผู้นำนักศึกษาเพื่อสนับสนุนการปฏิรูปประเทศ เรื่อง “นักศึกษากับอนาคตสังคมไทย” โดยจัดเวทีเสวนาระหว่างวันที่ 6-7 กรกฎาคม พ.ศ. 2558 ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์ เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร มีกลุ่มผู้นำนักศึกษา และผู้นำนักกิจกรรมหัวก้าวหน้า เข้าร่วมจำนวน 45 คน โดยเป็นการจัดสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประชุมกำหนดแนวทางดำเนินงานในรูปแบบของการจัดเวทีระดมความคิดเห็น (Brainstorming) ผ่านการจัดทำกระบวนการศึกษาข้อเท็จจริงทางสังคม กระบวนการ Focus Group Discussion เพื่อสังเคราะห์บทเรียนจากประสบการณ์ของนักศึกษาที่มีบทบาทต่อสังคมและการระดมความคิดเห็นผ่านการเสวนากลุ่มย่อย

ผลการจัดเวทีเสวนากลุ่มผู้นำนักศึกษาเพื่อสนับสนุนการปฏิรูปประเทศในครั้งนี้ จะนำไปสู่การประมวล วิเคราะห์ สังเคราะห์ เสนอเป็นภาพฝันอนาคตเพื่อการปฏิรูปประเทศไทย พร้อมข้อเสนอแนวทางการปฏิรูปภายใต้กรอบประเด็นปฏิรูปที่สภาปฏิรูปแห่งชาติกำหนด เพื่อจะนำไปสู่สังคมที่พึงปรารถนาในอนาคต นำเสนอต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติ คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ และสาธารณะต่อไป นอกจากนี้ ยังเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้กลุ่มผู้นำศึกษานำแนวคิดการปฏิรูปไปขยายผลในรูปแบบกิจกรรมต่างๆ ในสถาบัน และในพื้นที่ของตนเอง รวมทั้งร่วมเป็นที่ปรึกษาสนับสนุนกิจกรรมของนักศึกษาในสถาบันต่างๆ ต่อไป

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง เป็นอย่างยิ่งที่ได้จัดประกายแนวคิดการจัดเวทีเสวนา ร่วมออกแบบกระบวนการและเตรียมสาระสำคัญในประเด็นปฏิรูป และขอขอบคุณสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ และกลุ่มผู้นำนักศึกษา ผู้นำนักกิจกรรมหัวก้าวหน้าที่เข้าร่วมในเวทีเสวนาทุกท่าน ตลอดจนคณะวิทยากรกระบวนการ (Facilitator) จากสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ คณะผู้จดบันทึก (Note Taker) จากสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการรณรงค์ทางสังคมและกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ในคณะกรรมการวิสามัญการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน สภาปฏิรูปแห่งชาติ (เจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาปฏิรูปแห่งชาติ) ซึ่งมีส่วนสำคัญที่ทำให้การจัดเวทีเสวนาในครั้งนี้ ประสบผลสำเร็จอย่างสูงสุด

คณะอนุกรรมการรณรงค์ทางสังคมและกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ
ในคณะกรรมการวิสามัญการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน
สภาปฏิรูปแห่งชาติ
กรกฎาคม 2558

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)	ง
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 ความเป็นมา	1-1
1.2 เสวนาผู้นำนักศึกษาและผู้นำนักกิจกรรมหัวก้าวหน้า คืออะไร	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-3
1.4 กลุ่มเป้าหมาย	1-3
1.5 ระยะเวลาในการดำเนินงาน	1-3
1.6 สถานที่ดำเนินการ	1-3
1.7 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	1-3
1.8 ผู้รับผิดชอบโครงการและหน่วยงานที่สนับสนุน	1-4
บทที่ 2 กระบวนการดำเนินงาน	2-1
2.1 การสรรหาตัวแทนผู้นำนักศึกษาและผู้นำนักกิจกรรมหัวก้าวหน้า	2-1
2.2 การเสวนาผู้นำนักศึกษาและผู้นำนักกิจกรรมหัวก้าวหน้า	2-3
2.3 กระบวนการและขั้นตอนการจัดเสวนา	2-5
2.4 ข้อจำกัดในการจัดเสวนาในครั้งนี้	2-25
2.5 การประชุมเตรียมการจัดเสวนา	2-26
2.6 การบริหารจัดการและการติดต่อประสานงาน	2-26
บทที่ 3 ผลที่ได้จากการเสวนากลุ่มผู้นำนักศึกษาเพื่อสนับสนุนการปฏิรูปประเทศ	3-1
3.1 สรุปผลการเสวนาในภาพรวม	3-1
3.1.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้เข้าร่วมเสวนา	3-1
3.1.2 วิสัยทัศน์อนาคตประเทศไทยในอีก 20 ปีข้างหน้า	3-3
3.1.3 จุดคานงัดของการปฏิรูป	3-4
3.1.4 วาระปฏิรูปในแต่ละวิสัยทัศน์	3-6

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
1) การศึกษามีคุณภาพ มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับการดำเนินชีวิต สร้างระบบการศึกษาให้เท่าเทียม ทัวถึง และเป็นธรรม	3-6
2) เศรษฐกิจมีความมั่นคง ลดช่องว่างระหว่างชนชั้น พลังงานยั่งยืน คงไว้วิถีไทย บนฐานเศรษฐกิจพอเพียง	3-7
3) สังคมที่เป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ มีคุณภาพชีวิตที่ดี บนฐานโครงสร้างประชากรที่สมดุล และวัฒนธรรมไทย	3-9
4) การเมืองการปกครองโปร่งใส โดยใช้หลักนิติธรรม และบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด เท่าเทียม รู้สิทธิหน้าที่	3-10
3.1.5 แนวทางการปฏิรูปและส่งเสริมการปฏิรูปสังคมไทย	3-11
3.2 สรุปภาพรวมแบบสอบถามประเด็นวาระปฏิรูปที่ผู้เข้าร่วมเสวนาให้ความสำคัญ และเห็นว่าต้องมีการปฏิรูป เปรียบเทียบก่อนและหลังการเสวนา	3-14
3.3 การประเมินผลการเสวนาในภาพรวม	3-15

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก	แบบฟอร์มต่างๆ ที่ใช้ในกระบวนการเสวนา	ก-1
ภาคผนวก ข	37 วาระการปฏิรูปและ 6 วาระการพัฒนาของสภาปฏิรูปแห่งชาติ	ข-1
ภาคผนวก ค	รายนามผู้เข้าร่วมเสวนา	ค-1
ภาคผนวก ง	คณะกรรมการวิชาการวิสามัญการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน สปช.	ง-1
ภาคผนวก จ	คณะอนุกรรมการการณรงค์ทางสังคมและกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ	จ-1
ภาคผนวก ฉ	คณะวิทยากรกระบวนการ (Facilitator)	ฉ-1
ภาคผนวก ช	คณะผู้จัดบันทึก (Note Taker)	ช-1
ภาคผนวก ซ	เจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการ คณะอนุกรรมการการณรงค์ทางสังคมและกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ในคณะกรรมการวิชาการวิสามัญการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน สปช.	ซ-1

บทสรุปผู้บริหาร

(Executive Summary)

คณะอนุกรรมการรณรงค์ทางสังคมและกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ในคณะกรรมการวิสามัญการมีส่วนรวมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน สภาปฏิรูปแห่งชาติ ได้เล็งเห็นความสำคัญและตระหนักถึงเสียงของเยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มนักศึกษาที่ทำกิจกรรมในมหาวิทยาลัยต่างๆ และกลุ่มผู้นำนักกิจกรรมหัวก้าวหน้าที่เป็นนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบันที่มีบทบาทสำคัญในการเคลื่อนไหวทางสังคม รวมทั้งศิษย์เก่าที่เป็นอดีตผู้นำนักกิจกรรมจากสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ที่จะมีส่วนร่วมในการปฏิรูปประเทศ คณะอนุกรรมการฯ จึงได้จัดโครงการสัมมนากลุ่มผู้นำนักศึกษาเพื่อสนับสนุนการปฏิรูปประเทศ เรื่อง “นักศึกษากับอนาคตสังคมไทย” ขึ้น ระหว่างวันที่ 6 - 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2558 ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์ เขตบางพลัดกรุงเทพมหานคร โดยมีการศึกษาดูงาน ณ รัฐสภา และใช้กระบวนการเสวนาผู้นำนักศึกษาและผู้นำนักกิจกรรมหัวก้าวหน้า (Youth Leader Dialogue) ในการจัดสัมมนาดังกล่าว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรับฟังและระดมความคิดเห็น (Brainstorming) รวมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มผู้นำนักศึกษาและผู้นำนักกิจกรรมหัวก้าวหน้า เพื่อสนับสนุนการปฏิรูปประเทศไทย โดยร่วมกันค้นหาภาพฝันอนาคตเพื่อการปฏิรูปประเทศไทยในอีก 20 ปีข้างหน้า พร้อมข้อเสนอแนวทางการปฏิรูปภายใต้กรอบประเด็นปฏิรูปที่สภาปฏิรูปแห่งชาติกำหนด เพื่อนำไปสู่สังคมที่พึงปรารถนาในอนาคต นำเสนอต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติ คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ และสาธารณะต่อไป ตลอดจนเพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายนักศึกษาให้มีความเข้มแข็ง เป็นกำลังสำคัญในการปฏิรูปประเทศไทยต่อไปในอนาคต

ผู้เข้าร่วมเสวนากลุ่มผู้นำนักศึกษาเพื่อสนับสนุนการปฏิรูปประเทศ มีจำนวนทั้งสิ้น 45 คน จาก 12 สถาบัน ดังนี้ (1) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (3) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร (4) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (5) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (6) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (7) มหาวิทยาลัยมหิดล (8) มหาวิทยาลัยรังสิต (9) มหาวิทยาลัยรามคำแหง (10) มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (11) โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า และ (12) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง โดยผู้เข้าร่วมเสวนาส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย ร้อยละ 69.00 เพศหญิง ร้อยละ 31.00 มีอายุเฉลี่ย 21.87 ปี โดยมีช่วงอายุ 21- 24 ปี มากที่สุด ร้อยละ 68.75 รองลงมาอายุไม่เกิน 20 ปี ร้อยละ 25.00

วิสัยทัศน์ประเทศไทยในอีก 20 ปีข้างหน้า จากการเสวนาตกลึกทางความคิดของกลุ่มผู้นำนักศึกษาและผู้นำนักกิจกรรมหัวก้าวหน้า มีดังนี้

- 1) การศึกษามีคุณภาพ มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับการดำเนินชีวิต สร้างระบบการศึกษาให้เท่าเทียม ทัวถึง และเป็นธรรม
- 2) เศรษฐกิจมีความมั่นคง ลดช่องว่างระหว่างชนชั้น พลังงานยั่งยืน คงไว้วิถีไทย บนฐานเศรษฐกิจพอเพียง

3) สังคมที่เป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ มีคุณภาพชีวิตที่ดี บนฐานโครงสร้างประชากรที่สมดุล และวัฒนธรรมไทย

4) การเมืองการปกครองโปร่งใส โดยใช้หลักนิติธรรม และบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดเท่าเทียม รู้สิทธิหน้าที่

สำหรับข้อเสนอต่อการปฏิรูปในด้านต่างๆ ที่เห็นว่าเป็นจุดคานงัดของการปฏิรูปเพื่อให้ไปถึงภาพวิสัยทัศน์ประเทศไทยในอีก 20 ปีข้างหน้า และ/หรือบรรจุในร่างรัฐธรรมนูญ จากผลการเสวนา สามารถสรุปประเด็นสำคัญที่เป็นจุดคานงัดของการปฏิรูป ซึ่งควรบรรจุไว้ในร่างรัฐธรรมนูญ โดยเรียงลำดับตามนัยของวิสัยทัศน์ ได้ดังนี้

1) ด้านการศึกษา

(1) ขยายสิทธิขั้นพื้นฐานในการได้รับการศึกษาโดยไม่มีค่าใช้จ่าย จนถึงระดับอุดมศึกษา รวมถึงกระจายสถานศึกษา ครูที่มีคุณภาพ และสื่อการเรียนการสอน ให้ทั่วถึงและเป็นมาตรฐานเดียวกัน

(2) ให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายการศึกษาและการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน โดยให้ความสำคัญกับความต่อเนื่องของนโยบาย (นโยบายต้องไม่เปลี่ยนไปตามการเมือง) และมีการกำหนดกรอบระยะเวลาการดำเนินการที่ชัดเจน เพื่อยกระดับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ

(3) ปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนให้ทันต่อสถานการณ์ จัดให้มีหลักสูตรเฉพาะที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น และความต้องการของตลาดแรงงาน

(4) พัฒนาคุณภาพบุคลากรทางการศึกษา ดึงดูดคนเก่งมาเรียนครูให้มากขึ้น ระบบการประเมินครูต้องประเมินจากผลสัมฤทธิ์และสมรรถนะของผู้เรียน โดยมีคณะกรรมการประเมินจากทุกภาคส่วน ไม่ควรประเมินจากการทำผลงานทางวิชาการ

(5) สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนนักเรียน/นักศึกษาในกรุงเทพมหานครกับต่างจังหวัด ทั้งในด้านการเรียนการสอน สภาพแวดล้อม และวิถีชีวิต

2) ด้านเศรษฐกิจ

(1) เปิดเสรี/เพิ่มผู้ค้าทางด้านพลังงานน้ำมันเพื่อให้ภาคเอกชนรายอื่นๆ ทั้งไทยและต่างประเทศได้มีโอกาสแข่งขันภายในตลาด โดยรัฐเป็นผู้ตรวจสอบ

(2) ส่งเสริมเทคโนโลยีพลังงานทดแทนและพลังงานสะอาดอย่างจริงจัง เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานชีวมวล เป็นต้น โดยให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

(3) ให้ประชาชนเป็นผู้บริหารทรัพยากรในท้องถิ่นของตนเอง โดยรัฐเป็นผู้ดูแลและหนุนเสริม

(4) บริหารจัดการเขตพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning) เขตการผลิตทางการเกษตรในแต่ละพื้นที่อย่างจริงจัง เพื่อควบคุมคุณภาพและปริมาณผลผลิต แก้ไขปัญหาผลผลิตล้นตลาด และเพื่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่เหมาะสมในระยะยาว รวมทั้งส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเน้นการทำเกษตรอินทรีย์แบบผสมผสานโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

(5) ปรับโครงสร้างภาษี โดยใช้ระบบภาษีอัตราก้าวหน้า เช่น ภาษีมรดก ภาษีทรัพย์สิน ภาษีที่ดิน ภาษีสินค้าฟุ่มเฟือย เป็นต้น และออกกฎหมายการจัดเก็บภาษีแบบผูกขาด โดยจัดเก็บภาษีสำหรับผู้ผูกขาดทางการค้าในธุรกิจทุกประเภทในปริมาณมากเป็นกรณีพิเศษ และนำเงินที่ได้มาอุดหนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในกลุ่มธุรกิจประเภทเดียวกัน

3) ด้านสังคม

(1) ส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มในชุมชนเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน โดยจัดให้มี “สภาพลเมือง” เป็นกลไกขับเคลื่อนชุมชนเข้มแข็ง และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่น

(2) ปลุกจิตสำนึกรักบ้านเกิดและสร้างฐานเศรษฐกิจชุมชนจากเอกลักษณ์ วัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อเป็นจุดขาย สร้างงาน สร้างรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่น รวมทั้งสนับสนุนการรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์ กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ และการจัดสวัสดิการชุมชน

(3) ปรับโครงสร้างบุคลากรในกิจการพระพุทธศาสนา และสร้างบรรทัดฐานในการคัดกรองบุคลากรที่เกี่ยวข้องในกิจการพระพุทธศาสนา (เช่น พระสงฆ์ สามเณร มัคทายก ฯลฯ) และให้พระสงฆ์ในพื้นที่มีส่วนร่วมทางการศึกษา เช่น การเป็นครูสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน เป็นต้น

(4) เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการคุ้มครองผู้บริโภค รวมถึงการเพิ่มช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการแจ้งข้อมูลร้องเรียนให้มากขึ้น

(5) เสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว ส่งเสริมแนวคิดรักสุขภาพเพื่อสุขภาพที่ดี มีภูมิคุ้มกันยาเสพติด จัดระบบสวัสดิการด้านสาธารณสุขอย่างทั่วถึง รวมทั้งส่งเสริมคนที่มีความพร้อมให้มีลูกเพิ่มขึ้น และภาครัฐเข้ามาสนับสนุนการดูแลเลี้ยงดู เพื่อสร้างความสมดุลของประชากรวัยแรงงานและวัยผู้สูงอายุในอนาคต

4) ด้านการเมือง การปกครอง

(1) เพิ่มบทลงโทษสำหรับคดีทุจริตคอร์รัปชันและประพฤติมิชอบอย่างรุนแรงมากขึ้น กำหนดให้คดีทุจริตคอร์รัปชันไม่มีอายุความ และปรับปรุงคดีฟ้องล้มละลาย โดยต้องมีวิธีการเพื่อนำค่าความเสียหายกลับคืนมาให้รัฐให้ได้ มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม กรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกระทำความผิดให้ดำเนินการยึดทรัพย์และตัดสิทธิ์ทางการเมืองตลอดชีวิต และกรณีข้าราชการกระทำความผิดให้พ้นจากตำแหน่งทันที และไม่สามารถกลับมารับราชการหรือเข้ามาทำงานการเมืองได้อีก

(2) จัดตั้งสภาของประชาชนเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ เช่น สภาพลเมือง สภาตรวจสอบภาคพลเมือง เป็นต้น โดยให้อำนาจและสิทธิในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐที่ถูกต้องตามกฎหมาย กำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภาดังกล่าว เพียงวาระเดียว 2 ปี และให้มีกฎหมายพิเศษเพื่อดำเนินคดีกับผู้แทนทางการเมืองที่ทุจริต

(3) ปรับเปลี่ยนระบบการใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐ โดยใช้เป็นระบบอิเล็กทรอนิกส์ทั้งระบบ เพื่อลดช่องทางการทุจริต

(4) สร้างจิตสำนึกในคนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะเยาวชนให้รู้จักสิทธิและหน้าที่ การสร้างค่านิยมและความสมดุลในการดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสม พออยู่ พอกินบนฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

(5) ยกเลิกรูปแบบการบริหารราชการส่วนภูมิภาค และกำหนดให้ระบบการบริหารงานแบ่งเป็นส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น กำหนดให้นายอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัดมาจากการเลือกตั้ง โดยให้จังหวัดมีสิทธิในการจัดการตนเอง (จังหวัดจัดการตนเอง) และปรับสัดส่วนการจัดสรรภาษีให้แก่ท้องถิ่นมากขึ้น (50 : 50) โดยการปรับโครงสร้างภาษีให้กระจายไปสู่ท้องถิ่นมากขึ้น เพื่อนำภาษีมาบริหารจัดการในชุมชนตนเอง

การจัดโครงการสัมมนาฯ ในครั้งนี้ ได้มีการส่งเสริมให้แกนนำนักศึกษา นำแนวคิดการปฏิรูปที่ได้จากกระบวนการระดมความคิดเห็นไปขยายผลในรูปแบบกิจกรรมต่างๆ ในสถาบันการศึกษา และพื้นที่ของตนเอง อาทิ โครงการจัดตั้งสมาพันธ์เยาวชนเพื่อการศึกษา โครงการมีส่วนร่วมในการสร้างเศรษฐกิจชุมชน โครงการเสวนา เรื่อง “ประชาชนไทย สู่การเป็นพลเมือง” เป็นต้น ตลอดจนจะได้มีการรวมกลุ่มผู้นำนักศึกษาและผู้นำนักกิจกรรมหัวก้าวหน้าเป็นเครือข่ายในการทำกิจกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมและการปฏิรูปประเทศต่อไป

จากการประมวลผลแบบสอบถามวาระปฏิรูปที่ผู้เข้าร่วมเสวนาให้ความสำคัญและเห็นว่าต้องมีการปฏิรูป เปรียบเทียบก่อนและหลังการเสวนา พบว่า วาระปฏิรูปที่ผู้เข้าร่วมเสวนาส่วนใหญ่เห็นว่าต้องปฏิรูปอย่างมากที่สุด 4 อันดับแรกไม่มีความแตกต่างกันระหว่างก่อนและหลังการเสวนา ได้แก่ (1) ปฏิรูประบบการป้องกันปราบปรามการทุจริต และการลงโทษผู้ทุจริต (2) ปฏิรูประบบจัดการการเรียนรู้และการศึกษา (3) ปฏิรูประบบการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และ (4) ปฏิรูประบบอุปถัมภ์ เครือญาติ และเล่นพรรคเล่นพวก

สำหรับการประเมินผลการเสวนาในครั้งนี้ พบว่า ในภาพรวมประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง ผู้เข้าร่วมเสวนาส่วนใหญ่มีความรู้สึกพึงพอใจ ประทับใจโครงการสัมมนากลุ่มผู้นำนักศึกษาเพื่อสนับสนุนการปฏิรูปประเทศ เรื่อง “นักศึกษากับอนาคตสังคมไทย” ในครั้งนี้ ซึ่งเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อการปฏิรูปประเทศ ได้เครือข่ายเพื่อนนักศึกษาเพื่อต่อยอดความร่วมมือระหว่างกันในหลายๆ ด้าน ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมเสวนาทุกคนได้ตั้งปณิธานที่จะมีส่วนร่วมในการปฏิรูปประเทศ โดยมีความเชื่อมั่นว่าแรงคิดจากนิสิต นักศึกษา มีความหมายและคุณค่าต่อการเปลี่ยนแปลงสังคมและประเทศให้เจริญรุ่งเรือง โดยจะมีการสานต่องานเป็นเครือข่ายเยาวชนเพื่อการปฏิรูปประเทศที่เข้มแข็งต่อไป

ในขณะที่ผู้เข้าร่วมเสวนาบางส่วนมีความเห็นว่าควรเพิ่มระยะเวลาในการจัดเสวนาให้มากขึ้น และเพิ่มการให้ข้อมูลความจริงประเทศไทยในแต่ละประเด็นปฏิรูปให้มากขึ้น หรือจัดทำเป็นเอกสารให้ผู้เข้าร่วมเสวนาได้ศึกษา ควรเน้นกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ให้มากขึ้น เพื่อให้ผู้เข้าร่วมเสวนาได้รู้จักกันมากยิ่งขึ้นก่อนที่จะร่วมระดมความคิดเห็นกลุ่ม รวมทั้งควรเชิญสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องมาร่วมรับฟังความคิดเห็นของนักศึกษาในครั้งนี้ เพราะไม่มีความชัดเจนว่าสิ่งที่เสนอไปจะได้รับการลงมือหรือสานต่อโดยภาครัฐหรือไม่ ตลอดจนเชิญบุคคลที่ไม่เห็นด้วยกับการทำงานของสภาปฏิรูปแห่งชาติ มาร่วมกิจกรรมหรือร่วมรับฟังด้วย

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมา

คณะกรรมการการวิสามัญการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน สภาปฏิรูปแห่งชาติ ซึ่งตั้งขึ้นตามข้อบังคับการประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ พ.ศ. 2557 โดยมีอำนาจหน้าที่ออกแบบระบบ กลไก วิธีการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปฏิรูปและการยกร่างรัฐธรรมนูญ ดำเนินการให้มีการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปฏิรูปและการยกร่างรัฐธรรมนูญให้ครอบคลุมประชาชนทุกภาคส่วน รวบรวมและสังเคราะห์ความเห็น หรือข้อเสนอแนะจากการดำเนินการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปฏิรูปหรือยกร่างรัฐธรรมนูญ และคณะกรรมการได้อาศัยข้อบังคับการประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ พ.ศ. 2557 ข้อ 84 (3) ประกอบ ข้อ 87 ตั้งคณะอนุกรรมการรณรงค์ทางสังคมและกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ โดยให้มีอำนาจหน้าที่สำคัญ คือ พิจารณาศึกษาและวางแผนกิจกรรมรณรงค์การมีส่วนร่วมของเด็ก เยาวชน กลุ่มคนที่มีความเห็นต่าง ความเห็นหลากหลาย กลุ่มเป้าหมายเฉพาะที่เข้าถึงยาก และประชาชนทั่วไปให้เข้ามามีส่วนร่วมต่อการปฏิรูปและการร่างรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการรณรงค์ทางสังคมและกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ในคณะกรรมการการวิสามัญการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน สภาปฏิรูปแห่งชาติ ได้วางแผนการดำเนินงานหลัก จำนวน 3 แผนงาน โดยแผนงานที่ 1 ได้แก่ การจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน แผนงานที่ 2 การจัดเวทีประชาเสวนาในเชิงคุณภาพ และแผนงานที่ 3 การจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมในกลุ่มผู้เห็นต่างหรือความเห็นหลากหลายและกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

คณะอนุกรรมการรณรงค์ทางสังคมและกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ได้เล็งเห็นความสำคัญและตระหนักถึงเสียงของเยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มนักศึกษาที่ทำกิจกรรมในมหาวิทยาลัยต่างๆ และกลุ่มผู้นำนักกิจกรรมหัวก้าวหน้าที่เป็นนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบันที่มีบทบาทสำคัญในการเคลื่อนไหวทางสังคม รวมทั้งศิษย์เก่าที่เป็นอดีตผู้นำนักกิจกรรมจากสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ดังนั้น คณะอนุกรรมการฯ จึงได้จัดโครงการสัมมนากลุ่มผู้นำนักศึกษาเพื่อสนับสนุนการปฏิรูปประเทศ เรื่อง “นักศึกษากับอนาคตสังคมไทย” เพื่อรับฟังและระดมความคิดเห็น (Brainstorming) รวมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มผู้นำนักศึกษาและผู้นำนักกิจกรรมหัวก้าวหน้า เพื่อสนับสนุนการปฏิรูปประเทศไทย ตลอดจนเพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายนักศึกษาให้มีความเข้มแข็ง เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการปฏิรูปประเทศไทยต่อไปในอนาคต

1.2 เสวนาผู้นำนักศึกษาและผู้นำนักกิจกรรมหัวก้าวหน้าคืออะไร

เสวนาผู้นำนักศึกษาและผู้นำนักกิจกรรมหัวก้าวหน้า (Youth Leader Dialogue) เป็นการประยุกต์ใช้กระบวนการประชาเสวนา (Citizen Dialogue) แต่เปลี่ยนกลุ่มผู้เข้าร่วมเสวนาจากประชาชนทั่วไปที่มาจาก

การสุ่ม เป็นผู้แทนกลุ่มผู้นำนักศึกษาและผู้นำนักกิจกรรมหัวก้าวหน้าจากสถาบันอุดมศึกษา สำหรับกระบวนการประชาเสวนามีรายละเอียดดังนี้

ประชาเสวนา (Citizen Dialogue) เป็นกระบวนการเดียวกับที่รู้จักกันในชื่อ Deliberative Poll โดย James Fishkin ผู้อำนวยการ Center for Deliberative Democracy แห่งมหาวิทยาลัย Stanford ในสหรัฐอเมริกา ได้คิดกระบวนการนี้ขึ้นในปี ค.ศ. 1988 นับแต่นั้น กระบวนการนี้ก็เริ่มเผยแพร่และมีการนำไปใช้ในหลายประเทศทั่วโลก เพราะกระบวนการนี้ช่วยให้ผู้ที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน สามารถเปิดใจรับฟังความคิดเห็นของอีกฝ่าย ลดความขัดแย้งและร่วมกันแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในประเด็นเชิงนโยบายได้¹ สำหรับประเทศไทยได้มีการนำกระบวนการนี้มาใช้เป็นครั้งแรกในการยกร่างธรรมนูญว่าด้วยสุขภาพแห่งชาติในปี พ.ศ. 2551 โดยคำแนะนำของ รองศาสตราจารย์ ดร.เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง

ประชาเสวนาเป็นกระบวนการที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นต่อนโยบายส่วนรวมที่จะมีผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่ในสังคม หลักการสำคัญของกระบวนการจัดทำประชาเสวนา คือ การแสดงความคิดเห็นของประชาชนภายใต้สภาวะการณ์ที่ต้องมีการให้ “ข้อเท็จจริง” ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อเสวนา และให้เวลาประชาชนได้ “ไตร่ตรอง” กลับรื้อความคิดและแลกเปลี่ยนความเห็นในกลุ่มตัวแทนประชาชนด้วยกัน² ทั้งนี้ ความคิดเห็นจากประชาชนสามารถมีความเห็นที่แตกต่างกันได้ไม่จำเป็นต้องหาฉันทามติ

กระบวนการจัดทำประชาเสวนา ได้แก่

1) การได้มาของกลุ่มตัวแทนประชาชนที่มาร่วมการเสวนานั้น มีความสำคัญมาก โดยตัวแทนประชาชนเหล่านี้ ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ รวมถึงไม่ใช่ตัวแทนกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ แต่เป็นประชาชนคนธรรมดาที่ถูกสุ่มเลือก กระจายจำนวนคนตาม เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ให้มีสัดส่วนสอดคล้องกับโครงสร้างประชากร เพื่อให้ผู้ได้รับการคัดเลือกด้วยการสุ่มตัวอย่างเหล่านี้ สามารถเป็นตัวแทนของประชาชนในการแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นเชิงนโยบายที่จะมีผลต่อส่วนรวมได้อย่างอิสระ ไม่มีอคติเอนเอียง (Bias)

2) เมื่อได้ตัวแทนประชากรที่จะแสดงความคิดเห็นแล้ว หลักการสำคัญข้อที่สองของกระบวนการประชาเสวนาในขั้นตอนต่อมา คือ ก่อนที่จะเริ่มมีการเสวนาแสดงความคิดเห็น ต้องมีการให้ข้อมูลสถานการณ์ข้อเท็จจริงและทางเลือกต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นเชิงนโยบายที่จะเสวนากันให้แก่ตัวแทนประชาชน โดยข้อมูลเหล่านี้ต้องเป็นข้อมูลที่เอนเอียง เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการเสวนา

3) ทั้งนี้ในช่วงก่อนเริ่มให้ข้อมูลข้อเท็จจริงและทางเลือกทางนโยบายที่จะใช้เสวนา ตัวแทนประชาชนทุกคนจะต้องตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับประเด็นที่จะมีการเสวนากันต่อไป การตอบแบบสอบถามในช่วงก่อนการเสวนานี้ เพื่อเก็บข้อมูลความคิดเห็นที่เป็นพื้นฐานความคิดดั้งเดิมของตัวแทนประชาชน และใน

¹ Fishkin, S. James. *Town Halls by Invitation*. The New York Times. August 15, 2009.

<http://www.nytimes.com/2009/08/16/opinion/16fishkin.html>

² Fishkin, S. James. *Deliberative Polling: Toward a Better-Informed Democracy*. Center for Deliberative Democracy. Stanford University. <http://cdd.stanford.edu/polls/docs/summary/>

ตอนท้ายหลังจากผ่านกระบวนการประชาเสวนา ตัวแทนประชาชนจะต้องทำแบบสอบถามเดิมนี้อีกครั้ง โดยนักวิจัยจะนำความคิดเห็นก่อน-หลัง มาเทียบกันเพื่อให้เห็นความแตกต่างของทัศนคติต่อการปฏิรูปประเทศไทย

4) หลังจากตัวแทนประชาชนได้รับข้อมูลสถานการณ์และทางเลือกของประเด็นที่จะเสวนากันแล้ว ก็ถึงขั้นตอนการเสวนา โดยมีการแบ่งตัวแทนประชาชนให้เข้าเสวนาในกลุ่มย่อย กลุ่มละประมาณ 12-13 คน ในแต่ละกลุ่มจะมีผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ทำหน้าที่ดูแลให้ประชาชนทุกคนได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระและเท่าเทียมกันในประเด็นนโยบายที่เสวนากัน และทุกความคิดเห็นต้องไม่ถูกกละเลย

จากหลักการสำคัญและกระบวนการประชาเสวนาดังกล่าว ได้นำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินรายงานสรุปผลโครงการสัมมนากลุ่มผู้นำนักศึกษาเพื่อสนับสนุนการปฏิรูปประเทศ เรื่อง “นักศึกษากับอนาคตสังคมไทย” ในครั้งนี้

1.3 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้นำนักศึกษาและผู้นำนักกิจกรรมหัวก้าวหน้า ในการปฏิรูปประเทศ
- 2) เพื่อรับฟังและระดมความคิดเห็น (Brainstorming) ตลอดจนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับสภาปฏิรูปแห่งชาติ และกลุ่มผู้นำนักศึกษาและผู้นำนักกิจกรรมหัวก้าวหน้า เกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศไทย
- 3) เพื่อสร้างภาคีเครือข่ายนักศึกษาในการนำแนวคิดการปฏิรูปไปขยายผลในรูปแบบกิจกรรมต่างๆ ทั้งในสถาบันและในพื้นที่ของตนเอง รวมทั้งร่วมเป็นที่ปรึกษาสนับสนุนกิจกรรมของนักศึกษาในสถาบันต่างๆ
- 4) เพื่อให้มีการเตรียมการสนับสนุนการปฏิรูปประเทศหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ

1.4 กลุ่มเป้าหมาย กลุ่มผู้นำนักศึกษา ผู้นำนักกิจกรรมหัวก้าวหน้า และผู้สังเกตการณ์ รวม 80 คน

1.5 ระยะเวลาในการดำเนินงาน วันที่ 6 - 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2558

1.6 สถานที่ดำเนินการ ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์ เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร

1.7 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) กลุ่มผู้นำนักศึกษาและผู้นำนักกิจกรรมหัวก้าวหน้าได้เข้ามามีส่วนร่วมกับสภาปฏิรูปแห่งชาติ
- 2) กลุ่มผู้นำศึกษานำแนวคิดการปฏิรูปไปขยายผลในรูปแบบกิจกรรมต่างๆ ในสถาบัน และในพื้นที่ของตนเอง รวมทั้งร่วมเป็นที่ปรึกษาสนับสนุนกิจกรรมของนักศึกษาในสถาบันต่างๆ
- 3) กลุ่มผู้นำนักศึกษาและผู้นำนักกิจกรรมหัวก้าวหน้า มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเสนอความคิดเห็น ตลอดจนแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสภาปฏิรูปแห่งชาติเกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศไทย
- 4) คณะกรรมการมีการเตรียมการสนับสนุนการปฏิรูปหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ

1.8 ผู้รับผิดชอบโครงการและหน่วยงานที่สนับสนุน

- 1) คณะอนุกรรมการรณรงค์ทางสังคมและกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ในคณะกรรมการวิสามัญการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน สภาปฏิรูปแห่งชาติ
- 2) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)
- 3) องค์กรภาคีเครือข่าย

บทที่ 2 กระบวนการดำเนินงาน

กระบวนการดำเนินงานโครงการสัมมนากลุ่มผู้นำนักศึกษาเพื่อสนับสนุนการปฏิรูปประเทศ เรื่อง “นักศึกษากับอนาคตสังคมไทย” ของคณะอนุกรรมการรณรงค์ทางสังคมและกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ในคณะกรรมการวิสามัญการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน สภาปฏิรูปแห่งชาติ มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 การสรรหาตัวแทนกลุ่มผู้นำนักศึกษาและผู้นำนักกิจกรรมหัวก้าวหน้า

โครงการสัมมนากลุ่มผู้นำนักศึกษาเพื่อสนับสนุนการปฏิรูปประเทศ เรื่อง “นักศึกษากับอนาคตสังคมไทย” ได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจาก นายเทวินทร์ อินทรจำนงค์ อนุกรรมการรณรงค์ทางสังคมและกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ และนักวิจัย มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (ABAC) นายประพนธ์ ชื่นวิจิตร ผู้ช่วยประธานอนุกรรมการฯ และ นายชาติชาย แกดดำ อนุกรรมการฯ ในการสรรหาตัวแทนกลุ่มผู้นำนักศึกษาและผู้นำนักกิจกรรมหัวก้าวหน้า จากสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาทั่วประเทศ โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มหลักๆ คือ (1) ประธาน/นายกองค์การนักศึกษา หรือสภานิสิต/นักศึกษา (2) ผู้นำสโมสร/ชมรม/กลุ่มนักศึกษาที่ทำกิจกรรมเพื่อสังคม (3) ผู้นำนักกิจกรรมหัวก้าวหน้า โดยกำหนดเป้าหมายดังนี้

1) กลุ่มผู้นำนักศึกษา ตาม (1) และ (2) เชิญผู้เข้าร่วมจากสถาบันการศึกษาดังต่อไปนี้

1.1) กรุงเทพมหานคร อาทิ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยรังสิต มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เป็นต้น

1.2) ภาคเหนือ อาทิ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ เป็นต้น

1.3) ภาคกลาง อาทิ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เป็นต้น

1.4) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เป็นต้น

1.5) ภาคใต้ ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี (ม.อ.ปัตตานี) มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต เป็นต้น

2) กลุ่มผู้นำนักกิจกรรมหัวก้าวหน้า ได้แก่ ผู้นำนักกิจกรรมที่เป็นนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบันที่มีบทบาทสำคัญในการเคลื่อนไหวทางสังคม และศิษย์เก่าอดีตผู้นำนักกิจกรรมจากสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่

2.1) ผู้นำนักศึกษาและศิษย์เก่าผู้นำนักศึกษาในองค์กรระดับประเทศ ได้แก่ สหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย (สนนท.)

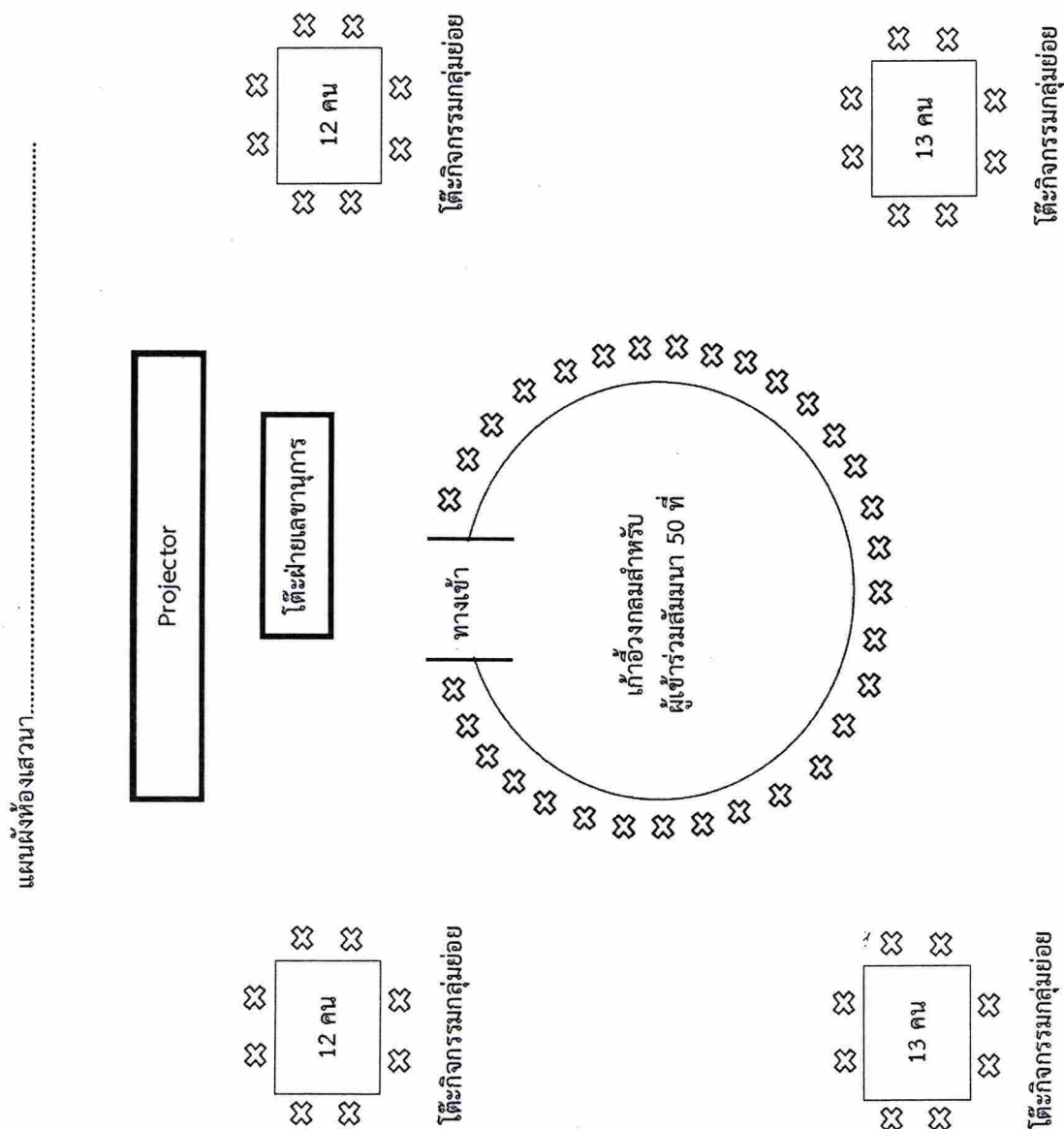
2.2) ผู้นำนักกิจกรรมหัวก้าวหน้าในระดับท้องถิ่น ได้แก่ ผู้นำนักศึกษาและศิษย์เก่าผู้นำนักศึกษาในสถาบันการศึกษาระดับท้องถิ่น

ทั้งนี้ ทางโครงการฯ ได้จัดส่งหนังสือเชิญไปยังสถาบันการศึกษา/องค์กรนั้นๆ โดยตรง และมีตัวแทนกลุ่มผู้นำนักศึกษาและผู้นำนักกิจกรรมหัวก้าวหน้า ต้อนรับเข้าร่วมโครงการฯ จาก 12 สถาบัน ดังนี้

- 1) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- 2) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- 3) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร
- 4) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- 5) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- 6) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- 7) มหาวิทยาลัยมหิดล
- 8) มหาวิทยาลัยรังสิต
- 9) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- 10) มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
- 11) โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
- 12) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

2.2 การเสวนาผู้นำนักศึกษาและผู้นำนักกิจกรรมหัวก้าวหน้า

2.2.1 รูปแบบของการจัดห้องเสวนา

หมายเหตุ ห้องเสวนา ประกอบไปด้วย (1) ที่นั่งสำหรับการเสวนารวม จัดเก้าอี้ที่นั่งสำหรับผู้เข้าร่วมเสวนา 50 ที่, จอโปรเจ็คเตอร์ (2) ที่นั่งสำหรับเสวนากลุ่มย่อย ประกอบไปด้วยโต๊ะสำหรับการเสวนา กลุ่มละ 12-13 ที่นั่ง, ฟลิปบอร์ดที่ใช้ในการจัดประเด็นความเห็นร่วมของกลุ่ม

2.2.2 ประเด็นในการเสวนา

ประเด็นเสวนา คือ “การร่วมกันหาทางออกอนาคตประเทศไทยในอีก 20 ปีข้างหน้า” โดยผู้เข้าร่วมการเสวนาจะร่วมกันกำหนดภาพฝัน หรือวิสัยทัศน์ประเทศไทยในอีก 20 ปีข้างหน้า แล้วร่วมกันระดมความคิดเห็นถึงวิธีการปฏิรูปประเทศไทยให้ภาพฝันนั้นเป็นจริง โดยยึดโยงกับวาระปฏิรูปของสภาปฏิรูป

แห่งชาติ จำนวน 22 วาระ และผู้เข้าร่วมสามารถเพิ่มเติมวาระปฏิรูปอื่นๆ ได้ (ถ้ามี) จากนั้นจะเป็นการระดมความคิดเห็นว่าจะทำอะไร เพื่อส่งเสริมการปฏิรูปสังคมไทย โดยใครจะเป็นผู้ทำ ทำเมื่อไหร่ ใช้ทรัพยากรจากที่ใด (Who & When + Cost)

สำหรับวาระปฏิรูปของสภาปฏิรูปแห่งชาติ จำนวน 22 วาระ (ซึ่งสรุปมาจาก 37 วาระการปฏิรูปและ 6 วาระการพัฒนาของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สามารถดูรายละเอียดได้ในภาคผนวก ข) และผู้เข้าร่วมสามารถเพิ่มเติมวาระปฏิรูปอื่นๆ ได้ (ถ้ามี) มีดังนี้

1. ปฏิรูประบบการป้องกันปราบปรามการทุจริต และการลงโทษผู้ทุจริต
2. ปฏิรูประบบพรรคการเมืองและการเลือกตั้ง
3. ปฏิรูประบบการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ
4. การปฏิรูประบบอุปถัมภ์ เครือญาติ และเล่นพรรคเล่นพวก
5. ปฏิรูประบบการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่นและชุมชน
6. ปฏิรูประบบการบริหารงานภาครัฐให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ
7. ปฏิรูประบบกิจการตำรวจให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ ใกล้เคียงประชาชน
8. ปฏิรูประบบและโครงสร้างภาษีอากร
9. ปฏิรูประบบงานรัฐวิสาหกิจ
10. ปฏิรูประบบพลังงาน
11. ปฏิรูปการผูกขาดเพื่อการแข่งขันที่เป็นธรรม
12. ปฏิรูปภาคการเกษตร
13. ปฏิรูประบบจัดการการเรียนรู้และการศึกษา
14. ปฏิรูประบบบริการสุขภาพ
15. ปฏิรูปการจัดการภัยพิบัติจากธรรมชาติ
16. ปฏิรูประบบเพื่อส่งเสริมชุมชนเข้มแข็ง สวัสดิการสังคม การเงินฐานรากและสหกรณ์ออมทรัพย์
17. ปฏิรูประบบการจัดการทรัพยากร ที่ดิน น้ำ ป่า
18. ปฏิรูประบบเพื่อรองรับสังคมสูงวัย
19. ปฏิรูประบบเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค
20. ปฏิรูปสื่อสารมวลชนและโทรคมนาคม
21. ปฏิรูประบบแรงงานข้ามชาติ
22. ปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา
23. อื่นๆ (ถ้ามี)

2.3 กระบวนการและขั้นตอนการจัดเสวนา

กระบวนการในเวทีเสวนา 2 วัน แบ่งออกเป็นกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม โดยแต่ละกิจกรรม จะเสนอ วัตถุประสงค์ กระบวนการ และสื่อ/อุปกรณ์ที่ใช้ เพื่อใช้เป็นการทบทวนแนวทางและกระบวนการจัดเวทีให้มีความสมบูรณ์ที่สุด

กิจกรรมที่ 0 การลงทะเบียน พร้อมแจกแบบสอบถาม C

ทั้งนี้ ก่อนเข้าสู่กิจกรรมที่ 1 วิทยากรกระบวนการได้ร่วมกับผู้เข้าร่วมเสวนากำหนดธรรมเนียมในการเสวนาร่วมกัน อาทิ ปิดเครื่องมือสื่อสาร ไม่เล่นไลน์ ไม่คุยกันในระหว่างที่เพื่อนกำลังนำเสนอ เป็นต้น

กิจกรรมที่ 1

1.1 ตอบแบบสอบถาม

วัตถุประสงค์ เพื่อให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้ว่า การตอบแบบสอบถามหรือการทำ Poll นั้น คำตอบครั้งแรก ส่วนใหญ่มักเป็นความรู้สึก อารมณ์ ทศนคติของตนเอง แต่เมื่อได้รับข้อมูล มีกระบวนการเสวนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันแล้ว ตนเองจะเกิดความคิดใหม่ ทศนคติใหม่ และคำตอบในรอบที่ 2 จะเปลี่ยนไปในทิศทางที่มีความถูกต้อง เป็นจริงมากขึ้น

กระบวนการ

1) กิจกรรมนี้มี 2 ครั้ง คือ การตอบแบบสอบถามก่อนการเสวนากับการตอบแบบสอบถามเมื่อสิ้นสุดการเสวนา (โดยให้ทำช่วงก่อนกิจกรรมที่ 6.1 เพื่อที่ทีมงานสามารถนำมาเปรียบเทียบความคิดเห็นก่อน-หลัง ที่มีความแตกต่างกันมากได้ทัน)

2) ช่วงเวลาก่อนจบ มีการนำแบบสอบถามของสมาชิกทุกคนมาเขียนเปรียบเทียบก่อน+หลัง
สื่อ/อุปกรณ์ที่ใช้ : ชุดแบบสอบถาม ให้คะแนนวาระปฏิรูป

1.2 สร้างสัมพันธภาพ

วัตถุประสงค์ : เพื่อสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิกที่เข้าร่วมเวที ทำความรู้จักกันเป็นสำคัญ

กระบวนการ

1) แจกกระดาษสีให้สมาชิกคนละ 2 แผ่น 2 สี เช่น สีเหลือง กับ สีฟ้า

2) มี 2 โจทย์ คือ

โจทย์ที่ 1 (กระดาษสีเหลือง) คือ “ท่านอยากให้มีการปฏิรูประบบ โครงสร้าง

อะไร มากที่สุด”

โจทย์ที่ 2 (กระดาษสีฟ้า) คือ “ท่านอยากให้มีการปฏิรูปพฤติกรรมของใคร

มากที่สุด”

3) ให้สมาชิกแต่ละคนตอบโจทย์ทั้ง 2 โจทย์ แต่ละโจทย์ให้ตอบเพียง 1 ข้อ แต่จะเล่นทีละโจทย์ โดยเริ่มโจทย์ที่ 1 ก่อน

4) เมื่อตอบเสร็จ เริ่มโจทย์ที่ 1 วิทยากรจะให้ไปหาคนที่มีความคิดเหมือนกัน (หาคู่) แนะนำตัวกัน และหากมีคู่ที่ความคิดเดียวกันเยอะ ก็ให้รวมกลุ่มกันแนะนำตัวกันอีกที พร้อมหาผู้แทนกลุ่มหรือจะให้แต่ละคนแนะนำตัวเองต่อกลุ่มใหญ่ (แล้วแต่สถานการณ์)

5) หลังจากนั้น เริ่มโจทย์ที่ 2 ในลักษณะเดียวกัน คือ ให้จับคู่คนที่มีความคิดเดียวกัน ถ้ามีคู่ความคิดมาก ก็รวมเป็นกลุ่มทำความรู้จักกันในกลุ่มตัวเองก่อน พร้อมหาผู้แทนกลุ่มหรือจะให้แต่ละคนแนะนำตัวเองต่อกลุ่มใหญ่ (แล้วแต่สถานการณ์)

สื่อ/อุปกรณ์ที่ใช้ : กระดาษสีเหลือง กับ สีฟ้า (กระดาษ A4 ตัด 4 ส่วน)

กิจกรรมที่ 2 แลกเปลี่ยนความคาดหวังของเวทีเสวนา

วัตถุประสงค์ : เพื่อทำลายความคาดหวังของผู้เข้าเสวนา ว่า เวทีนี้ไม่ใช่การมาอบรมเพิ่มพูนความรู้มารับฟังความรู้จากวิทยากรฝ่ายเดียว แต่เป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกที่มีความหลากหลายไม่มีใครเก่งกว่ากันแต่ต้องเคารพความคิดของทุกคนด้วยการตั้งใจฟังตั้งใจพูดแสดงความคิดเห็นโดยไม่ถูกวิจารณ์หรือถูกฆ่าความคิดทุกคนต่างมีความคิดและพร้อมจะรับข้อมูลใหม่หากเป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถือหรือมีเหตุผลที่ดี

กระบวนการ

- 1) ให้สมาชิกแสดงความคาดหวังต่อการเข้าร่วมครั้งนี้ โดยการเขียนลงในกระดาษ
- 2) ให้สมาชิกอ่านความคาดหวังของตนเอง
- 3) อธิบายความหมายของการปฏิรูปและสิ่งที่คาดว่าจะได้ในวันนี้

Note

การปฏิรูป คือ การเปลี่ยนแปลง ระบบ โครงสร้าง และพฤติกรรมของคน
การปฏิรูปต้องใช้เวลา ต้องการการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่จะร่วมกัน
วันนี้จึงเป็นวันที่พวกเราสามีสส่วนร่วม มาร่วมคิดว่าจะปฏิรูปประเทศไทยอย่างไร

สื่อ/อุปกรณ์ที่ใช้ : กระดาษ A4 แบ่งครึ่ง หรือ ตัดเป็นรูปร่างต่างๆ หลากสี

กิจกรรมที่ 3

เสนอข้อมูลความจริงประเทศไทย และ ทางเลือกการพัฒนาประเทศไทย

วัตถุประสงค์ : เพื่อนำเสนอข้อมูลสถานการณ์ปัจจุบันทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองของประเทศไทยในภาพรวม (Fact and Figure) เพื่อให้เกิดการรับรู้ ความเข้าใจในเบื้องต้นโดยพร้อมเพรียงกัน รวมทั้งให้เข้าใจข้อมูลทางเลือกในการพัฒนาที่ประเทศต่างๆ ระดับสากลใช้กัน (Scenario) ซึ่งจะนำมาสู่การตัดสินใจในการพัฒนาประเทศไทยต่อไป

กระบวนการ

- 1) นำเสนอข้อมูลความจริงประเทศไทย (Fact and Figure) ด้วยวีดิทัศน์
- 2) นำเสนอฉากทัศน์ทางเลือกการพัฒนาประเทศ (Scenario) อย่างน้อย 3 กรณี ด้วยเอกสารเป็นสี สีละ 1 กรณี

สื่อ/อุปกรณ์ที่ใช้

- วีดิทัศน์ข้อมูลความจริงประเทศไทย (Fact and Figure) พร้อมเอกสาร
- เอกสารนำเสนอฉากทัศน์ (Scenario) 3 กรณี

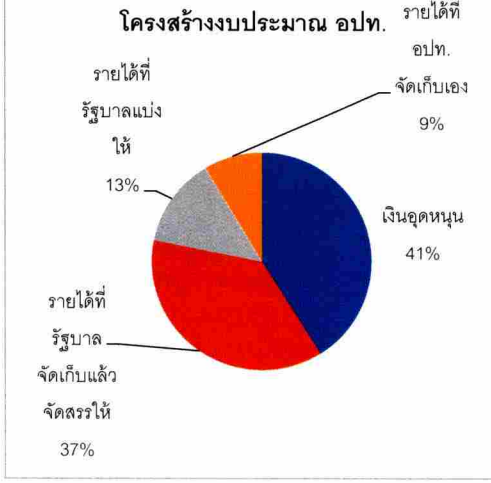

เนื้อหาวิทัศน์ข้อมูลความจริงประเทศไทย (Fact and Figure)

ความยาว 5 นาที

ตาราง 1 เนื้อหาวิทัศน์ข้อมูลความจริงประเทศไทย (Fact and Figure)

ภาพ	เสียง
 <p>กลุ่มผู้ชุมนุม ทุกสี</p> <p>คอมพิวเตอร์กราฟิก ความจริงประเทศไทย</p>	<p>บรรยาย 1 นับตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ประเทศไทยใช้รัฐธรรมนูญมาแล้ว 19 ฉบับ มีการเลือกตั้งมาแล้ว 25 ครั้ง และมีการยึดอำนาจมาแล้ว 13 ครั้ง</p> <p>รัฐประหารครั้งล่าสุดเกิดภายหลังที่สังคมไทยมีความแตกแยกขัดแย้งรุนแรง แบ่งเป็นฝักฝ่ายอย่างชัดเจนตลอดสิบปีที่ผ่านมา</p> <p>นี่คือ ความจริงประเทศไทย</p>
<p>อยู่ในระบบอุปถัมภ์</p> <p>ระบบการป้องกันปราบปรามการทุจริต เอาผิดตัวการใหญ่ไม่ได้</p>	<p>บรรยาย 2 สังคมไทยอยู่ในระบบอุปถัมภ์ที่เน้นเครือญาติพวกพ้อง พี่งพาอาศัย แลกเปลี่ยนความช่วยเหลือและผลประโยชน์</p> <ul style="list-style-type: none"> - คนไทยโดยเฉพาะในชนบทพึ่งพาผู้มีอำนาจและ ส.ส. ในด้านต่างๆ เช่น ฝากลูกเข้าโรงเรียน เข้าทำงาน หรือช่วยวิ่งเต้นเมื่อลูกถูกจับ - นักธุรกิจไทย นิยมสร้างเครือข่ายกับผู้มีอำนาจ และข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ เพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจ <p>สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดปัญหาต่อความโปร่งใส ทุจริตคอร์รัปชัน และเกิดความไม่เชื่อมั่นในระบบการป้องกันปราบปรามการทุจริต และการลงโทษผู้กระทำผิด</p>

ภาพ	เสียง																																												
<p>อันดับดัชนีความโปร่งใสจาก 175 ประเทศ ปี 2557</p> <table border="1"> <caption>อันดับดัชนีความโปร่งใสจาก 175 ประเทศ ปี 2557</caption> <thead> <tr> <th>ประเทศ</th> <th>อันดับ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>เดนมาร์ก</td><td>156</td></tr> <tr><td>ฟินแลนด์</td><td>156</td></tr> <tr><td>สวีเดน</td><td>145</td></tr> <tr><td>เดนมาร์ก</td><td>119</td></tr> <tr><td>สิงคโปร์</td><td>107</td></tr> <tr><td>ฟิลิปปินส์</td><td>85</td></tr> <tr><td>ไทย</td><td>85</td></tr> <tr><td>มาเลเซีย</td><td>50</td></tr> <tr><td>สิงคโปร์</td><td>7</td></tr> </tbody> </table> <table border="1"> <caption>จำนวนประเทศในแต่ละระดับ</caption> <thead> <tr> <th>ระดับ</th> <th>จำนวนประเทศ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>ดีมาก</td><td>71</td></tr> <tr><td>ปานกลาง</td><td>68</td></tr> <tr><td>พอใช้</td><td>41</td></tr> <tr><td>น้อย</td><td>37</td></tr> <tr><td>น้อยมาก</td><td>32</td></tr> <tr><td>มาก</td><td>23</td></tr> <tr><td>น้อยมาก</td><td>21</td></tr> <tr><td>น้อย</td><td>20</td></tr> <tr><td>มาก</td><td>18</td></tr> <tr><td>น้อย</td><td>18</td></tr> <tr><td>น้อยมาก</td><td>12</td></tr> </tbody> </table>	ประเทศ	อันดับ	เดนมาร์ก	156	ฟินแลนด์	156	สวีเดน	145	เดนมาร์ก	119	สิงคโปร์	107	ฟิลิปปินส์	85	ไทย	85	มาเลเซีย	50	สิงคโปร์	7	ระดับ	จำนวนประเทศ	ดีมาก	71	ปานกลาง	68	พอใช้	41	น้อย	37	น้อยมาก	32	มาก	23	น้อยมาก	21	น้อย	20	มาก	18	น้อย	18	น้อยมาก	12	<p>บรรยาย 3 จากผลสำรวจขององค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ ในปี 2557 พบว่า ไทยมีการทุจริตสูง ดัชนีความโปร่งใสอยู่อันดับที่ 85 จาก 175 ประเทศ</p> <p>ตำรวจ ซึ่งเป็นต้นทางของกระบวนการยุติธรรมไทยถูกระบุว่า มีปัญหาทุจริตมากที่สุด ตามมาด้วยพรรคการเมือง และเจ้าหน้าที่รัฐ สะท้อนประเทศไทยยังขาดระบบที่ดีในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ</p>
ประเทศ	อันดับ																																												
เดนมาร์ก	156																																												
ฟินแลนด์	156																																												
สวีเดน	145																																												
เดนมาร์ก	119																																												
สิงคโปร์	107																																												
ฟิลิปปินส์	85																																												
ไทย	85																																												
มาเลเซีย	50																																												
สิงคโปร์	7																																												
ระดับ	จำนวนประเทศ																																												
ดีมาก	71																																												
ปานกลาง	68																																												
พอใช้	41																																												
น้อย	37																																												
น้อยมาก	32																																												
มาก	23																																												
น้อยมาก	21																																												
น้อย	20																																												
มาก	18																																												
น้อย	18																																												
น้อยมาก	12																																												
	<p>บรรยาย 4 ตำรวจไทยกว่าสองแสนคน เป็นตำรวจชั้นสัญญาบัตรมากกว่าสามหมื่นคน และชั้นประทวนประมาณหนึ่งแสนแปดหมื่นคน แม้คดีความจะสิ้นสุดในระดับจังหวัด ซึ่งเอื้อให้มีตำรวจท้องถิ่น แต่ด้วยโครงสร้างตำรวจในปัจจุบันที่ขึ้นตรงกับส่วนกลาง และมีอำนาจบังคับใช้กฎหมาย ทำให้เอื้อต่อการใช้พิจารณาญาติ เลือกรูปคดี รวมทั้งประชาชนในท้องถิ่นไม่สามารถให้คนให้โทษ ควบคุมความประพฤติได้ หากมีความผิดมักจะถูกคำสั่งจากส่วนกลางโยกย้ายออกจากพื้นที่ที่เกิดปัญหาแล้วไปสร้างปัญหาในท้องที่อื่น</p>																																												
<ol style="list-style-type: none"> กำลังคนภาครัฐเพิ่มขึ้นเกือบ 50% จาก 47 ล้านคนเป็น 70 ล้านคน ปี 2557: 47 ล้านคน, ปี 2558: 70 ล้านคน (+50%) ฐานเงินเดือนข้าราชการไม่ทันค่าเงินเฟ้อ เงินเดือนเฉลี่ย: 15,000 บาท (ปี 2557) vs 16,000 บาท (ปี 2558) กำลังคนภาครัฐเพิ่มขึ้น 3 เท่า ปี 2557: 47 ล้านคน, ปี 2558: 70 ล้านคน ในงบที่ลดลงของกระทรวงไอซีที งบ: 2,500 ล้านบาท (ปี 2557) vs 2,000 ล้านบาท (ปี 2558) 	<p>บรรยาย 5 ระบบราชการไทยมีกำลังคนภาครัฐทั้งหมดสองล้านสองแสนคน โดยนโยบายปรับลดกำลังคน ทำให้จำนวนข้าราชการประจำแทบไม่เพิ่มขึ้นเลยจากสิบปีที่แล้ว แต่ที่เพิ่มขึ้นมากคือลูกจ้างรัฐและพนักงานรัฐ จึงพบว่าบางกระทรวง มีลูกจ้างและพนักงานมากกว่าข้าราชการประจำ และจากการปรับเพิ่มกระทรวงใหม่ 6 กระทรวง ทำให้จำนวนข้าราชการซี 9 เพิ่มขึ้นสองเท่า ในขณะที่ข้าราชการชั้นผู้น้อยมีจำนวนลดลง ส่งผลให้สุ่มเสี่ยงต่อการขาดแคลนกำลังคนระดับปฏิบัติการ อย่างไรก็ตาม เมื่อรวมค่าใช้จ่ายด้านสวัสดิการของข้าราชการ และภาระจากนโยบายเพิ่มเงินเดือน</p>																																												

ภาพ	เสียง																																																						
<p>ไทย 7% มาเลเซีย 6% ฟิลิปปินส์ 5% สิงคโปร์ 3%</p>	<p>แรกเข้าเป็น 15,000 บาท ทำให้งบบุคลากรภาครัฐเพิ่มขึ้น เกือบสามเท่าจากสิบปีก่อน คิดเป็น 7 % ของจีดีพีหรือผลผลิตมวลรวมของคนไทย สูงกว่าประเทศเพื่อนบ้าน และสูงเป็นอันดับต้นๆ ของเอเชีย เมื่อพิจารณาผลงานเทียบกับงบประมาณที่ได้รับ จากงานวิจัยของธนาคารโลก พบว่า ความมีประสิทธิภาพผลของรัฐบาลไทยอยู่อันดับ 74 จาก 196 ประเทศ ตกลงจากอันดับ 65 เมื่อสิบปีก่อน</p>																																																						
<p>โครงสร้างงบประมาณ อปท.</p> <table border="1"> <caption>โครงสร้างงบประมาณ อปท.</caption> <thead> <tr> <th>ประเภท</th> <th>สัดส่วน (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>รายได้ที่อปท. จัดเก็บเอง</td> <td>41%</td> </tr> <tr> <td>เงินอุดหนุน</td> <td>37%</td> </tr> <tr> <td>รายได้ที่รัฐบาลแบ่งให้</td> <td>13%</td> </tr> <tr> <td>รายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้</td> <td>9%</td> </tr> </tbody> </table>	ประเภท	สัดส่วน (%)	รายได้ที่อปท. จัดเก็บเอง	41%	เงินอุดหนุน	37%	รายได้ที่รัฐบาลแบ่งให้	13%	รายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้	9%	<p>บรรยาย 6 แม้จะมีกฎหมายกระจายอำนาจตั้งแต่ปี 2542 แต่การบริหารประเทศยังเป็นระบบรวมศูนย์อำนาจไว้ที่รัฐบาลกลาง ดูได้จากโครงสร้างงบประมาณของท้องถิ่นที่ต้องพึ่งพารายได้จากการจัดเก็บของส่วนกลาง ขณะเดียวกัน รัฐบาลยังมีอำนาจควบคุมการบริหารประเทศผ่านการปกครองส่วนภูมิภาค เช่น แต่งตั้งโยกย้ายผู้ว่าราชการจังหวัด ให้ความดีความชอบกับเจ้าหน้าที่รัฐ ปัญหาท้องถิ่นหลายประการต้องรอการสั่งการจากส่วนกลาง ทั้งที่สามารถแก้ไขได้ในระดับพื้นที่ และให้ชุมชนมีส่วนร่วมจัดการ</p>																																												
ประเภท	สัดส่วน (%)																																																						
รายได้ที่อปท. จัดเก็บเอง	41%																																																						
เงินอุดหนุน	37%																																																						
รายได้ที่รัฐบาลแบ่งให้	13%																																																						
รายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้	9%																																																						
<p>ในรอบ 20 ปี รายได้ต่อหัวของคนไทยเพิ่มขึ้น 2.5 เท่า คนไทยมีรายได้ต่อหัวเป็นอันดับ 4 ในอาเซียน</p> <p>รายได้ต่อหัว ปี 2556 (PPP International \$)</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>ประเทศ</th> <th>รายได้ต่อหัว (PPP International \$)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>สิงคโปร์</td> <td>~80,000</td> </tr> <tr> <td>มาเลเซีย</td> <td>~60,000</td> </tr> <tr> <td>ฟิลิปปินส์</td> <td>~20,000</td> </tr> <tr> <td>ไทย</td> <td>~15,000</td> </tr> </tbody> </table> <p>รายได้ต่อหัวของไทย ปี 2533-2556 (PPP International \$)</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>ปี</th> <th>รายได้ต่อหัว (PPP International \$)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2533</td> <td>~5,000</td> </tr> <tr> <td>2537</td> <td>~6,000</td> </tr> <tr> <td>2541</td> <td>~7,000</td> </tr> <tr> <td>2545</td> <td>~10,000</td> </tr> <tr> <td>2549</td> <td>~12,000</td> </tr> <tr> <td>2553</td> <td>~14,000</td> </tr> <tr> <td>2556</td> <td>~15,000</td> </tr> </tbody> </table> <p>แม้ครัวเรือนรวยที่สุด 20% มีรายได้สูงกว่าครัวเรือนจนสุดถึง 12 เท่า แต่จำนวนคนไทยมีความเหลื่อมล้ำลดลง</p> <p>สัดส่วนรายได้รวม 20% แรก</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>ปี</th> <th>สัดส่วนรายได้รวม 20% แรก</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2518</td> <td>~12</td> </tr> <tr> <td>2531</td> <td>~13</td> </tr> <tr> <td>2537</td> <td>~14</td> </tr> <tr> <td>2543</td> <td>~14</td> </tr> <tr> <td>2549</td> <td>~14</td> </tr> <tr> <td>2554</td> <td>~14</td> </tr> </tbody> </table> <p>สัดส่วนรายได้รวม 20% สุดท้าย</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>ปี</th> <th>สัดส่วนรายได้รวม 20% สุดท้าย</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2518</td> <td>~0.48</td> </tr> <tr> <td>2531</td> <td>~0.50</td> </tr> <tr> <td>2537</td> <td>~0.52</td> </tr> <tr> <td>2543</td> <td>~0.50</td> </tr> <tr> <td>2549</td> <td>~0.48</td> </tr> <tr> <td>2554</td> <td>~0.46</td> </tr> </tbody> </table>	ประเทศ	รายได้ต่อหัว (PPP International \$)	สิงคโปร์	~80,000	มาเลเซีย	~60,000	ฟิลิปปินส์	~20,000	ไทย	~15,000	ปี	รายได้ต่อหัว (PPP International \$)	2533	~5,000	2537	~6,000	2541	~7,000	2545	~10,000	2549	~12,000	2553	~14,000	2556	~15,000	ปี	สัดส่วนรายได้รวม 20% แรก	2518	~12	2531	~13	2537	~14	2543	~14	2549	~14	2554	~14	ปี	สัดส่วนรายได้รวม 20% สุดท้าย	2518	~0.48	2531	~0.50	2537	~0.52	2543	~0.50	2549	~0.48	2554	~0.46	<p>บรรยาย 7 ในรอบ 20 ปี รายได้ต่อหัวของคนไทยเพิ่มขึ้นมากกว่า 2 เท่า ทำให้จำนวนคนยากจนลดลง แต่ยังคงมีความเหลื่อมล้ำ โดยกลุ่มครอบครัวที่รวยที่สุด มีรายได้สูงกว่ากลุ่มครอบครัวยากจนสุดถึง 12 เท่า นอกจากนี้กลุ่มครอบครัวที่ร่ำรวยเป็นผู้ถือครองที่ดิน 80% ขณะที่กลุ่มครอบครัวยากจนกลับถือครองที่ดินไม่ถึง 1%</p>
ประเทศ	รายได้ต่อหัว (PPP International \$)																																																						
สิงคโปร์	~80,000																																																						
มาเลเซีย	~60,000																																																						
ฟิลิปปินส์	~20,000																																																						
ไทย	~15,000																																																						
ปี	รายได้ต่อหัว (PPP International \$)																																																						
2533	~5,000																																																						
2537	~6,000																																																						
2541	~7,000																																																						
2545	~10,000																																																						
2549	~12,000																																																						
2553	~14,000																																																						
2556	~15,000																																																						
ปี	สัดส่วนรายได้รวม 20% แรก																																																						
2518	~12																																																						
2531	~13																																																						
2537	~14																																																						
2543	~14																																																						
2549	~14																																																						
2554	~14																																																						
ปี	สัดส่วนรายได้รวม 20% สุดท้าย																																																						
2518	~0.48																																																						
2531	~0.50																																																						
2537	~0.52																																																						
2543	~0.50																																																						
2549	~0.48																																																						
2554	~0.46																																																						
<p>แผนภูมิเจดีย์เริ่มปี 2493 วิ่งมาเป็นแผนภูมิปี 2545</p>	<p>บรรยาย 8 นับตั้งแต่ปี 2545 ไทยเข้าสู่สังคมสูงวัย ทั้งนี้เพราะการคุมกำเนิดในช่วงปี 2513 ถึง 2523 ได้ผล ประกอบกับ</p>																																																						

ภาพ	เสียง									
	<p>ความก้าวหน้าทางการแพทย์และสาธารณสุข ทำให้คนไทยอายุยืนยาวมากขึ้น ประจวบกับครอบครัวที่พร้อมก็มีลูกน้อยหรือไม่มีลูกเลย แต่พ่อแม่วัยใสที่ไม่พร้อมกลับมีลูกเร็ว และมีลูกมาก ผลคือจำนวนผู้สูงอายุมีเพิ่มสูงขึ้น กลุ่มวัยทำงานมีสัดส่วนน้อยลง ต้องแบกรับภาระและค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น ในระยะยาวจะขาดแคลนแรงงาน รัฐบาลมีรายได้จากภาษีน้อยลง ส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจ รัฐบาลอาจขาดเงินภาษีอากรเพื่อไปสนับสนุนด้านการศึกษา สุขภาพ สวัสดิการ</p>									
<p>อันดับที่ 50 จาก 65 ประเทศ</p> <p>5 อันดับแรกของหน่วยงานราชการที่ให้บริการประชาชนปริมาณมากที่สุดประจำปี 2558</p> <p>สัดส่วนของงบประมาณของกระทรวงต่างๆ (%)</p> <p>จูงใจ: ครัวครัวศึกษาธิการปี 2551 - 2558</p> 	<p>บรรยาย 9 สำหรับด้านการศึกษาพบว่า มีการขยายโอกาสให้เด็กไทยได้รับการศึกษาดีขึ้น แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน โดยเปรียบเทียบกับ 65 ประเทศ ไทยสอบได้อันดับที่ 50 ทั้งๆ ที่รัฐบาลจัดสรรงบประมาณให้กับกระทรวงศึกษาธิการมากที่สุด และเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี</p> <p>เหตุที่เป็นเช่นนี้ ส่วนสำคัญมาจากกระบบการประเมินครูไม่ได้เชื่อมโยงกับคุณภาพและผลการเรียนของเด็ก หลักสูตรการเรียนการสอนเป็นแบบสำเร็จรูปจากส่วนกลาง และงบประมาณมากกว่า 95% เป็นเงินเดือนของบุคลากร</p>									
<table border="1"> <thead> <tr> <th>ปี</th> <th>จำนวนวัด</th> <th>สงฆ์และสามเณร</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2556</td> <td>37,713</td> <td>355,295</td> </tr> <tr> <td>2557</td> <td>39,276</td> <td>349,659</td> </tr> </tbody> </table> <p>ที่มา: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ</p>	ปี	จำนวนวัด	สงฆ์และสามเณร	2556	37,713	355,295	2557	39,276	349,659	<p>บรรยาย 10 ในด้านศาสนาคนไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ จากข้อมูลของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ระบุว่า ไทยมีวัดเพิ่มขึ้น แต่จำนวนพระสงฆ์และสามเณรลดลง โดยส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในกรุงเทพฯ และเมืองที่มีวัดเด่นดัง ทำให้หลายวัดในชนบทเหลือเจ้าอาวาสเป็นพระเพียงรูปเดียวในวัด นอกจากนี้ คนรุ่นใหม่นิยมบวชระยะสั้น 7-15 วัน ตามประเพณี แทนที่จะมุ่งหวังให้ได้รับการอบรมสั่งสอนด้านศาสนาเหมือนเมื่อก่อน ขณะที่ คนที่บวชระยะยาวก็มีจำนวนไม่น้อยที่ไม่มี ความกระตือรือร้นในการศึกษาและปฏิบัติ เพียงแต่ต้องการ</p>
ปี	จำนวนวัด	สงฆ์และสามเณร								
2556	37,713	355,295								
2557	39,276	349,659								

ภาพ	เสียง
 <p>พระภิกษุสามเณรตามประเพณี 43.5%</p> <p>บวชเพื่อศึกษาพระธรรมวินัย 25.0%</p> <p>บวชเพื่ออุทิศส่วนกุศล 13.0%</p> <p>บวชเพื่อสืบทอดพระศาสนา 7.1%</p> <p>บวชเพื่อดำรงชีวิต 6.3%</p> <p>บวชเพราะศรัทธาในพระศาสนา 5.1%</p> <p>วารสารพุทธศาสนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีที่ 18 ฉบับที่ 3 ประจำเดือนกันยายน-ธันวาคม พ.ศ. 2554</p> <p><i>‘การบริหารการเงินของวัดในประเทศไทย’ ของ ผศ.ดร.ณดา จันทร์สม คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์</i></p>	<p>อาศัยร่มเงาพระศาสนาเป็นที่พึ่งสุดท้าย ทำให้คุณภาพของพระสงฆ์มีปัญหา</p> <p>เมื่อไปดูเรื่องการเงินจากงานวิจัยของนิด้า พบว่า การดูแลทรัพย์สินวัดส่วนใหญ่อยู่ในมือเจ้าอาวาส ทั้งเก็บสมุดบัญชี แต่งตั้งไวยาวัจกรและคณะกรรมการวัด ทั้งนี้ แต่ละวัดมีรายได้เฉลี่ย 3.2 ล้านบาทต่อปี ส่วนใหญ่มาจากเงินบริจาค และบางวัดมีรายรับ-รายจ่ายมากกว่า 50 ล้านบาทต่อปี เมื่อสำรวจเงินฝากกับธนาคารพบว่า วัดไทยมีเงินฝาก 3 แสนล้านบาท หากรวมทรัพย์สินที่ดินจะมีมูลค่ามากถึง 20 ล้านล้านบาท</p> <p>นี่คือ ความจริงประเทศไทย</p>

วิทัศน์ทัศน์ฉากทัศน์ทางเลือกการพัฒนาประเทศ (Scenario) 3 กรณี

ตัวอย่างจากต่างประเทศ

ตาราง 2 เนื้อหาวิทัศน์ทัศน์ฉากทัศน์ทางเลือกการพัฒนาประเทศ (Scenario) 3 กรณี

ภาพ	เสียง
<p>แบบที่ 1 ทุนนิยมอิงตลาด</p> <p>แบบที่ 2 ทุนนิยมอิงรัฐ</p>	<p>แต่ละประเทศต่างวางระบบ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ถึงแม้จะแตกต่างกันไปบ้าง แต่เราสามารถจัดกลุ่มของระบบจัดการสังคมในปัจจุบันได้เป็น 3 แบบคือ</p> <p>แบบที่หนึ่ง ทุนนิยมอิงตลาด มีเอกชนหลายราย แข่งขันกันผลิตสินค้าและบริการ ให้ประชาชนเลือกซื้อกันในราคาตลาด โดยรัฐเป็นเพียงผู้วางกฎระเบียบและกำกับดูแล ตัวอย่างของประเทศที่ใช้ระบบนี้ เช่น สหรัฐอเมริกา</p> <p>แบบที่สอง ทุนนิยมอิงรัฐ รัฐเป็นเจ้าของทรัพยากรที่สำคัญ รวมศูนย์อำนาจการบริหารและตัดสินใจ ดำเนินนโยบายผ่านหน่วยงานของรัฐ โดยใช้รัฐวิสาหกิจเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจ จัดหาสินค้าและบริการสาธารณะแทบทุกประเภทให้แก่ประชาชน ตัวอย่างของประเทศที่ใช้ระบบนี้ คือ จีน</p> <p>แบบที่สาม แบบทุนนิยมอิงสังคม คนในชุมชนเป็นเจ้าของ</p>

ภาพ	เสียง
<p>แบบที่ 3 ทุนนิยมอิงสังคม</p>	<p>ทรัพยากรที่สำคัญ จึงมีส่วนร่วมในการบริหารและตัดสินใจขององค์การบริหารในท้องถิ่น โดยใช้วิสาหกิจชุมชนเป็นตัวขับเคลื่อน ญีปุ่น คือ ตัวอย่างของประเทศที่ใช้ระบบนี้</p> <p>เราลองมาติดตามตัวอย่างของแต่ละระบบว่าเป็นอย่างไร</p>
<p>ระบบที่ 1 ทุนนิยมอิงตลาด</p> <p>โรงเรียนเอกชนคุณภาพดี แต่อยู่ในเมือง ค่าเทอมแพง</p> <p>โรงพยาบาลเอกชนคุณภาพดี แต่ตรวจเกินจำเป็น ค่ารักษาสูง</p> <p>เกิดโครงการเร็ว มีประสิทธิภาพ แต่อาจกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ</p>	<p>บรรยาย 1 : ระบบที่ 1 ทุนนิยมอิงตลาด</p> <p>เป็นระบบที่ให้ความสำคัญกับควมมีประสิทธิภาพมากกว่าความเสมอภาค เอกชนเป็นผู้มีบทบาทหลักในการจัดหาสินค้าและบริการแก่ประชาชน ราคาค่าบริการถูกกำหนดจากกลไกตลาดที่มีการแข่งขัน โดยมีรัฐบาลเป็นผู้ให้บริการขั้นพื้นฐานที่จำเป็น</p> <p>ในด้านการศึกษา เอกชนเป็นเจ้าของโรงเรียนที่มีรายได้หลักจากค่าเล่าเรียน จึงต้องแข่งขันกันด้วยหลักสูตร คุณภาพครู และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาให้ได้ตามที่ผู้ปกครองและนักเรียนต้องการ ค่าเทอมที่สูงและครอบครัวที่มีกำลังซื้อจึงเป็นเหตุให้โรงเรียนเหล่านี้มักกระจุกตัวอยู่ในเมืองใหญ่</p> <p>ไม่ต่างจากบริการสาธารณสุข ที่โรงพยาบาลเอกชนคุณภาพสูงจะอยู่ในตัวเมือง คิดค่ารักษาตามกลไกตลาดแข่งขันกันด้วยคุณภาพของหมอและเครื่องมือทางการแพทย์ที่ทันสมัย ข้อด้อยที่พบคือ ผู้ป่วยอาจถูกตรวจหรือได้รับการรักษาเกินความจำเป็น และมีปัญหาการส่งต่อการรักษา ระหว่างโรงพยาบาล</p> <p>ในด้านโครงสร้างพื้นฐาน เอกชนเป็นผู้ตัดสินใจลงทุน มีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพเพราะใช้กลไกราคาเป็นตัวตัดสินใจโครงการที่เหมาะสม ทรัพยากรสามารถเปลี่ยนมือซื้อขายได้ แต่มีปัญหาความเหลื่อมล้ำไม่เท่าเทียมกันเพราะประชาชนผู้มีรายได้น้อยไม่สามารถเป็นเจ้าของทรัพยากร ไม่มี</p>

ภาพ	เสียง
<p>คอมพิวเตอร์กราฟิก พื้นธงชาติสหรัฐอเมริกา</p> <p>คนอเมริกันเสียภาษีร้อยละ 34 ของรายได้</p>	<p>อำนาจต่อรอง และหากไม่มีกฎหมายดูแลที่เหมาะสม อาจทำให้เกิดการทำลายสิ่งแวดล้อมและส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนที่อยู่ใกล้โครงการ</p> <p>สหรัฐอเมริกาค่อนข้างใช้ระบบนี้ รัฐบาลจะให้ความช่วยเหลือเฉพาะคนจน ประชาชนจ่ายค่าสินค้าและบริการในราคาตลาด และผู้มีรายได้ปานกลางเสียภาษีเฉลี่ยร้อยละ 34 ของรายได้</p>
<p>ทุนนิยมอิงรัฐ</p> <p>รัฐกำหนดทุกอย่าง โรงเรียนทุกแห่งคล้ายกัน</p> <p>โรงพยาบาลรัฐดูแลทุกคนทั่วถึง แต่คุณภาพปานกลาง</p> <p>รัฐเลือกโครงการ แต่อาจไม่โปร่งใส</p>	<p>บรรยาย 2 : ระบบที่ 2 ทุนนิยมอิงรัฐ</p> <p>เป็นระบบที่เน้นความเป็นธรรมในประเทศ รัฐบาลจึงพยายามกระจายบริการสาธารณะให้ประชาชนอย่างทั่วถึง เริ่มจากด้านการศึกษา โรงเรียนเป็นของรัฐบาล ที่ข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้กำหนดหลักสูตร คัดเลือกและแต่งตั้งครู รัฐบาลจัดสรรงบประมาณให้มีโรงเรียนกระจายทุกพื้นที่ในคุณภาพที่ใกล้เคียงกัน โดยไม่มีการเก็บค่าเล่าเรียนในภาคบังคับ โรงเรียนและครูผู้สอนตอบสนองนโยบายของรัฐเป็นหลัก ไม่จำเป็นต้องปรับให้เข้ากับความต้องการของผู้ปกครองและผู้เรียน</p> <p>เมื่อเจ็บป่วย ประชาชนทุกคนสามารถเข้ารับบริการโรงพยาบาลของรัฐได้ทั่วประเทศ โดยไม่เกิดปัญหาการส่งต่อข้อมูลการรักษา แต่ส่วนใหญ่คุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง เน้นการรักษาโรคพื้นฐาน ด้วยได้รับเงินงบประมาณจากรัฐ ทำให้เสียค่ารักษาในราคาต่ำ</p> <p>ในการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน ด้วยข้อจำกัดของเงินงบประมาณแผ่นดิน รัฐบาลจึงต้องตัดสินใจลงทุนเป็นบางโครงการ โดยเลือกโครงการขนาดใหญ่ที่เน้นให้ประชาชนทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้เป็นหลัก การตัดสินใจของรัฐอย่างรวดเร็วโดยขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน อาจทำให้เกิดปัญหาการทุจริตความไม่โปร่งใส ตัวโครงการอาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หรือสร้างผลเสียให้บางกลุ่มเป็นผู้เสียสละรับผลกระทบแทนสังคม</p>

ภาพ	เสียง
<p>คอมพิวเตอร์กราฟิก พื้นธงชาติจีน คนทำงานทุกคนเสียภาษีเงินได้</p>	<p>สาธารณรัฐประชาชนจีนใช้ระบบนี้ รัฐบาลมีอำนาจชี้แนะและเปิดบางพื้นที่ให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตสินค้าและบริการ ประชากรผู้มีรายได้ทุกคน แม้จะมีรายได้ต่ำก็ต้องเสียภาษี โดยภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในจีนเป็นแบบอัตราก้าวหน้าร้อยละ 3 - 45 ของรายได้</p>
<p>ระบบทุนนิยมอิงสังคม</p> <p>โรงเรียนเพื่อชุมชน แต่มีปัญหาข้ามพื้นที่</p> <p>ทุนในชุมชนแตกต่าง คุณภาพโรงพยาบาลแตกต่าง</p> <p>โครงการตอบสนองชุมชน แต่เสี่ยงด้านการเงิน</p>	<p>บรรยาย 3 : ระบบที่ 3 ระบบทุนนิยมอิงสังคม</p> <p>เป็นระบบที่คำนึงถึงผู้ด้อยโอกาสในชุมชน ท้องถิ่นเป็นเจ้าของทรัพยากรในพื้นที่ จึงมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างโอกาสให้กับสมาชิกทุกคนในชุมชน เข้าถึงบริการสาธารณะ เริ่มตั้งแต่โอกาสทางการศึกษา ทุกคนที่เป็นสมาชิกในชุมชนสามารถเข้าเรียนได้ฟรี ในโรงเรียนที่ชุมชนร่วมกำหนดหลักสูตรคัดเลือกครูให้ตรงตามความต้องการของพื้นที่ โดยใช้เงินงบประมาณท้องถิ่น แต่ด้วยข้อจำกัดด้านทุนทรัพยากรของแต่ละพื้นที่ ทำให้คุณภาพโรงเรียนของแต่ละชุมชนแตกต่างกันและมีปัญหาในการเทียบวุฒิการศึกษา เพื่อไปเรียนต่อนอกพื้นที่</p> <p>เมื่อคนในชุมชนเจ็บป่วย ก็ไปหาหมอที่โรงพยาบาลของท้องถิ่น ซึ่งให้การรักษาได้ในระดับพื้นฐานโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย หากเป็นโรคร้ายแรงอาจต้องไปขอใช้บริการในท้องที่อื่นที่โรงพยาบาลมีความสามารถสูงกว่า เพราะทรัพยากรและทุนในแต่ละชุมชนนั้นแตกต่างกัน ขณะเดียวกันในชุมชนที่ระบบอุปถัมภ์เข้มข้น อาจมีการเลือกปฏิบัติให้บางคนได้รับการบริการที่เหนือกว่า</p> <p>เช่นเดียวกันกับโครงสร้างพื้นฐาน ที่แตกต่างกันไปตามกำลังความสามารถของแต่ละชุมชน โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ระดมทรัพยากรในท้องถิ่น ทำโครงการตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน เช่น ถนน สะพาน แต่อาจเกิดปัญหาการบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่ติดต่อกับชุมชนอื่น และหากบริหารไม่ดีอาจเกิดความเสี่ยงทางการเงินของชุมชน</p>

ภาพ	เสียง
<p>คอมพิวเตอร์กราฟิก พื้นธงชาติญี่ปุ่น</p> <p>คนญี่ปุ่นเสียภาษี ร้อยละ 40 ของรายได้</p>	<p>ญี่ปุ่นเป็นประเทศตัวอย่างของการใช้ระบบนี้ ชุมชนอ้างเอกลักษณ์และมีความเข้มแข็ง สมาชิกในฐานะพลเมืองของสังคมมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และจ่ายภาษีบำรุงท้องถิ่นในอัตราสูง นอกจากนี้ประชากรที่มีรายได้ปานกลางยังเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเฉลี่ยร้อยละ 40 ของรายได้</p>
<p>อยากเห็น...ไทยแบบไหนในอนาคต ?</p>	<p>บรรยาย 4 : จากสามระบบสามทางเลือก เราจะเดินทางประเทศไทยไปในทิศทางแบบใด จึงจะทำให้ยืนอยู่บนโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีความสามารถในการแข่งขัน สร้างความร่วมมือแบ่งปัน และเป็นเมืองไทยที่น่าอยู่สำหรับลูกหลานในอนาคต</p>

เปรียบเทียบข้อดี-ข้อด้อยของแต่ละทางเลือกการพัฒนา

กรณีที่ 1 ทุนนิยมอิงตลาด

เอกชนเป็นเจ้าของทรัพยากรที่สำคัญ ผู้ถือหุ้นมีอำนาจแต่งตั้งผู้บริหารให้ดำเนินการผลิตสินค้าและบริการ โดยมีกำไรเป็นเป้าหมาย การแข่งขันระหว่างเอกชนหลายรายจะทำให้กลไกตลาดเป็นตัวจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และประชาชนจ่ายค่าบริการในราคาตลาด เสียภาษีในอัตราต่ำ

1. การศึกษา เอกชนเป็นเจ้าของโรงเรียน กำหนดหลักสูตร คัดเลือกและแต่งตั้งครู ให้มีคุณสมบัติสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองและนักเรียน ค่าเล่าเรียนแตกต่างกันตามคุณภาพของโรงเรียนและครูผู้สอน โดยโรงเรียนคิดค่าเทอมแพงและได้รับความนิยมมักจะกระจุกตัวอยู่ในเมืองใหญ่

2. การบริการสาธารณสุข โรงพยาบาลเป็นของเอกชน คุณภาพการรักษาแตกต่างกันตามกำลังซื้อของประชาชน โรงพยาบาลคุณภาพสูงมักอยู่ในเมืองใหญ่ อาจมีปัญหาตรวจมากเกินความจำเป็นและการส่งต่อระหว่างโรงพยาบาล

3. โครงสร้างพื้นฐาน ทรัพยากรที่สำคัญ เอกชนเป็นผู้ตัดสินใจลงทุน มีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพเพราะใช้กลไกราคาเป็นตัวตัดสินใจโครงการที่เหมาะสม ทรัพยากรสามารถเปลี่ยนมือซื้อขายได้ มีปัญหาความเหลื่อมล้ำไม่เท่าเทียมกัน เพราะประชาชนผู้มีรายได้น้อยไม่สามารถเป็นเจ้าของทรัพยากร

ตัวอย่างประเทศในระบบนี้ : สหรัฐอเมริกา นิวซีแลนด์

ตาราง 3 ข้อดี-ข้อด้อย ของกรณีที่ 1 ทุนนิยมอิงตลาด

ข้อดี	ข้อด้อย
1. เน้นการแข่งขันเสรี ผลิตรวมตามความต้องการของตลาดและมีคุณภาพสูง 2. เน้นธุรกิจสมัยใหม่ ขนาดใหญ่ มีกำไร เป็นเป้าหมาย 3. เน้นประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ	1. คุณภาพที่ได้รับขึ้นกับอำนาจซื้อ 2. มีความเหลื่อมล้ำทางรายได้และโอกาส กระจุกตัวในเมืองใหญ่ 3. อาจเกิดปัญหาต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม หากไม่มีกฎหมายควบคุมหรือผู้บริโภคนำอำนาจ

กรณีที่ 2 ทุนนิยมอิงรัฐ

รัฐเป็นเจ้าของทรัพยากรที่สำคัญ รวมศูนย์อำนาจการบริหารและตัดสินใจใช้กฎหมายดำเนินนโยบายผ่านหน่วยงานของรัฐและรัฐวิสาหกิจเป็นตัวขับเคลื่อน จัดการสินค้าและบริการสาธารณะแทบทุกประเภทให้แก่ประชาชน ประชาชนจ่ายภาษีในอัตราปานกลางถึงสูง

1. การศึกษา รัฐบาลเป็นเจ้าของโรงเรียน ข้าราชการเป็นผู้กำหนดหลักสูตร คัดเลือกและแต่งตั้งครู โดยใช้เงินงบประมาณแผ่นดิน ทำให้โรงเรียนทุกพื้นที่มีคุณภาพใกล้เคียงกัน ค่าเล่าเรียนฟรี แต่มีค่าธรรมเนียมอื่นๆ

2. การบริการสาธารณสุข โรงพยาบาลเป็นของรัฐ ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการ และเชื่อมต่อการรักษาระหว่างโรงพยาบาลได้ทั่วประเทศ มีสถานบริการสาธารณสุขในทุกระดับ แต่คุณภาพการรักษาอยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนได้รับการรักษาฟรีหรือจ่ายในราคาต่ำ

3. โครงสร้างพื้นฐาน ทรัพยากรที่สำคัญ รัฐบาลเป็นผู้ตัดสินใจลงทุนเลือกโครงการที่รัฐคิดว่าเหมาะสม ให้ประชาชนทุกคนเข้าถึงและใช้ได้ โครงการอาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หรือบางกลุ่มต้องรับผลกระทบ เสียผลประโยชน์ให้กับผลประโยชน์ส่วนรวม

ตัวอย่างประเทศในระบบนี้ : จีน รัสเซีย

ตาราง 4 ข้อดี-ข้อด้อย ของกรณีที่ 2 ทุนนิยมอิงรัฐ

ข้อดี	ข้อด้อย
1. สนองตอบความต้องการขั้นพื้นฐาน ด้วยโครงการขนาดใหญ่ 2. มีการควบคุมมาตรฐาน กระจายไปทุกพื้นที่อย่างเท่าเทียมกัน	1. รวมศูนย์การตัดสินใจ อาจเกิดความล่าช้า ปัญหาการทุจริตและความโปร่งใส 2. ประชาชนขาดทางเลือก และคุณภาพปานกลางค่อนข้างต่ำ

ข้อดี	ข้อด้อย
3. ไม่มีปัญหาการเชื่อมต่อ ส่งต่อบริการระหว่างพื้นที่	3. ข้อจำกัดทางด้านงบประมาณ ทำให้ลงทุนหลายโครงการพร้อมกันไม่ได้ และตัดสินใจไม่ได้อยู่บนพื้นฐานการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ
4. เน้นประชานิยม ไม่เก็บค่าใช้จ่ายหรือมีค่าใช้จ่ายไม่สูง	4. ใช้ภาษีเป็นตัวอุดหนุนหรือสร้างสินค้าและบริการจัดสรรให้โดยไม่ได้คำนึงถึงความสามารถ แต่ใช้ความเสมอภาคเป็นหลักในการจัดสรร

กรณีที่ 3 ทุนนิยมอิงสังคม

คนในชุมชนเป็นเจ้าของทรัพยากรที่สำคัญ มีส่วนร่วมในการบริหารและตัดสินใจ ใช้องค์การบริหารท้องถิ่น วิสาหกิจชุมชนเป็นตัวขับเคลื่อน ประชาชนในชุมชนจ่ายภาษีท้องถิ่นในอัตราปานกลางถึงสูง

1. การศึกษา ชุมชนเป็นเจ้าของโรงเรียน กำหนดหลักสูตร คัดเลือกและแต่งตั้งครูให้ตรงตามความต้องการของพื้นที่ โดยใช้เงินงบประมาณท้องถิ่น ทำให้ทุกคนที่เป็นสมาชิกในชุมชนสามารถเข้าเรียนได้ฟรี แต่อาจมีค่าธรรมเนียมอื่นๆ อาจมีปัญหามาตรฐานชุมชนที่แตกต่างกัน เช่น การเทียบวุฒิการศึกษา คุณภาพโรงเรียน

2. การบริการสาธารณสุข โรงพยาบาลเป็นของท้องถิ่น ทุกคนในชุมชนสามารถเข้าถึงบริการในระดับพื้นฐาน คุณภาพการรักษาอยู่ในระดับต่ำถึงปานกลาง ประชาชนได้รับการรักษาฟรีหรือจ่ายในราคาต่ำ

3. โครงสร้างพื้นฐาน ทรัพยากรที่สำคัญในชุมชน ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยมีความเสมอภาคเป็นเป้าหมาย ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน แต่อาจเกิดปัญหาการบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่ติดต่อกับชุมชนอื่น และหากบริหารไม่ดีอาจเกิดความเสี่ยงทางการเงินของชุมชน

ตัวอย่างประเทศในระบบนี้ : ญี่ปุ่น เยอรมัน

ตาราง 5 ข้อดี-ข้อด้อย ของกรณีที่ 3 ทุนนิยมอิงสังคม

ข้อดี	ข้อด้อย
1. เน้นความเข้มแข็งของ SMEs และวิสาหกิจชุมชน	1. มาตรฐานของแต่ละชุมชนแตกต่างกัน และอาจมีปัญหาการเชื่อมต่อระหว่างชุมชน
2. ให้แต้มต่อกับผู้ด้อยโอกาส	2. มีข้อจำกัดด้านทรัพยากรในพื้นที่ อาจทำให้ต้นทุนสูง
3. มีเป้าหมายเน้นความเป็นธรรมในสังคม	3. เป็นธรรม แต่ไม่มีประสิทธิภาพ
4. เน้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	4. สมาชิกในชุมชนรับผิดชอบต้นทุน หรือจ่ายภาษีสูง
5. ประชาชนมีส่วนร่วมจัดการทรัพยากร ตรงตามความต้องการของชุมชน	5. อาจเกิดปัญหาการใช้เส้นสาย

กิจกรรมที่ 4

ความแตกต่างระหว่างการเสวนากับการโต้วาที

วัตถุประสงค์ : เพื่อทำความเข้าใจในกระบวนการเสวนา ที่ใช้การฟังอย่างตั้งใจ ยอมรับความเห็นที่แตกต่าง ไม่ใช่การพูดโต้ตอบเพื่อเอาชนะคะคาน โดยเชื่อมั่นความคิดตนเอง ไม่รับฟังความเห็นผู้อื่น เป็นต้น

กระบวนการ เน้นการมีส่วนร่วม

1) เลือกผู้แทนสมาชิก มาฝั่งละ 1 คน ให้สลับกันอ่าน เอกสาร“การเสวนากับการโต้วาที”

2) ให้สมาชิก (ที่นั่งฝั่งซ้าย) อ่านข้อความของการเสวนา ข้อที่ 1 เสร็จแล้วให้สมาชิกที่นั่งฝั่งขวาอ่านเรื่องการโต้วาที อ่านกันทีละข้อ จนครบหมดทุกข้อ ขณะที่สมาชิกอ่าน ให้ขึ้นเอกสารนำเสนอ (PowerPoint) บนจอให้ดูไปพร้อมๆ กัน

3) วิทยากรอาจสรุปอีกเล็กน้อย

สื่อ/อุปกรณ์ที่ใช้

- PowerPoint Debate กับ Dialogue

- เอกสาร Debate กับ Dialogue (สำเนาแจกให้สมาชิกทุกคน)

ความแตกต่างระหว่างการเสวนากับการโต้วาที

โต้วาที (Debate)	กับ (VS)	เสวนา (Dialogue)
❖ เชื่อว่ามีคำตอบที่ถูกอย่างเดียว (และฉันมีคำตอบนั้น)		❖ เชื่อว่าคนอื่นก็มีบางส่วนของคำตอบ
❖ พร้อมรบ : พยายามพิสูจน์ว่าคนอื่นผิด		❖ พร้อมร่วมมือ : พยายามหาความเข้าใจร่วมกัน
❖ เกี่ยวกับการเอาชนะกัน		❖ เกี่ยวกับการพิจารณาหาสิ่งที่ร่วมกัน
❖ ฟังเพื่อจะหาช่องโหว่หรือข้อบกพร่อง		❖ ฟังเพื่อที่จะทำความเข้าใจ
❖ ปกป้องสมมติฐานของเรา		❖ หยิบยกสมมติฐานของเราขึ้น เพื่อรับการตรวจสอบและอภิปราย
❖ จับผิดมุมมองของฝ่ายอื่น		❖ ตรวจสอบมุมมองของทุกๆ ฝ่าย
❖ ปกป้องมุมมองเดียวจากมุมมองอื่น		❖ ยอมรับความคิดของคนอื่นเพื่อนำมา ปรับปรุงความคิดของตน

โต้วาที (Debate)	กับ (VS)	เสวนา (Dialogue)
❖ แสวงหาจุดอ่อนและข้อบกพร่องในจุดยืนของฝ่ายอื่น		❖ แสวงหาจุดแข็งและคุณค่าในจุดยืนของฝ่ายอื่น
❖ แสวงหาทางออกที่ตอบสนองจุดยืนของเรา		❖ ค้นพบโอกาสและความเป็นไปได้ใหม่ๆ ที่หลากหลาย

กิจกรรมที่ 5

โจทย์การเสวนา 3 ข้อ (แบ่ง 4-5 กลุ่ม)

โจทย์ที่ 1 คำถามว่า หลังการปฏิรูปแล้ว อยากเห็นประเทศไทย หน้าตาเป็นอย่างไร ที่สามารถแก้ไขปัญหาประเทศได้ (WHAT)

กระบวนการ

1) เข้ากลุ่มใหญ่ก่อน

แจกบัตรคำให้แต่ละคนแสดงความคิดเห็นต่อโจทย์ “ภาพฝัน” โดยวิทยากรทำหน้าที่กระตุ้นให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นทุกคนโดยใช้บัตรคำๆ ละ 1 ความฝัน คนละ 5-6 ความฝัน

2) แบ่งกลุ่มย่อย 4 กลุ่ม (โดยวิธีการต่างๆ เช่น การนับ 1-4 เป็นต้น)

3) (เข้ากลุ่มย่อย) ประชุมกลุ่มโดยรวบรวมความคิดเห็นของแต่ละคนที่มีความเห็นเหมือนและความเห็นต่าง พิจารณาร่วมกัน โดยอภิปรายแบบเสวนา จนได้ความคิดเห็นที่เหมือนกัน 3 (ภาพฝัน)

4) (กลุ่มใหญ่) กลุ่มย่อยเลือกผู้แทนนำเสนอการอภิปรายและข้อสรุปในกลุ่มใหญ่ (คุมเวลาดำวย)

การนำเสนอ ให้ยกบอร์ดมาหน้าห้องทั้ง 4 กลุ่ม นำเสนอทีละกลุ่ม ถ้ากรณีมีความฝันที่คล้ายกัน สามารถสรุปความเห็นร่วมได้ แต่ถ้ายังต่างกัน ก็ค่อยๆ พิจารณากัน โดยใช้หลักการเสวนา

ข้อสังเกต

*ช่วงนี้ วิทยากร ต้องหุบตาไว้ หากได้อ่าน/รับรู้มาก่อน โดยเดินดูขณะประชุมกลุ่ม จะได้ประเด็นร่วม ประเด็นต่าง จะทำให้การประชุมเร็วขึ้น และสามารถเชื่อมร้อยประเด็นที่คล้าย/ไปด้วยกันได้ (ประเด็นเดียวกัน) เพราะการได้ข้อสรุปร่วมเป็นหัวใจสำคัญครั้งนี้

*Note taker กลาง จะพิมพ์สรุปความฝัน เฉพาะที่กลุ่มเห็นพ้องแล้ว ขึ้นจอให้ทุกคนรับทราบ

5) สรุปภาพฝันในกลุ่มนี้ โดยความเห็นชอบของทุกๆ คน เป็นหมวดที่กลุ่มนี้จะใช้เดิน

ต่อไป

ตัวอย่าง ภาพฝันประเทศไทยหลังปฏิรูปแล้ว เช่น

- สังคมมีความเท่าเทียมมากขึ้น
- ลดปัญหาทุจริตอย่างได้ผล
- สังคมไม่แตกแยก
- การเมืองมีความเสถียรภาพมากขึ้น
- เมืองไทยโปร่งใส มีหลักธรรมาภิบาล ลดคอร์รัปชัน
- ลดความเหลื่อมล้ำ มีความเป็นธรรม กระจายทรัพยากรดี
- พลเมืองมีคุณภาพ มีจิตสาธารณะ

ฯลฯ

สื่อ/อุปกรณ์ที่ใช้

- Flip chart
- บัตรคำ (กระดาษ A4 ตัด 4 ส่วน จำนวน 300 ใบ หลากสีก็ได้)

โจทย์ที่ 2 จะทำอะไร จึงจะให้การปฏิรูปประเทศไทยเป็นจริง (ตามข้อ 1) (HOW TO)

กระบวนการ

1) กระบวนการนี้ จะต่อเนื่องจากโจทย์ที่ 1 โดยหลังจากมีการนำเสนอโจทย์ที่ 1 ในกลุ่มใหญ่แล้ว ให้นำมารวมกันในกลุ่มใหญ่เช่นเดิม

2) แจกกระดาษ ประเด็นปฏิรูป 23 ข้อ คนละ 3 แผ่น โดยให้ Check list ว่าถ้าจะทำให้แต่ละภาพฝันเป็นจริงได้ ต้องปฏิรูปด้านใดบ้าง ตรงนี้ อาจเสนอว่า ให้เลือกประเด็นปฏิรูปที่สำคัญต่อแต่ละภาพฝัน อาจจะไม่เกิน 7-10 ประเด็น/ภาพฝัน

3) แบ่งกลุ่มย่อยใหม่ โดยการนับ อาจเหลือ 3 กลุ่ม (กลุ่มย่อย) ให้แต่ละกลุ่มพิจารณาวิธีการทำให้ภาพฝันเป็นจริง โดยใช้ประเด็นปฏิรูป ที่ Check list มา ประกอบการเสวนา

ช่วงนี้ใช้เวลาานาน

4) การนำเสนอผลการประชุม โดยนำเสนอกลุ่มใหญ่ ทีละภาพฝัน ทั้ง 4 กลุ่ม ไปพร้อมๆ กัน ดูว่ามีอะไรเหมือนหรือต่างจนครบทั้ง 3 ภาพฝัน

สื่อ/อุปกรณ์ที่ใช้

- เอกสารภาพฝัน จำนวนที่ใช้ 300 แผ่น/เวที (สมาชิกคนละ 3-4 แผ่น 50 คน และสำรอง)
- Flip chart

โจทย์ที่ 3 จะทำอะไรเพื่อส่งเสริมการปฏิรูปสังคมไทย โดยใครจะเป็นผู้ทำ ทำเมื่อไหร่ ใช้ทรัพยากรจากไหน (WHO & WHEN + COST)

กระบวนการ

1) เข้ากลุ่มใหญ่

แบ่งโจทย์ที่ 3 ให้แต่ละกลุ่มย่อย เลือกทำเพียงกลุ่มละภาพฝัน (จากโจทย์ข้อ 2) โดยช่วยกันพิจารณาว่า ใครเป็นคนทำ (รัฐ ท้องถิ่น เอกชน ชุมชน ตัวเอง) และต้องทำให้เสร็จเมื่อไร อะไรคืออุปสรรคที่คาดว่าจะพบ และจะเอางบประมาณมาจากไหน

2) กลุ่มย่อย แบ่งตามความสนใจของผู้เข้าร่วมเสวนา

3) ระดมความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ดังนี้

(1) ประเด็นที่จะเลือกมาดำเนินการ

(2) ทำอย่างไร

(3) ทำกับใคร

(4) ทำเมื่อไหร่

(5) ขอรับการสนับสนุนงบประมาณ ทรัพยากร หรือองค์ความรู้ทางวิชาการจากที่ใด

(6) ผลที่จะได้รับ

3) นำเสนอผลการระดมความคิดเห็นในเวทีกลาง

สื่อ/อุปกรณ์ที่ใช้ : Flip chart

กิจกรรมที่ 6

ประเมินการเสวนา และ ปณิธานในการปฏิรูป

6.1 ประเมินการเสวนา

วัตถุประสงค์ : เพื่อประเมินการจัดเวที ทั้งในเชิงเนื้อหา กระบวนการ ความคุ้มค่า ผลสัมฤทธิ์ รวมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

กระบวนการ

1) รวมกลุ่มใหญ่ เป็นวงกลม

2) ให้สมาชิกแต่ละคนเขียนความรู้สึก ความประทับใจ ความคุ้มค่าและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

3) แสดงความเห็นโดยการเขียนลงกระดาษเปล่า

4) วิทยากรกระบวนการรวบรวมความเห็น และแจกกลับไม่ซ้ำตัวคนให้อ่านเฉพาะแผ่นที่เขียนน่าสนใจไม่ซ้ำ

สื่อ/อุปกรณ์ที่ใช้ : กระดาษ A4

6.2 ปณิธานในการปฏิรูป

วัตถุประสงค์ : เพื่อสร้างความมุ่งมั่น ข้อตกลงในการเดินหน้าปฏิรูปประเทศไทย โดยตนเอง
กระบวนการ

- 1) ให้สมาชิกเขียนปณิธาน ความมุ่งมั่นของตนเองที่มีต่อการปฏิรูป ลงในแผ่นปณิธานที่เป็นรูปหัวใจสีชมพู มีตราสภาพัฒนาการแห่งชาติ
- 2) ให้แต่ละคนอ่านปณิธานของตนเอง
- 3) เสร็จแล้วนำใส่ซองเขียนชื่อ ให้ผู้เข้าร่วมเสวนานำปณิธานกลับได้
- 4) ต่อท้ายด้วยพิธีการปิดเสวนา เพื่อให้กิจกรรมไหลลื่นไปได้ดี หลังจากกิจกรรมตั้งปณิธานการปฏิรูปแล้ว

4.1) เปิดเพลงซึ้งๆ แล้วเดินมอบเกียรติบัตรพร้อมภาพถ่าย ทีละคน (ต้องเรียงชื่อคนกับเกียรติบัตรให้ตรงกัน) จับมืออาลากัน ไหว้แสวงความขอบคุณที่ทุกคนให้ความร่วมมือด้วยดี

4.2) จบการเสวนา

สื่อ/อุปกรณ์ที่ใช้ : กระดาษรูปหัวใจสีชมพู ที่มีโลโก้รัฐสภา

Working paper การแบ่งภารกิจการจัดเวทีเสวนา

เวลา	กิจกรรม	เตรียมการ/อุปกรณ์	ผู้รับผิดชอบ
วันแรก			
09.00 – 12.00 น.	เยี่ยมชมรัฐสภา		คณะอนุกรรมการฯ เจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการ
12.00 - 13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน		
	ลงทะเบียนผู้เข้าร่วมเสวนา	เตรียม แบบลงทะเบียน	เจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการ
	ความพร้อม	แบบฟอร์ม C	คณะอนุกรรมการฯ
13.00 – 13.45 น.	ตอบแบบสอบถาม ครั้งที่ 1 และ กิจกรรมสัมพันธ์ภาพ	กิจกรรมที่ 1	วิทยากรกระบวนการ
13.45 – 15.15 น.	แลกเปลี่ยนความคาดหวังของเวที เสวนา	กิจกรรมที่ 2	วิทยากรกระบวนการ
15.15 – 15.30 น.	พักรับประทานอาหารว่างและ เครื่องดื่ม		
15.30 – 16.30 น.	ข้อมูลความจริงประเทศไทย และ ทางเลือกการพัฒนาประเทศไทย	กิจกรรมที่ 3	วิทยากรกระบวนการ

เวลา	กิจกรรม	เตรียมการ/อุปกรณ์	ผู้รับผิดชอบ
16.30 – 16.40 น.	ความแตกต่างระหว่างเสวนากับการโต้วาที	กิจกรรมที่ 4	วิทยาการกระบวนการ
16.40 – 18.00 น.	โจทย์ที่ 1 หลังปฏิรูปอยากเห็นประเทศไทยเป็นอย่างไร พร้อมนำเสนอ	กิจกรรมที่ 5 โจทย์ 1 แบ่ง 4 กลุ่ม พร้อมนำเสนอ	วิทยาการกระบวนการ ผู้จัดบันทึก
18.00 – 18.10 น.	ถ่ายภาพหมู่	กล้องถ่ายภาพ	เจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการ คณะอนุกรรมการฯ
18.10 – 19.00 น.	รับประทานอาหารค่ำ		
19.00 – 19.30 น.	ชม DVD “จากครรภ์มารดาถึงเชิงตะกอน” และ “ปฏิรูประบบรองรับสังคมสูงวัย” และกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์	- DVD “จากครรภ์มารดาถึงเชิงตะกอน” และ “ปฏิรูประบบรองรับสังคมสูงวัย” - พักผ่อนตามอัธยาศัย	วิทยาการกระบวนการ
วันที่สอง			
เวลา	กิจกรรม	เตรียมการ/อุปกรณ์	ผู้รับผิดชอบ
08.30 – 09.00 น.	กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ก่อนเข้าสู่กระบวนการ (Check in)	เพลง/ดนตรีประกอบ	วิทยาการกระบวนการ
09.00 – 10.30 น.	โจทย์ที่ 2 จะทำอะไรให้การปฏิรูปเป็นจริง	กิจกรรมที่ 5 โจทย์ 2 แบ่ง 4 กลุ่ม ตามจำนวนภาพฝันที่ได้จากโจทย์ที่ 1	วิทยาการกระบวนการ ผู้จัดบันทึก
10.30 – 10.45 น.	พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม		
10.45 – 12.00 น.	โจทย์ที่ 2 จะทำอะไรให้การปฏิรูปเป็นจริง (ต่อ) พร้อมนำเสนอ		วิทยาการกระบวนการ ผู้จัดบันทึก
12.00 – 13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน		
13.00 – 14.00 น.	โจทย์ที่ 3 จะทำอะไรเพื่อส่งเสริมการปฏิรูปสังคมไทย โดยใครจะ	กิจกรรมที่ 5 โจทย์ 3 แบ่ง 4 กลุ่ม ตาม	วิทยาการกระบวนการ ผู้จัดบันทึก

เวลา	กิจกรรม	เตรียมการ/อุปกรณ์	ผู้รับผิดชอบ
	เป็นผู้ทำ ทำเมื่อไหร่ ใช้ทรัพยากรจากไหน พร้อม นำเสนอ	โจทย์ 2 โดยแบ่งตาม ความสนใจของ ผู้เข้าร่วมเสวนา	
14.00 – 14.20 น.	ทำแบบสอบถามครั้งที่ 2	กิจกรรมที่ 1 แบบหลัง	วิทยากรกระบวนการ ผู้จัดบันทึก
14.20 – 15.00 น.	ประเมินการเสวนา ปณิธานในการปฏิรูปประเทศไทย พิธีปิดการเสวนา	กิจกรรมที่ 6 (1) กิจกรรมที่ 6 (2) เตรียมเพลงประทับใจ มอบเกียรติบัตรและ ภาพหมู่แก่ผู้เข้าร่วม เสวนา	วิทยากรกระบวนการ เจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการ คณะอนุกรรมการฯ สมาชิก สปช.
15.00 น.	รับประทานอาหารว่างและ เครื่องดื่ม เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ		

2.4 ข้อจำกัดในการจัดเสวนาในครั้งนี้

2.4.1 ประเด็นการเสวนามีความครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กลุ่มผู้นำนักศึกษาและผู้นำนักกิจกรรมหัวก้าวหน้าที่เข้าร่วมสัมมนาส่วนใหญ่อาจจะมีประสบการณ์ตรงที่หลากหลายมิติ ทำให้ผลการระดมความเห็นที่ได้ไม่หลากหลายมากนัก

2.4.2 กระบวนการเสวนากลุ่มหากผู้เข้าร่วมคนใด เสียงเบา/แสดงความคิดเห็นน้อย หรือไม่แสดงความคิดเห็น ผลการเสวนากลุ่มก็จะถูกชี้นำโดยผู้เข้าเสวนาที่เสียงดัง/ชอบแสดงความคิดเห็นมาก

2.4.3 ผู้แทนกลุ่มผู้นำนักศึกษา หรือผู้นำนักกิจกรรมหัวก้าวหน้า ที่เข้าร่วมโครงการฯ ในครั้งนี้ ยังไม่ครอบคลุมทุกสถาบันการศึกษา บางสถาบันมีผู้แทนเข้าร่วมจำนวนมาก เช่น จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยรังสิต ในขณะที่ไม่มีผู้แทนกลุ่มผู้นำนักศึกษา หรือผู้นำนักกิจกรรมหัวก้าวหน้าจากมหาวิทยาลัยราชภัฏ เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล มีเพียงผู้แทนนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ที่เข้าร่วมโครงการฯ ในครั้งนี้

2.4.4 ผู้เข้าร่วมเสวนาบางคนมาไม่ตรงตามเวลาที่นัดหมาย หรือกลับก่อนเวลาที่กำหนด ทำให้การเข้าร่วมกระบวนการเสวนาของหลายๆ คน ไม่ครบกระบวนการ เช่น ไม่ได้ตอบแบบสอบถาม ครั้งที่ 1 และ/หรือ ครั้งที่ 2 เป็นต้น หรือส่งผลให้เวลาในการดำเนินกระบวนการโดยรวมต้องเลื่อนออกไปจากกำหนดการที่วางไว้

2.4.5 ผู้เข้าร่วมเสวนาบางส่วนไม่ส่งแบบฟอร์ม C (ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าร่วมเสวนา) เมื่อนำมาประมวลผล ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าร่วมเสวนา ทำให้ผลลัพธ์ที่ได้ไม่ครบถ้วนอย่างที่ควรจะเป็น

2.5 การประชุมเตรียมการจัดเสวนา

2.5.1 การจัดฝึกอบรมผู้ที่ทำหน้าที่วิทยากรกระบวนการและผู้จัดบันทึกตามโครงการเวทีเสวนาผู้นำทางความคิด (Opinion Leader Dialogue) “ร่วมกันหาทางออกอนาคตประเทศไทยในอีก 20 ปีข้างหน้า” ระหว่างวันที่ 19-20 มีนาคม พ.ศ. 2558 ณ ห้องกุมาริกา โรงแรมสวนดุสิตเพลส และห้องประชุม 213-214 ชั้น 2 อาคารรัฐสภา 2

2.5.2 วิทยากรกระบวนการ ผู้จัดบันทึก และเจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการรณรงค์ทางสังคมและกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ในคณะกรรมการวิชาการวิสามัญการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน สภาปฏิรูปแห่งชาติ มีการประชุมเตรียมการจัดเสวนา ในวันก่อนวันจัดเสวนา และมีการประชุมทบทวน (After Action Review: ARR) กระบวนการเสวนาเมื่อสิ้นสุดการเสวนา

2.5.3 มีการติดต่อประสานงาน ปรีกษาหรือผ่านทางแอปพลิเคชันไลน์กลุ่ม (Group Line) : Leader Dialogue ซึ่งมีส่วนสำคัญอย่างมากในการเตรียมการจัดเสวนาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.6 การบริหารจัดการและการติดต่อประสานงาน

2.6.1 ด้านการเชิญผู้เข้าร่วมเสวนา ดำเนินการสรรหาโดย นายเทวินทร์ อินทรจำนงค์ และนายชาติชาย แกดคำ อนุกรรมการรณรงค์ทางสังคมและกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ และเชิญตัวแทนกลุ่มผู้นำนักศึกษาและผู้นำนักกิจกรรมหัวก้าวหน้า เข้าร่วมการเสวนา โดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการ

2.6.2 ด้านกระบวนการเสวนา การทบทวนทำความเข้าใจร่วมกันถึงกระบวนการต่างๆ ในแต่ละช่วง รวมทั้งการจัดเตรียมวีดิทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ต้องใช้ในกระบวนการเสวนา รวมทั้งดูความเรียบร้อยของสถานที่จัดเสวนาว่าเป็นไปตามรูปแบบที่กำหนดหรือไม่ (เช่น ที่นั่ง เครื่องเสียง จอโปรเจ็คเตอร์ จุดเชื่อมต่อเครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น) ดำเนินการโดยคณะวิทยากรกระบวนการ โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง นางกรรณิการ์ บรรเทิงจิตร เป็นที่ปรึกษาในการดำเนินการ

2.6.3 ด้านการจัดบันทึกและสรุปผลการเสวนา ดำเนินการโดยคณะเจ้าหน้าที่จากสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยมี นางพรทิพย์ โรจนอารังค์ รองเลขาธิการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รักษาการแทนเลขาธิการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นที่ปรึกษาในการดำเนินการ

2.7.4 ด้านการติดต่อประสานงานคณะวิทยากร ผู้จัดบันทึก เพื่อยืนยันการเดินทาง ที่พัก และนัดหมายในการเตรียมความพร้อมที่เกี่ยวข้อง การติดต่อประสานงาน/จัดหาสถานที่จัดเสวนา การจัดเตรียมเอกสารวัสดุ อุปกรณ์ วีดิทัศน์ ที่ต้องใช้ในการเสวนา ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการรณรงค์ทางสังคมและกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ในคณะกรรมการวิชาการวิสามัญการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน สภาปฏิรูปแห่งชาติ (เจ้าหน้าที่จากสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาปฏิรูปแห่งชาติ)

2.6.5 การติดต่อประสานงานดำเนินการผ่านหลายช่องทาง ได้แก่ (1) โทรศัพท์ (2) โทรสาร (3) อีเมล และ (4) แอปพลิเคชันไลน์กลุ่ม (Group Line) : Leader Dialogue

บทที่ 3 ผลที่ได้จากการเสวนากลุ่มผู้นำนักศึกษา เพื่อสนับสนุนการปฏิรูปประเทศ

ผลที่ได้จากโครงการสัมมนากลุ่มผู้นำนักศึกษาเพื่อสนับสนุนการปฏิรูปประเทศ เรื่อง “นักศึกษากับอนาคตสังคมไทย” ของคณะอนุกรรมการรณรงค์ทางสังคมและกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ในคณะกรรมการวิชาการวิสามัญการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน สถาปปฏิรูปแห่งชาติ มีรายละเอียด ดังนี้

3.1 สรุปผลการเสวนาในภาพรวม

3.1.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้เข้าร่วมเสวนา

การจัดเสวนากลุ่มผู้นำนักศึกษาเพื่อสนับสนุนการปฏิรูปประเทศในครั้งนี้ มีผู้เข้าร่วมเสวนาซึ่งเป็นผู้แทนกลุ่มผู้นำนักศึกษาและผู้นำนักกิจกรรมหัวก้าวหน้า จำนวนทั้งสิ้น 45 คน จาก 12 สถาบัน ดังนี้

- 1) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- 2) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- 3) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร
- 4) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- 5) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- 6) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- 7) มหาวิทยาลัยมหิดล
- 8) มหาวิทยาลัยรังสิต
- 9) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- 10) มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
- 11) โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
- 12) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

โดยมีรายละเอียดข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้เข้าร่วมเสวนา ดังนี้

1) เพศ

ผู้เข้าร่วมเสวนาส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย ร้อยละ 69.00 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 31.00 รายละเอียด

ดังตาราง 6

ตาราง 6 ร้อยละผู้เข้าร่วมเสวนา จำแนกตามเพศ

เพศ	ร้อยละ
ชาย	69.00
หญิง	31.00

2) อายุ

ผู้เข้าร่วมเสวนาผู้นำทางความคิดส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 21.87 ปี โดยมีช่วงอายุ 21- 24 ปี มากที่สุด ร้อยละ 68.75 รองลงมาอายุไม่เกิน 20 ปี ร้อยละ 25.00 รายละเอียดดังตาราง 7 ตาราง 7 ร้อยละผู้เข้าร่วมเสวนา จำแนกตามช่วงอายุ

อายุ (ปี)	ร้อยละ
ไม่เกิน 20	25.00
21-24	68.75
31	3.125
ไม่ระบุ	3.125

3) ศาสนา

ผู้เข้าร่วมเสวนาส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา ร้อยละ 90.63 ส่วนที่เหลือร้อยละ 9.37 ไม่ระบุว่านับถือศาสนาใด รายละเอียดดังตาราง 8 ตาราง 8 ร้อยละผู้เข้าร่วมเสวนา จำแนกตามศาสนาที่นับถือ

ศาสนา	ร้อยละ
พระพุทธศาสนา	90.63
ไม่ระบุ	9.37

4) สถานภาพสมรส

ผู้เข้าร่วมเสวนาส่วนใหญ่มีสถานภาพ โสด ร้อยละ 96.88 รายละเอียดดังตาราง 9 ตาราง 9 ร้อยละผู้เข้าร่วมเสวนา จำแนกตามสถานภาพสมรส

สถานภาพสมรส	ร้อยละ
โสด	96.88
สมรส (กลุ่มผู้นำนักกิจกรรมหัวก้าวหน้า)	3.125

5) การศึกษา

ผู้เข้าร่วมเสวนาส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 93.75 รายละเอียดดังตาราง 10

ตาราง 10 ร้อยละผู้เข้าร่วมเสวนา จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	ร้อยละ
กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี หรือเทียบเท่า	93.75
ปริญญาโท หรือเทียบเท่า	3.125
ไม่ระบุ	3.125

6) อาชีพ

ผู้เข้าร่วมเสวนาส่วนใหญ่ไม่ได้ทำงาน เนื่องจากอยู่ในระหว่างการศึกษาคิดเป็นร้อยละ 93.75 ยกเว้นในกลุ่มผู้นำนักกิจกรรมหัวก้าวหน้า ซึ่งมีร้อยละ 6.25 ที่ทำงานแล้ว รายละเอียดดังตาราง 11 ตาราง 11 ร้อยละผู้เข้าร่วมเสวนา จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	ร้อยละ
ไม่ได้ทำงาน (อยู่ระหว่างการศึกษา)	93.75
พนักงานบริษัทเอกชน (กลุ่มผู้นำนักกิจกรรมหัวก้าวหน้า)	3.125
รับราชการ (กลุ่มผู้นำนักกิจกรรมหัวก้าวหน้า)	3.125

7) รายได้ต่อเดือน (กรณีนักศึกษา อาจเป็นรายได้จากครอบครัว หรือรายได้จากการทำงานนอกเวลาเรียน)

ผู้เข้าร่วมเสวนาส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นนักศึกษาซึ่งยังไม่มีรายได้ในลักษณะค่าจ้างโดยตรง ดังนั้น ร้อยละ 40.61 จึงไม่ได้ระบุว่ามียาได้ต่อเดือนเท่าใด ในขณะที่ผู้เข้าร่วมเสวนาส่วนที่เหลือรวมกันร้อยละ 59.39 ได้ระบุรายได้ต่อเดือน ซึ่งอาจเป็นรายได้จากครอบครัว หรือรายได้จากการทำงานนอกเวลาเรียน รายละเอียดดังตาราง 12 ตาราง 12 ร้อยละผู้เข้าร่วมเสวนา จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน (บาท)	ร้อยละ
ไม่เกิน 15,000	12.50
15,001-20,000	6.25
20,001-25,000	9.38
25,001-30,000	3.13
30,001-35,000	0.00
35,001-40,000	0.00
40,001 ขึ้นไป	28.13
ไม่ระบุ	40.61

3.1.2 วิสัยทัศน์อนาคตประเทศไทยในอีก 20 ปีข้างหน้า

จากการระดมความเห็นของผู้เข้าร่วมเวทีเสวนาผู้นำนักศึกษาเพื่อสนับสนุนการปฏิรูปประเทศ “นักศึกษากับอนาคตสังคมไทย” โดยแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมออกเป็น 4 กลุ่ม เพื่อหาประเด็นหลักของเวทีว่า “หลังปฏิรูป อยากเห็นประเทศไทยเป็นอย่างไร” (โจทย์ที่ 1) แต่แต่ละกลุ่มได้เสนอประเด็นโดยเรียงลำดับความสำคัญไว้ (รายละเอียดตามเอกสารแนบท้ายบทที่ 3) และสามารถสรุปผลจากการเสวนาตกผลึกทางความคิดของทุกกลุ่มได้ 4 ประเด็น ซึ่งเป็นภาพฝันร่วมเกี่ยวกับอนาคตของประเทศไทยที่อยากเห็นและอยากให้เป็น ดังนี้

- 1) การศึกษามีคุณภาพ มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับการดำเนินชีวิต สร้างระบบการศึกษาให้เท่าเทียม ทัวถึง และเป็นธรรม
- 2) เศรษฐกิจมีความมั่นคง ลดช่องว่างระหว่างชนชั้น พลังงานยั่งยืน คงไว้วิถีไทย บนฐานเศรษฐกิจพอเพียง
- 3) สังคมที่เป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ มีคุณภาพชีวิตที่ดี บนฐานโครงสร้างประชากรที่สมดุล และวัฒนธรรมไทย
- 4) การเมืองการปกครองโปร่งใส โดยใช้หลักนิติธรรม และบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด เท่าเทียม รู้สิทธิหน้าที่

3.1.3 จุดคานงัดของการปฏิรูป

ข้อเสนอต่อการปฏิรูปในด้านต่างๆ ที่เห็นว่าเป็นจุดคานงัดของการปฏิรูปเพื่อให้ไปถึงภาพวิสัยทัศน์ประเทศไทยในอีก 20 ปีข้างหน้า และ/หรือบรรจุในร่างรัฐธรรมนูญ จากผลการเสวนา สามารถสรุปประเด็นสำคัญที่เป็นจุดคานงัดของการปฏิรูป ซึ่งควรบรรจุไว้ในร่างรัฐธรรมนูญ โดยเรียงลำดับตามนัยของวิสัยทัศน์อนาคตประเทศไทยในอีก 20 ปีข้างหน้า ได้ดังนี้

1) ด้านการศึกษา

- (1) ขยายสิทธิขั้นพื้นฐานในการได้รับการศึกษาโดยไม่มีค่าใช้จ่าย จนถึงระดับอุดมศึกษา รวมถึงกระจายสถานศึกษา ครูที่มีคุณภาพ และสื่อการเรียนการสอน ให้ทั่วถึงและเป็นมาตรฐานเดียวกัน
- (2) ให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายการศึกษาและการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน โดยให้ความสำคัญกับความต่อเนื่องของนโยบาย (นโยบายต้องไม่เปลี่ยนไปตามการเมือง) และมีการกำหนดกรอบระยะเวลาการดำเนินการที่ชัดเจน เพื่อยกระดับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ
- (3) ปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนให้ทันต่อสถานการณ์ จัดให้มีหลักสูตรเฉพาะที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น และความต้องการของตลาดแรงงาน
- (4) พัฒนาคุณภาพบุคลากรทางการศึกษา ดึงดูดคนเก่งมาเรียนครูให้มากขึ้น ระบบการประเมินครูต้องประเมินจากผลสัมฤทธิ์และสมรรถนะของผู้เรียน โดยมีคณะกรรมการประเมินจากทุกภาคส่วน ไม่ควรประเมินจากการทำผลงานทางวิชาการ
- (5) สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนนักเรียน/นักศึกษาในกรุงเทพมหานครกับต่างจังหวัด ทั้งในด้านการเรียนการสอน สภาพแวดล้อม และวิถีชีวิต

2) ด้านเศรษฐกิจ

- (1) เปิดเสรี/เพิ่มผู้ค้าทางด้านพลังงานน้ำมันเพื่อให้ภาคเอกชนรายอื่นๆ ทั้งไทยและต่างประเทศได้มีโอกาสแข่งขันภายในตลาด โดยรัฐเป็นผู้ตรวจสอบ
- (2) ส่งเสริมเทคโนโลยีพลังงานทดแทนและพลังงานสะอาดอย่างจริงจัง เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานชีวมวล เป็นต้น โดยให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

(3) ให้ประชาชนเป็นผู้บริหารทรัพยากรในท้องถิ่นของตนเอง โดยรัฐเป็นผู้ดูแลและหนุนเสริม

(4) บริหารจัดการเขตพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning) เขตการผลิตทางการเกษตรในแต่ละพื้นที่อย่างจริงจัง เพื่อควบคุมคุณภาพและปริมาณผลผลิต แก้ไขปัญหาผลผลิตล้นตลาด และเพื่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่เหมาะสมในระยะยาว รวมทั้งส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเน้นการทำเกษตรอินทรีย์แบบผสมผสานโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

(5) ปรับโครงสร้างภาษี โดยใช้ระบบภาษีอัตราก้าวหน้า เช่น ภาษีมรดก ภาษีทรัพย์สิน ภาษีที่ดิน ภาษีสินค้าฟุ่มเฟือย เป็นต้น และออกกฎหมายการจัดเก็บภาษีแบบผูกขาด โดยจัดเก็บภาษีสำหรับผู้ผูกขาดทางการค้าในธุรกิจทุกประเภทในปริมาณมากเป็นกรณีพิเศษ และนำเงินที่ได้มาอุดหนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในกลุ่มธุรกิจประเภทเดียวกัน

3) ด้านสังคม

(1) ส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มในชุมชนเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน โดยจัดให้มี “สภาพลเมือง” เป็นกลไกขับเคลื่อนชุมชนเข้มแข็ง และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่น

(2) ปลุกจิตสำนึกรักบ้านเกิดและสร้างฐานเศรษฐกิจชุมชนจากเอกลักษณ์ วัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อเป็นจุดขาย สร้างงาน สร้างรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่น รวมทั้งสนับสนุนการรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์ กลุ่มสังฆะออมทรัพย์ และการจัดสวัสดิการชุมชน

(3) ปรับโครงสร้างบุคลากรในกิจการพระพุทธศาสนา และสร้างบรรทัดฐานในการคัดกรองบุคลากรที่เกี่ยวข้องในกิจการพระพุทธศาสนา (เช่น พระสงฆ์ สามเณร มัคทายก ฯลฯ) และให้พระสงฆ์ในพื้นที่มีส่วนร่วมทางการศึกษา เช่น การเป็นครูสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน เป็นต้น

(4) เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการคุ้มครองผู้บริโภค รวมถึงการเพิ่มช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการแจ้งข้อมูลร้องเรียนให้มากขึ้น

(5) เสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว ส่งเสริมแนวคิดรักสุขภาพเพื่อสุขภาวะที่ดี มีภูมิคุ้มกันยาเสพติด จัดระบบสวัสดิการด้านสาธารณสุขอย่างทั่วถึง รวมทั้งส่งเสริมคนที่มีความพร้อมให้มีลูกเพิ่มขึ้น และภาครัฐเข้ามาสนับสนุนการดูแลเลี้ยงดู เพื่อสร้างความสมดุลของประชากรวัยแรงงานและวัยผู้สูงอายุในอนาคต

4) ด้านการเมือง การปกครอง

(1) เพิ่มบทลงโทษสำหรับคดีทุจริตคอร์รัปชันและประพฤติมิชอบอย่างรุนแรงมากขึ้น กำหนดให้คดีทุจริตคอร์รัปชันไม่มีอายุความ และปรับปรุงคดีฟ้องล้มละลาย โดยต้องมีวิธีการเพื่อนำค่าความเสียหายกลับคืนมาให้รัฐให้ได้ มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม กรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกระทำความผิดให้ดำเนินการยึดทรัพย์และตัดสิทธิ์ทางการเมืองตลอดชีวิต และกรณีข้าราชการกระทำความผิดให้พ้นจากตำแหน่งทันที และไม่สามารถกลับมารับราชการหรือเข้ามาทำงานการเมืองได้อีก

(2) จัดตั้งสภาของประชาชนเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ เช่น สภาพลเมือง สภาตรวจสอบภาคพลเมือง เป็นต้น โดยให้มีอำนาจและสิทธิในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

ที่ถูกต้องตามกฎหมาย กำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภาดังกล่าว เพียงวาระเดียว 2 ปี และให้มีกฎหมายพิเศษเพื่อดำเนินคดีกับผู้แทนทางการเมืองที่ทุจริต

(3) ปรับเปลี่ยนระบบการใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐ โดยใช้เป็นระบบอิเล็กทรอนิกส์ทั้งระบบ เพื่อลดช่องทางการทุจริต

(4) สร้างจิตสำนึกในคนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะเยาวชนให้รู้จักสิทธิและหน้าที่ การสร้างค่านิยมและความสมดุลในการดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสม พออยู่ พอกินบนฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

(5) ยกเลิกรูปแบบการบริหารราชการส่วนภูมิภาค และกำหนดให้ระบบการบริหารงานแบ่งเป็นส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น กำหนดให้นายอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัดมาจากการเลือกตั้ง โดยให้จังหวัดมีสิทธิในการจัดการตนเอง (จังหวัดจัดการตนเอง) และปรับสัดส่วนการจัดสรรภาษีให้แก่ท้องถิ่นมากขึ้น (50 : 50) โดยการปรับโครงสร้างภาษีให้กระจายไปสู่ท้องถิ่นมากขึ้น เพื่อนำภาษีมาบริหารจัดการในชุมชนตนเอง

3.1.4 วาระปฏิรูปในแต่ละวาระทัศน์

จากการระดมความเห็นของผู้เข้าร่วมเวทีเสวนาผู้นำนักศึกษาเพื่อสนับสนุนการปฏิรูปประเทศ “นักศึกษาทั่วประเทศสภามหาวิทยาลัย” โดยแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมออกเป็น 4 กลุ่ม เพื่อหาประเด็นหลักของเวทีว่า “จะอย่างไรให้การปฏิรูปเป็นจริง” (โจทย์ที่ 2) โดยมีวิทยากรกระบวนการประจำกลุ่มช่วยอำนวยความสะดวกในการดำเนินการจนเสร็จสิ้น และให้แต่ละกลุ่มเลือกตัวแทนเพื่อนำเสนอสรุปภาพรวม ซึ่งสามารถสรุปวาระปฏิรูปในแต่ละวาระทัศน์ ได้ดังนี้

1) การศึกษามีคุณภาพ มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับการดำเนินชีวิต สร้างระบบการศึกษาให้เท่าเทียม ทั่วถึง และเป็นธรรม โดยมีประเด็นการปฏิรูป ดังนี้

1.1) ปฏิรูประบบจัดการการเรียนรู้และการศึกษา

- ยกเลิกหลักสูตรแกนกลาง และปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนให้ทันต่อสถานการณ์ จัดให้มีหลักสูตรท้องถิ่นเฉพาะให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น และความต้องการของตลาดแรงงาน โดยเฉพาะในสาขาอาชีพที่ขาดแคลน รวมถึงให้มีวิชาเลือกเพื่อให้ผู้เรียนทราบถึงความชอบหรือความถนัดของตนเอง

- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสกำหนดนโยบายการศึกษา และจัดหลักสูตรการเรียนการสอน โดยให้ความสำคัญกับความต่อเนื่องของนโยบาย (นโยบายต้องไม่เปลี่ยนไปตามการเมือง) และมีการกำหนดกรอบระยะเวลาการดำเนินการที่ชัดเจนแน่นอน เพื่อยกระดับการพัฒนาทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

- สร้างค่านิยมและเปลี่ยนทัศนคติให้มีมุมมองเชิงบวก ให้คนเก่งมาเรียนครูให้มากขึ้น และกระจายตามสาขาอาชีพอย่างเพียงพอ

- ให้ความสำคัญกับคุณภาพของบุคลากรทางการศึกษา โดยเพิ่มระดับวุฒิการศึกษาขั้นต่ำ และต้องมีประสบการณ์การทำงาน ขณะเดียวกันต้องพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อม ทั้งความรู้ความสามารถตรงตามหลักสูตรการศึกษา

- ระบบการประเมินครูต้องประเมินจากผลสัมฤทธิ์และสมรรถนะของผู้เรียน โดยมีคณะกรรมการประเมินจากทุกภาคส่วน ไม่ควรประเมินจากการทำผลงานทางวิชาการ
- ขยายสิทธิขั้นพื้นฐานในการได้รับการศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา โดยไม่มีค่าใช้จ่าย รวมถึงกระจายสถานศึกษา ครูที่มีคุณภาพ และสื่อการเรียนการสอน ให้ทั่วถึงและเป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยเฉพาะในชนบทห่างไกล
- สร้างเครือข่าย (Connection) ของการเรียนรู้แลกเปลี่ยนกันระหว่างนักเรียน/นักศึกษา ในกรุงเทพมหานครกับต่างจังหวัด เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ซึ่งกันและกันทั้งในด้านการเรียนการสอน สภาพแวดล้อม และวิถีชีวิต

1.2) ปฏิรูประบบอุปถัมภ์ เครือญาติ และเล่นพรรคเล่นพวก

- มีระบบตรวจสอบการรับนักเรียนเข้าศึกษาต่อ และการบรรจุแต่งตั้งบุคลากรทางการศึกษาที่ชัดเจน
- พัฒนาการที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานของบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความถูกต้องและเข้มแข็ง โดยการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ประชาชน และผู้ปกครอง

1.3) ปฏิรูประบบการบริหารงานภาครัฐให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ

- กระจายงบประมาณด้านการศึกษาให้ทั่วถึงในอัตราส่วนของงบประมาณที่ใกล้เคียงกันทั่วประเทศ ไม่ให้กระจุกตัวแต่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่

2) เศรษฐกิจมีความมั่นคง ลดช่องว่างระหว่างชนชั้น พลังงานยั่งยืน คงไว้วิถีไทย บนฐานเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีประเด็นการปฏิรูป ดังนี้

2.1) ปฏิรูประบบพลังงาน

- รัฐควรเปิดเสรี/เพิ่มผู้ค้าทางด้านพลังงานน้ำมัน เพื่อให้ภาคเอกชนรายอื่นๆ ทั้งไทยและต่างประเทศได้มีโอกาสแข่งขันภายในตลาด โดยรัฐเป็นผู้ตรวจสอบ
- ให้ประชาชนเป็นผู้บริหารทรัพยากรในท้องถิ่นของตน โดยรัฐเป็นผู้ดูแล
- รัฐควรส่งเสริมเทคโนโลยีพลังงานทดแทนและพลังงานสะอาด เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานชีวมวล พลังงานจากมูลสัตว์ เป็นต้น อย่างจริงจัง โดยให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

2.2) ปฏิรูประบบการป้องกันปราบปรามการทุจริต และการลงโทษผู้ทุจริต

- กำหนดให้คดีการทุจริตคอร์รัปชันไม่มีอายุความ และปรับปรุงคดีฟ้องล้มละลาย โดยต้องมีวิธีการเพื่อนำค่าความเสียหายกลับคืนมาให้รัฐให้ได้ ขณะที่การบังคับใช้กฎหมายต้องเท่าเทียมและมีความเป็นธรรมต่อทุกชนชั้น
- ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบของกระทรวงการคลังให้สอดคล้องกับความเป็นจริง เพื่อลดช่องโหว่ในการปฏิบัติหน้าที่ และออกมาตรการควบคุมการทำงานของหน่วยงานราชการให้มีความรัดกุมมากยิ่งขึ้น

- เพิ่มอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบให้องค์กรอิสระในการดำเนินการตรวจสอบอย่างเคร่งครัด และต้องมีระบบตรวจสอบและถ่วงดุลของหน่วยงานภาครัฐที่สามารถยึดโยงการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนมากขึ้น
- ปรับปรุงกลยุทธการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน โดยให้มีการทัศนศึกษาห้องขัง (คุก) สำหรับผู้กระทำความผิด เพื่อให้เกิดความเกรงกลัวและกระทำผิดน้อยลง

2.3) ปฏิรูปภาคการเกษตร

- กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning) ในพื้นที่การเกษตร/เขตการผลิตทางการเกษตรให้เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ เพื่อควบคุมคุณภาพและปริมาณผลผลิตได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งจะสามารถแก้ปัญหาผลผลิตล้นตลาดและราคาตกต่ำ รวมถึงพัฒนาการตลาดอย่างเป็นระบบ และวางแผนพัฒนาการเกษตรที่เหมาะสมในระยะยาวได้
- ส่งเสริมการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเน้นการทำเกษตรอินทรีย์แบบผสมผสานโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ให้มีหน่วยงานภาครัฐเข้ามาตรวจสอบสัญญาหรือกำหนดราคากลางในการเช่าพื้นที่ให้เกษตรกร เพื่อแก้ปัญหาเกษตรกรไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง

2.4) ปฏิรูประบบและโครงสร้างภาษีอากร

- ใช้ระบบภาษีอัตราก้าวหน้า เช่น ภาษีมรดก ภาษีทรัพย์สิน ภาษีที่ดิน ภาษีสินค้าฟุ่มเฟือย เป็นต้น
- ปฏิรูปการทำงานของกรมสรรพากรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีความจริงจังในการตรวจสอบและจัดเก็บภาษี
- ปรับสัดส่วนการจัดสรรภาษีให้ท้องถิ่นมากขึ้น (50 : 50) โดยการปรับโครงสร้างภาษีให้กระจายไปสู่ท้องถิ่นมากขึ้น เพื่อนำภาษีมาบริหารจัดการในชุมชนตนเอง
- ส่งเสริมรัฐสวัสดิการ

2.5) ปฏิรูปการผูกขาดเพื่อการแข่งขันที่เป็นธรรม

- ออกกฎหมายการจัดเก็บภาษีแบบผูกขาด โดยจัดเก็บภาษีสำหรับผู้ผูกขาดทางการค้าในธุรกิจทุกประเภทในปริมาณมากเป็นกรณีพิเศษ และนำเงินที่ได้มาอุดหนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในกลุ่มธุรกิจประเภทเดียวกัน

3) สังคมที่เป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ มีคุณภาพชีวิตที่ดี บนฐานโครงสร้างประชากรที่สมดุล และวัฒนธรรมไทย โดยมีประเด็นการปฏิรูป ดังนี้

3.1) ปฏิรูประบบเพื่อส่งเสริมชุมชนเข้มแข็ง สวัสดิการสังคม การเงินฐานรากและสหกรณ์ ออมทรัพย์

- ส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มในชุมชนเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน โดยจัดให้มี “สภาพลเมือง” เป็นกลไกขับเคลื่อนชุมชนเข้มแข็ง และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่น
- สนับสนุนการรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์ กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ และการจัดสวัสดิการชุมชน
- ปลูกจิตสำนึกรักบ้านเกิดและสร้างฐานเศรษฐกิจชุมชนจากเอกลักษณ์ วัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อเป็นจุดขาย สามารถสร้างงานและสร้างรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่น
- ส่งเสริมการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ทั้งในด้านของอาชีพ ความรู้ รวมถึงตลาดชุมชน และส่งเสริมสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ให้มีความเข้มแข็งในทุกพื้นที่ และสามารถแข่งขัน ในต่างประเทศได้

3.2) ปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา

- ปรับโครงสร้างบุคลากรในกิจการพระพุทธศาสนา และสร้างบรรทัดฐานในการคัดกรอง บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ในกิจการพระพุทธศาสนา เช่น บุคคลที่จะเข้ามาบวชเป็นพระภิกษุสามเณร หรือคนที่มาเป็นมัคทายก ต้องเป็นผู้ที่ผ่านหลักสูตรนักรธรรม หรือเปรียญธรรม เป็นต้น
- ให้พระสงฆ์ในพื้นที่มีส่วนร่วมทางการศึกษา เช่น ให้พระเป็นครูสอนวิชาพระพุทธศาสนา ในโรงเรียน เป็นต้น
- นำหลักธรรมคำสอนทางศาสนามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

3.3) ปฏิรูประบบเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค

- เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการคุ้มครองผู้บริโภค รวมถึงเพิ่มช่องทางในการรับรู้ ข้อมูลข่าวสารและการแจ้งข้อร้องเรียนให้มากขึ้น
- เพิ่มการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการคุ้มครองผู้บริโภคให้รู้สิทธิและใช้สิทธิของผู้บริโภค

3.4) ปฏิรูประบบสุขภาพ

- จัดระบบสวัสดิการด้านสาธารณสุขอย่างทั่วถึง โดยพัฒนาระบบโรงพยาบาลส่งเสริม สุขภาพประจำตำบล หรือสถานพยาบาล และกระจายในทุกพื้นที่
- เสริมสร้างแนวคิดให้ทุกคนรักสุขภาพ และจัดให้มีสวนสาธารณะประจำตำบลหรือ หมู่บ้านในทุกพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนในแต่ละชุมชนมีสุขภาวะที่ดี
- สร้างภูมิคุ้มกัน “ปัญหายาเสพติด” ตั้งแต่ระดับครัวเรือน ชุมชน ให้มีความเข้มแข็ง

3.5) ปฏิรูประบบเพื่อรองรับสังคมสูงอายุ

- เสริมสร้างอาชีพและรายได้ รวมทั้งสร้างสังคมและคุณค่าให้กับผู้สูงอายุในแต่ละชุมชน ท้องถิ่น โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือชุมชนจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง

- ส่งเสริมให้คนที่มีความพร้อมให้มีลูกเพิ่มขึ้น และรัฐเข้ามาสนับสนุนการดูแลเลี้ยงดู
- เพิ่มเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้เพียงพอต่อการดำรงชีพ

4) การเมืองการปกครองโปร่งใส โดยใช้หลักนิติธรรม และบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดเท่าเทียม รัฐสิทธิหน้าที่ โดยมีประเด็นการปฏิรูป ดังนี้

4.1) ปฏิรูประบบการป้องกันปราบปรามการทุจริต และการลงโทษผู้ทุจริต

- เพิ่มบทลงโทษสำหรับคดีการทุจริตคอร์รัปชันและประพฤตินิชอบอย่างรุนแรงมากขึ้น กรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกระทำความผิด ให้ดำเนินการยึดทรัพย์และตัดสิทธิ์ทางการเมืองตลอดชีวิต และกรณีข้าราชการกระทำความผิด ให้พ้นจากตำแหน่งทันที และไม่สามารถกลับมารับราชการหรือเข้ามาทำงานการเมืองได้
- จัดตั้งสภาของประชาชนเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ เช่น สภากลเมือง สภามตรวจสอบภาคพลเมือง เป็นต้น ให้มีอำนาจและสิทธิที่ถูกต้องตามกฎหมาย โดยกำหนดวาระการดำรงตำแหน่ง 2 ปี และไม่ซ้ำคนเดิม ทั้งนี้ ให้มีกฎหมายพิเศษเพื่อดำเนินคดีต่อผู้แทนที่ทุจริต¹
- เพิ่มอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับองค์กรอิสระในการตรวจสอบ และเพิ่มจำนวนองค์กรตรวจสอบระบบงบประมาณภายใน (Internal Audit) ของทุกกระทรวง
- ปรับเปลี่ยนระบบการใช้จ่ายงบประมาณ โดยให้ใช้เป็นระบบอิเล็กทรอนิกส์ทั้งระบบเพื่อลดช่องทางการทุจริต
- ปรับเปลี่ยนรูปแบบจากระบบราชการให้เป็นระบบเอกชน โดยเฉพาะการประเมินผลการทำงาน (KPI)
- สร้างจิตสำนึกในทุกกลุ่ม โดยเฉพาะเยาวชนให้รู้จักสิทธิและหน้าที่ทางการเมืองของตนเอง และสร้างค่านิยมและความสมดุลในการดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสม พออยู่ พอกินบนฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.2) ปฏิรูประบบการบริหารงานภาครัฐให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ

- ยกเลิกรูปแบบการบริหารราชการส่วนภูมิภาค และกำหนดให้ระบบการบริหารงานแบ่งเป็นส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น
- กำหนดให้นายอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัดมาจากการเลือกตั้ง โดยให้จังหวัดมีสิทธิในการจัดการได้เอง
- ปรับปรุงระบบการบริหารงานภาครัฐ ให้มีความโปร่งใสในการทำงาน

4.3) ปฏิรูประบบอุปถัมภ์ เครือญาติ และเล่นพรรคเล่นพวก

- พัฒนาองค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงาน ให้มีความถูกต้องและเข้มแข็ง
- ปลูกจิตสำนึกในครอบครัวตั้งแต่เด็ก ให้ไม่โกง

¹ มีการนำเสนอใน “วาระปฏิรูประบบการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ” ด้วย

3.1.5 แนวทางการปฏิรูปและส่งเสริมการปฏิรูปสังคมไทย

จากการแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมออกเป็น 4 กลุ่ม เพื่อหาประเด็นหลักของเวทีว่า “ใครจะเป็นผู้ปฏิรูป ระยะเวลา ใช้ทรัพยากรจากใด และหลังจากนี้จะทำอะไรเพื่อส่งเสริมการปฏิรูปสังคมไทย” (โจทย์ที่ 3) โดยมีวิทยากรกระบวนการประจำกลุ่มช่วยอำนวยความสะดวกในการดำเนินการจนเสร็จสิ้น และให้แต่ละกลุ่มเลือกตัวแทนเพื่อนำเสนอสรุปภาพรวม โดยมีแนวทางการปฏิรูป ดังนี้

1) การศึกษามีคุณภาพ มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับการดำเนินชีวิต สร้างระบบการศึกษา ให้เท่าเทียม ทัวถึง และเป็นธรรม ได้เสนอแนวทางการปฏิรูป ดังนี้

ประเด็นปฏิรูป : “สมาพันธ์เยาวชนเพื่อการศึกษา”

ผู้ปฏิรูป : - นักเรียน นิสิต นักศึกษา เยาวชน

- ภาครัฐบาล

- ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs)

- เครือข่ายด้านประเทศ

ทำอย่างไร : ระยะที่ 1 - ประชุมระดมความเห็นและเสนอเรื่อง

- จัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

- ประเด็นเครือข่าย เพื่อสร้างอำนาจการต่อรอง

ระยะที่ 2 - ประสานงานกับประเทศในอาเซียน [ประสานกับธนาคารเพื่อการ
พัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank: ADB)]

ระยะเวลา : ตั้งแต่ พ.ศ. 2559

ทรัพยากร : งบประมาณจากภาครัฐ ภาคเอกชน NGOs

2) เศรษฐกิจมีความมั่นคง ลดช่องว่างระหว่างชนชั้น พลังงานยั่งยืน คงไว้วิถีไทย บนฐานเศรษฐกิจพอเพียง โดยได้เสนอแนวทางปฏิรูประบบและโครงสร้างภาษีอากร ดังนี้

ประเด็นปฏิรูป : ปรับสัดส่วนการจัดสรรภาษีให้ท้องถิ่นมากขึ้น (50 : 50) โดยการปรับโครงสร้างภาษีให้กระจายไปสู่ท้องถิ่นมากขึ้น เพื่อนำภาษีมาบริหารจัดการในชุมชนตนเอง

ผู้ปฏิรูป : - กระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

- สถาบันการศึกษา เครือข่ายนักศึกษา

- ภาคเอกชน หอการค้า

ทำอย่างไร/ระยะเวลา : ระยะที่ 1 ภายใน 4 – 5 ปีแรก สสำรวจข้อมูลและเลือกจังหวัด
นำร่อง โดยคำนึงถึงความพร้อมด้านทรัพยากร วัฒนธรรม

ระยะที่ 2 ภายใน 6 – 9 ปี ทำครอบคลุมทุกจังหวัดทั่วประเทศ

ระยะที่ 3 10 ปี ประมวลผล

ทรัพยากร : - ภาครัฐ (งบประมาณ, เทคโนโลยี, บุคลากร, องค์กรความรู้)

- ภาคเอกชนและชุมชน (ประสานงาน, ข้อมูลการจัดเก็บภาษี)

3) สังคมที่เป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ มีคุณภาพชีวิตที่ดี บนฐานโครงสร้างประชากรที่สมดุล และวัฒนธรรมไทย ได้เสนอแนวทางการปฏิรูป ดังนี้

ประเด็นปฏิรูป : การมีส่วนร่วมในการสร้างเศรษฐกิจชุมชน

ทำอย่างไร : - กำหนด/วิเคราะห์พื้นที่

- ค้นหาเอกลักษณ์ของชุมชน (การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตามวิถีชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวสำคัญในจังหวัด เช่น น้ำตก เป็นต้น)
- ประสานแกนนำชุมชน
- สร้างความรู้ความเข้าใจแก่คนในชุมชน โดยขอรับการสนับสนุนนักวิชาการมาเป็นวิทยากรให้ความรู้
- จัดทำแผนปฏิบัติการ
- ติดตามประเมินผล (อย่างน้อย 5 ปี) เพื่อให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการโครงการต่อเนื่องได้ด้วยตนเองอย่างยั่งยืน

ผู้ปฏิรูป : ดำเนินโครงการร่วมกับชุมชนในพื้นที่

เช่น ชุมชนห้วยแย้ ต.ห้วยแย้ อ.หนองบัวระเหว จ.ชัยภูมิ เป็นต้น

ระยะเวลา : เดือนตุลาคม ถึง พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 (ฤดูฝนและหนาว)

ทรัพยากร : - ขอรับการสนับสนุน จากองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในพื้นที่

- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- มหาวิทยาลัยรังสิต
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)

ผลที่ได้รับ : - เกิดอาชีพและรายได้ในชุมชน ทำให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

- เด็กและเยาวชนในชุมชนมีโอกาสรับการศึกษามากขึ้น
- เกิดจิตสำนึกรักบ้านเกิด
- ชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

4) การเมืองการปกครองโปร่งใส โดยใช้หลักนิติธรรม และบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด เท่าเทียม รัฐธรรมนูญที่ ได้เสนอแนวทางการปฏิรูป ดังนี้

ประเด็นปฏิรูป : สร้างระบบความรู้ให้ทุกคนรู้จักหน้าที่ของตนเองทางการเมือง
โครงการเสวนาเรื่อง “ประชาชนไทย สู่การเป็นพลเมือง”

วัตถุประสงค์ : เพื่อเสริมความรู้ให้เยาวชนรู้จักหน้าที่ของตนเอง

กลุ่มเป้าหมาย : นิสิต นักศึกษา

สถานที่ดำเนินการ : ภายในมหาวิทยาลัยต่างๆ

จังหวัด : 1) การเตรียมการก่อนดำเนินการ

2) การเชิญชวนผู้มีแนวโน้มสนใจและผู้ที่ยังไม่สนใจเรื่องการเมือง

3) การประชาสัมพันธ์

ระยะเวลาดำเนินการ : 1 วัน

สิ่งสนับสนุน : - เนื้อหา (ความรู้ทางวิชาการ)

- วิทยากร (ชวนคุย แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน)

- งบประมาณในการจัดเสวนา (ค่าอาหาร วิทยากร สถานที่) และงบประมาณประชาสัมพันธ์

สิ่งที่คาดว่าจะเกิดขึ้น : ประชาชนมีความเป็นพลเมืองเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดการประเมินผล : - สัดส่วนผู้ใช้สิทธิการเลือกตั้งเพิ่มขึ้น

- จำนวนผู้เข้าร่วมเสวนาครั้งต่อไปเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 60

แนวทางการปฏิรูปและส่งเสริมการปฏิรูปสังคมไทยที่ได้จากการระดมความคิดเห็นของกลุ่มผู้นำนักศึกษา และผู้นำนักกิจกรรมหัวก้าวหน้า ในครั้งนี้ ได้รับการส่งเสริมให้แก่นำนักศึกษานำแนวคิดการปฏิรูปที่ได้จากกระบวนการระดมความคิดเห็นไปขยายผลในรูปแบบกิจกรรมต่างๆ ในสถาบันการศึกษา และพื้นที่ของตนเอง เช่น โครงการจัดตั้งสมาพันธ์เยาวชนเพื่อการศึกษา โครงการมีส่วนร่วมในการสร้างเศรษฐกิจชุมชน โครงการเสวนา เรื่อง “ประชาชนไทย สู่การเป็นพลเมือง” เป็นต้น ตลอดจนจะได้มีการรวมกลุ่มผู้นำนักศึกษาและผู้นำนักกิจกรรมหัวก้าวหน้าเป็นเครือข่ายในการทำกิจกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมและปฏิรูปประเทศต่อไป

3.2 สรุปภาพรวมแบบสอบถามประเด็นวาระปฏิรูปที่ผู้เข้าร่วมเสวนาให้ความสำคัญและเห็นว่าต้องมีการปฏิรูป เปรียบเทียบก่อนและหลังการเสวนา

จากการประมวลผลแบบสอบถามวาระปฏิรูปที่ผู้เข้าร่วมเสวนาให้ความสำคัญและเห็นว่าต้องมีการปฏิรูป เปรียบเทียบก่อนและหลังการเสวนา พบว่า วาระปฏิรูปที่ผู้เข้าร่วมเสวนาส่วนใหญ่เห็นว่าต้องปฏิรูปอย่างมากที่สุด 4 อันดับแรกไม่มีความแตกต่างกันระหว่างก่อนและหลังการเสวนา ได้แก่ (1) ปฏิรูประบบการป้องกันปราบปรามการทุจริต และการลงโทษผู้ทุจริต (2) ปฏิรูประบบจัดการการเรียนรู้และการศึกษา (3) ปฏิรูประบบการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และ (4) ปฏิรูประบบอุปถัมภ์ เครือญาติ และเล่นพรรคเล่นพวก รายละเอียดดังตาราง 13

ตาราง 13 ประเด็นวาระปฏิรูปที่ผู้เข้าร่วมเสวนา ให้ความสำคัญและเห็นว่าต้องมีการปฏิรูป เปรียบเทียบก่อนและหลังการเสวนา

อันดับ	ก่อนการเสวนา		หลังการเสวนา	
	วาระการปฏิรูป	ร้อยละ	วาระการปฏิรูป	ร้อยละ
1	ปฏิรูประบบการป้องกันปราบปรามการทุจริต และการลงโทษผู้ทุจริต	95.10	ปฏิรูประบบการป้องกันปราบปรามการทุจริต และการลงโทษผู้ทุจริต	92.16
2	ปฏิรูประบบจัดการการเรียนรู้และการศึกษา	91.18	ปฏิรูประบบจัดการการเรียนรู้และการศึกษา	91.18
3	ปฏิรูประบบการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ	82.35	ปฏิรูประบบการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ	85.29
4	ปฏิรูประบบอุปถัมภ์ เครือญาติ และเล่นพรรคเล่นพวก	76.47	ปฏิรูประบบอุปถัมภ์ เครือญาติ และเล่นพรรคเล่นพวก	84.31
5	ปฏิรูประบบพรรคการเมืองและการเลือกตั้ง	72.55	ปฏิรูประบบเพื่อส่งเสริมชุมชนเข้มแข็ง สวัสดิการสังคม การเงินฐานรากและสหกรณ์ออมทรัพย์	74.51
6	ปฏิรูประบบการบริหารงานภาครัฐให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ	69.61	ปฏิรูประบบการบริหารงานภาครัฐให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ	73.53
7	ปฏิรูประบบกิจการตำรวจให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ ใกล้ชิดประชาชน	68.63	ปฏิรูประบบการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่นและชุมชน	71.57
8	ปฏิรูประบบการจัดการทรัพยากรที่ดิน น้ำ ป่า	68.63	ปฏิรูประบบและโครงสร้างภาษีอากร	70.59
9	ปฏิรูปภาคการเกษตร	67.65	ปฏิรูประบบพลังงาน	67.65

อันดับ	ก่อนการเสวนา		หลังการเสวนา	
	วาระการปฏิรูป	ร้อยละ	วาระการปฏิรูป	ร้อยละ
10	ปฏิรูประบบพลังงาน	66.67	ปฏิรูปภาคการเกษตร	67.65
11	ปฏิรูประบบบริการสุขภาพ	66.67	ปฏิรูประบบพรรคการเมืองและการเลือกตั้ง	66.67
12	ปฏิรูประบบเพื่อส่งเสริมชุมชนเข้มแข็ง สวัสดิการสังคม การเงินฐานรากและสหกรณ์ออมทรัพย์	65.69	ปฏิรูประบบบริการสุขภาพ	66.67
13	ปฏิรูปการผูกขาดเพื่อการแข่งขันที่เป็นธรรม	63.73	ปฏิรูประบบการจัดการทรัพยากร ที่ดิน น้ำ ป่า	61.76
14	ปฏิรูประบบการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่นและชุมชน	61.76	ปฏิรูประบบกิจการตำรวจให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ ใกล้ชิดประชาชน	60.78
15	ปฏิรูประบบและโครงสร้างภาษีอากร	56.86	ปฏิรูปการผูกขาดเพื่อการแข่งขันที่เป็นธรรม	59.80
16	ปฏิรูประบบแรงงานข้ามชาติ	56.86	ปฏิรูประบบเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค	58.82
17	ปฏิรูปสื่อสารมวลชนและโทรคมนาคม	53.92	ปฏิรูปสื่อสารมวลชนและโทรคมนาคม	52.94
18	ปฏิรูประบบเพื่อรองรับสังคมสูงวัย	53.92	ปฏิรูประบบเพื่อรองรับสังคมสูงวัย	52.94
19	ปฏิรูปการจัดการภัยพิบัติธรรมชาติ	53.92	ปฏิรูประบบงานรัฐวิสาหกิจ	50.00
20	ปฏิรูประบบเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค	52.94	ปฏิรูปการจัดการภัยพิบัติธรรมชาติ	49.02
21	ปฏิรูประบบงานรัฐวิสาหกิจ	52.94	ปฏิรูประบบแรงงานข้ามชาติ	48.04
22	ปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา	49.02	ปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา	47.06
23	อื่นๆ ได้แก่ กฎหมาย สิทธิชุมชน สิทธิมนุษยชนการค้าแรงงาน การลิดรอนสิทธิ ความเหลื่อมล้ำด้านสังคม การสานต่อนโยบายของต่างรัฐบาลที่เป็นประโยชน์	16.67	อื่นๆ ได้แก่ กฎหมาย สิทธิมนุษยชน การค้าแรงงาน การลิดรอนสิทธิ	8.82

3.3 การประเมินผลการเสวนาในภาพรวม

3.3.1 ความพึงพอใจ

จากการประเมินผลการเสวนาในภาพรวม พบว่า ผู้เข้าร่วมเสวนาส่วนใหญ่มีความรู้สึกพึงพอใจประทับใจโครงการสัมมนากลุ่มผู้นำนักศึกษาเพื่อสนับสนุนการปฏิรูปประเทศ เรื่อง “นักศึกษาภิวัตน์อนาคต

สังคมไทย” ในครั้งนี้ ซึ่งเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อการปฏิรูปประเทศ นับเป็นประสบการณ์ที่น่าจดจำที่สุด ทำให้ได้รับองค์ความรู้ ประสบการณ์ โลกทัศน์ ได้อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อการปฏิรูปในเรื่องต่างๆ รวมทั้งได้รับทราบกระบวนการทำงานของรัฐสภา ได้เครือข่ายเพื่อนนักศึกษาเพื่อต่อยอดความร่วมมือระหว่างกันในอนาคต ซึ่งเป็นผลดีทั้งต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ ทั้งนี้ ควรมีการนำผลการเสวนาในวันนี้ไปดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างจริงจัง โดยมีความหวังว่ากิจกรรมนี้จะสร้างเครือข่ายเยาวชนเพื่อการปฏิรูปประเทศที่เป็นรูปธรรม สร้างอนาคตประเทศไทยให้เจริญรุ่งเรืองสืบไป

ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมเสวนาทุกคนได้ตั้งปณิธานที่จะมีส่วนร่วมในการปฏิรูปประเทศ โดยมีความเชื่อมั่นว่า แรงคิดจากนิสิต นักศึกษา มีความหมายและคุณค่าต่อการเปลี่ยนแปลงให้สังคมและประเทศดีขึ้น จะมีการสานต่องานเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งต่อไป

3.3.2 ข้อเสนอแนะการจัดเวทีเสวนา

ผู้เข้าร่วมเสวนาบางส่วนมีความเห็นว่าควรเพิ่มระยะเวลาในการจัดเสวนาให้มากขึ้น เพื่อจะได้มีเวลาในการคิดข้อเสนอใหม่ๆ เพื่อการปฏิรูปได้มากขึ้น และควรเพิ่มการให้ข้อมูลความจริงประเทศไทยในแต่ละประเด็นปฏิรูปให้มากขึ้น หรือจัดทำเป็นเอกสารให้ผู้เข้าร่วมเสวนาได้ศึกษาก่อนล่วงหน้า ควรเน้นกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ให้มากขึ้น เพื่อให้ผู้เข้าร่วมเสวนาเกิดความรู้จักกันและผ่อนคลายมากขึ้น ก่อนที่จะมาร่วมระดมความคิดเห็นในกลุ่ม ควรมีความชัดเจนในการระดมความคิดเห็นในโจทย์ที่ 1 เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนกับโจทย์ที่ 2 มีการแบ่งช่วงเวลาพักระหว่างทำกิจกรรมให้เหมาะสม รวมทั้งควรเชิญสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องมาร่วมรับฟังความคิดเห็นของนักศึกษาในครั้งนี้ เพราะไม่มีความชัดเจนว่าสิ่งที่เสนอไปได้รับการลงมือหรือสานต่อโดยภาครัฐหรือไม่ ตลอดจนเชิญบุคคลที่ไม่เห็นด้วยกับการทำงานของสภาปฏิรูปแห่งชาติมาร่วมกิจกรรมหรือร่วมรับฟังด้วย

เอกสารแนบท้ายบทที่ 3

การเสวนา “หลังปฏิรูป อยากเห็นประเทศไทยเป็นอย่างไร” แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม แต่ละกลุ่มได้เสนอประเด็นไว้ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ได้มีความเห็นว่าหลังการปฏิรูปอยากเห็นประเทศไทยเป็นดังนี้

- 1) ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี มีโครงสร้างประชากรที่สมดุลสู่การมีจิตสำนึกที่ดี
- 2) เศรษฐกิจมีความมั่นคง เน้นเศรษฐกิจพอเพียง เป็นจุดแข็งของประเทศ
- 3) การศึกษามีคุณภาพ สอดคล้องกับการดำเนินชีวิต สร้างระบบการศึกษาให้เท่าเทียมทั่วถึง และเป็นธรรม

กลุ่มที่ 2 ได้มีความเห็นว่าหลังการปฏิรูปอยากเห็นประเทศไทยเป็นดังนี้

- 1) มุ่งศึกษาตามความคิด สามารถปฏิบัติได้จริง มาตรฐานครู/หลักสูตรสูง มีแบบวัดประเมินได้แท้จริง ส่งเสริมยิ่งเทคโนโลยี
- 2) ประชาเข้าใจบทบาท ราชทำงานอย่างเต็มที่ คิดต่างได้เชื่อว่าห้ามมี มาตรฐานเดียวที่มีคือ เท่าเทียม
- 3) เศรษฐกิจต้องก้าวหน้า พลังงานต้องยั่งยืน มีความเท่าเทียม คงไว้วิถีไทย

กลุ่มที่ 3 ได้มีความเห็นว่าหลังการปฏิรูปอยากเห็นประเทศไทยเป็นดังนี้

- 1) การศึกษาเป็นรัฐสวัสดิการ พัฒนาหลักสูตรและบุคลากรทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
- 2) ประชาชนส่วนใหญ่รู้สิทธิและหน้าที่ นักการเมือง ข้าราชการทำงานอย่างโปร่งใส
- 3) พัฒนาคูณภาพชีวิตของประชาชน โดยใช้ทรัพยากรที่มีอย่างคุ้มค่า
- 4) สังคมที่เป็นธรรม โดยอิงจากวัฒนธรรมและใช้กฎหมายรักษาสีทธิของประชาชน

กลุ่มที่ 4 ได้มีความเห็นว่าหลังการปฏิรูปอยากเห็นประเทศไทยเป็นดังนี้

- 1) เศรษฐกิจ - ลดช่องว่างระหว่างชนชั้น และเปิดการค้าเสรี
- 2) การศึกษา - บุคลากรและหลักสูตรมีคุณภาพ มีโอกาสในการเข้ารับการศึกษาอย่างเท่าเทียม และได้รับการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการศึกษา
- 3) กระบวนการยุติธรรม - สร้างมาตรฐานให้องค์หลักนิติธรรม และบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด

การประชุมผลการเสวนา (ที่ผู้เข้าร่วมเสวนาแต่ละคนเขียนมา)

1. ความพึงพอใจต่อเวทีเสวนา

- การสัมมนาครั้งเป็นการสัมมนาที่กระผมประทับใจ เพราะสิ่งที่ได้จากการสัมมนามากมาย ทั้งองค์ความรู้ เรื่องปฏิรูปในเรื่องต่างๆ ทั้งเพื่อนพี่น้องในการสัมมนา ทำให้เกิดการต่อยอดของการร่วมมือกันในหลายๆ ด้าน ทำให้ผลที่จะเกิดขึ้นนั้นมีผลดีต่อตนเอง เพื่อน ประเทศชาติ เป็นประสบการณ์ที่น่าจดจำที่สุด
- ชอบมากครับ ได้ความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น อยากให้ทำอย่างจริงจัง ชาติจะได้เจริญ ชอบที่รับฟังความคิดของเด็ก
- สนุกดีครับ รู้สึกว่าตนเองที่เป็นเยาวชนก็สามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่สำคัญระดับประเทศ ได้ เพราะการมีส่วนร่วมของประชาชนสำคัญมาก
- ชอบในกิจกรรมที่ได้เปิดโอกาสให้ทุกคนได้อภิปรายและนำเสนอ โดยรวมประทับใจกับโครงการนี้
- ได้รับความรู้เพิ่มมากขึ้น และหลากหลายทางความคิดและได้รับมิตรภาพดีๆ และได้เห็นว่าความคิดเล็กๆ ของเรสำคัญต่อประเทศไทย
- ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ได้รับความรู้หลายๆ ด้าน รู้จักขั้นตอนการทำงานกระบวนการต่างๆ และได้รับมิตรภาพที่ดี
- เป็นกิจกรรมที่ดี จากตอนแรกกลัวว่าหลังจากเสริมกิจกรรมแล้วจะหายไปและสูญเปล่า แต่ตอนนี้มีความหวังแล้วว่ากิจกรรมนี้สร้างเครือข่ายเยาวชนที่เป็นรูปธรรม สร้างอนาคตประเทศไทย ให้เจริญรุ่งเรืองสืบไปได้อะไร
- ได้ความรู้ใหม่ๆ ในมุมมองของเพื่อนหลายคนที่ย่างสาขากัน ทำให้เห็นว่าแต่ละอาชีพแต่ละสาขามีการมองในเรื่องเดียวกันต่างมองได้ต่างจุด
- ได้เปิดโลกทัศน์ มุมมอง แนวทางในการพัฒนาประเทศกว้างขึ้น ได้รู้หน้าที่ของพลเมือง ได้เรียนรู้จากของจริงและสถานการณ์จริง
- ได้กระบวนการคิดวิเคราะห์แผนในการแก้ไขปัญหาประเทศชาติ และเสวนาปฏิรูปอย่างเป็นเหตุเป็นผล
- รู้สึกตัดสินใจถูกที่มาร่วมค่าย ได้อะไรกลับไปหลายอย่าง รวมถึงได้แสดงออกอย่างที่ต้องการ เป็นเวทีที่มีการจัดการดีมากและข้อมูลน่าสนใจ
- ในบางครั้งวิทยากรบางท่านพยายามแทรกแนวคิดของตัวเองให้นักศึกษา
- แรงจากนิสิต/นักศึกษา ก็มีความหมายความคิดของกลุ่มคนเล็กๆ ที่อยากจะเปลี่ยนแปลงให้สังคมและประเทศดีขึ้น
- ได้รู้เกี่ยวกับการทำงานของระบบรัฐสภาว่าเขาทำงานกันอย่างไร
- ได้ระดมความคิดเห็นว่าคิดอะไร อยากได้อะไรในเรื่องต่างๆ และได้การมีกระบวนการทำงานกลุ่มกับเพื่อนๆ ต่างสถาบัน ได้แลกเปลี่ยนความรู้กัน

- ได้เสนอแนวคิดการพัฒนาระบบการศึกษาในหัวข้อการพัฒนาศึกษาและพัฒนาคุณภาพครู รวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหา

- ได้เจอเพื่อนๆ พี่ๆ ในหลายมหาวิทยาลัย ได้เปิดมุมมองใหม่ ได้แสดงความคิดเห็น เป็นอีกเวทีที่รับฟังเสียงของเยาวชน ได้รู้ความคิดเห็นของพี่ๆ และไม่เกี่ยงเรื่องสถาบันไม่ว่าจะเป็นรัฐหรือเอกชน

- ได้รับข้อมูลที่มีความแน่นอนจากผู้มีความรู้ มีผู้ที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรงสาขามาร่วมเสวนา ได้รับแนวคิดที่จำเป็นสำหรับการใช้ในการเปลี่ยนแปลงสิ่งเก่าๆ ให้ดีขึ้น และได้สร้างกลุ่มเครือข่ายให้แก่มหาวิทยาลัยในการทำงานในภายหน้า

- ได้มีการเสนอแนวคิดในมุมมองของเยาวชน แต่ยังไม่มีความชัดเจนว่าสิ่งที่เสนอไปได้รับการลงมือหรือสานต่อโดยภาครัฐหรือไม่ ถึงจะเครียดบ้าง แต่ดีนะ เพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ เป็นเครือข่ายที่แข็งแกร่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะต่อเวทีเสวนา

- ควรเพิ่มระยะเวลาในการจัดงาน หากมีเวลาเพิ่มมากขึ้นก็จะดีขึ้นได้มีความคิดใหม่ๆ
- เวลาในการทำกิจกรรมที่น้อยทำให้มีข้อจำกัดการจัดเตรียมวิทยากร (Speaker) ที่สามารถให้ข้อมูลรายละเอียดในประเด็นปฏิรูปที่ผู้เข้าร่วมมีความสนใจ จะสามารถดึงดูดได้มากกว่านี้
- เวลาในการทำกิจกรรมและตัวกิจกรรมถึงความสามารถผู้เข้าร่วมกิจกรรมออกมาจำกัด
- เวลาในการเตรียมตัวทำหัวข้อการเสวนาจำกัด และเวลาในการให้ข้อมูลพื้นฐานน้อย
- ตัวกิจกรรมควรมีความยืดหยุ่นกว่านี้ และอยากให้เน้นการมีกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มากกว่านี้
- รูปแบบการจัดการอบรมไม่ควรแน่นเกินไป ต้องมีสันทนาการผ่อนคลายบ้าง อาจมีช่วงที่ทำให้กลุ่มผู้นำได้รู้จักกันก่อนที่จะมาร่วมระดมความคิดเห็น
- ควรคิดหารูปแบบการจัดกิจกรรมให้น่าสนใจมากกว่านี้ ให้ได้สัมผัสกับเหตุการณ์จริงมากกว่านี้ และควรมีการวางแผนมากกว่านี้ เพื่อให้การทำงานและการเสวนาเป็นระบบมากขึ้น
- การดำเนินรายการค่อนข้างน่าเบื่อ ขาดการแบ่งช่วงพัก (Break) ให้เหมาะสม กิจกรรมซ้ำๆ เดิมๆ ขาดความน่าสนใจ
- กิจกรรมที่ 1, 2 แบ่งกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่ซ้ำซ้อน เพราะเมื่อเปลี่ยนแผนผัง ความคิดมาแล้วทำให้ซ้ำกันเหมือนเรื่องเดิม
- น่าจะมีประสิทธิภาพมากกว่านี้ถ้ามีเอกสารให้ศึกษาก่อนมาร่วมกิจกรรม จะได้เข้าใจเนื้อหาเพิ่มขึ้น
- ควรเชิญบุคคลที่ไม่สนับสนุนการทำงานของสภาพัฒนาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) มาฟังหรือมาร่วมด้วย
- อยากให้เชิญผู้ใหญ่มารับฟังความคิดเห็นของนักศึกษา
- หัวข้อประเด็นเสวนาจำกัดภาคส่วนด้านสังคม (ขาดด้านอื่นๆ เช่น ศิลปะ วรรณกรรม จนถึงวิทยาการ)

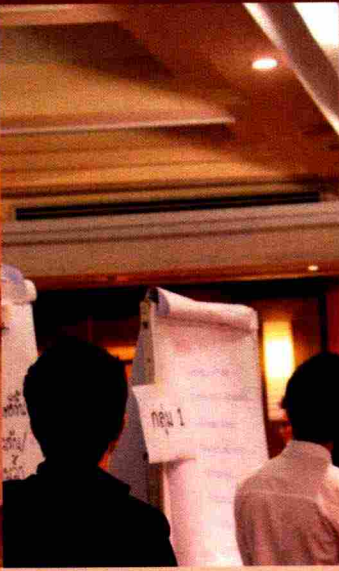
ประมวลภาพกิจกรรม
โครงการสัมมนากลุ่มผู้นำนักศึกษาเพื่อสนับสนุนการปฏิรูปประเทศ
เรื่อง “นักศึกษากับอนาคตสังคมไทย”

จัดโดย คณะกรรมการวิสามัญการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน สภาปฏิรูปแห่งชาติ
ระหว่างวันที่ 6 - 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2558 ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์ เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก

- ภาคผนวก ก แบบฟอร์มต่างๆ ที่ใช้ในกระบวนการเสวนา ก-1
- ภาคผนวก ข 37 วาระการปฏิรูปและ 6 วาระการพัฒนาของสภาปฏิรูปแห่งชาติ ข-1
- ภาคผนวก ค รายนามผู้เข้าร่วมเสวนา ค-1
- ภาคผนวก ง คณะกรรมการวิสามัญการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน สปช. ง-1
- ภาคผนวก จ คณะอนุกรรมการรณรงค์ทางสังคมและกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ จ-1
- ภาคผนวก ฉ คณะวิทยากรกระบวนการ (Facilitator) ฉ-1
- ภาคผนวก ช คณะผู้จัดบันทึก (Note Taker) ช-1
- ภาคผนวก ซ เจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการ
คณะกรรมการวิสามัญการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน สปช. ซ-1

ภาคผนวก ก

แบบฟอร์มต่างๆ ที่ใช้ในกระบวนการเสวนา

แบบฟอร์มชุด C [กิจกรรมที่ 0]

แบบสอบถามสำหรับผู้เข้าร่วมรับฟังความคิดเห็น

อำเภอ..... จังหวัด.....
 ไม่มีองค์กรสังกัด สังกัดองค์กร.....

ขอให้ผู้เข้าร่วมกรอกข้อมูลดังต่อไปนี้ตามความเป็นจริง

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ.....ปี
3. ศาสนา.....
4. สถานภาพ
 โสด สมรส หย่า/หม้าย
5. ระดับการศึกษาสูงสุด
 ไม่ได้เรียน ประถม มัธยมต้น
 มัธยมปลาย ป.ตรีหรือเทียบเท่า ป.โทหรือเทียบเท่า
 ป.เอกหรือสูงกว่า
6. อาชีพ:
 ไม่ได้ทำงาน เกษียณ เกษตรกร
 พ่อบ้าน/แม่บ้าน รับจ้าง พนักงานบริษัทเอกชน
 สื่อมวลชน ธุรกิจส่วนตัว พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 รับราชการ อื่นๆ (ระบุ).....
7. รายได้ครอบครัวต่อเดือน.....บาท
8. ท่านคิดว่ามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นการปฏิรูปก่อนเข้าร่วมระดมความคิดเห็นด้านใด (สามารถเลือกได้มากกว่าหนึ่งข้อ โดยการทำเครื่องหมาย ✓ หน้าหัวข้อ)
.....1) การเมือง
.....2) การบริหารราชการแผ่นดิน
.....3) กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

- .....4) การปกครองท้องถิ่น
  - .....5) การศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
  - .....6) เศรษฐกิจ การเงินและคลัง
  - .....7) การเกษตรอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การท่องเที่ยวและบริการ
  - .....8) พลังงาน
  - .....9) ระบบสาธารณสุข
  - .....10) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
  - .....11) การสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ
  - .....12) สังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส
  - .....13) การแรงงาน
  - .....14) การป้องกันและปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบ
  - .....15) ค่านิยม ศิลปะ วัฒนธรรม จริยธรรมและการศาสนา
  - .....16) การกีฬา
  - .....17) วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย นวัตกรรมและทรัพย์สินทางปัญญา
  - .....18) การคุ้มครองผู้บริโภค
9. ความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิรูปตามข้อ 8 มีประเด็นในการปฏิรูปเรื่องไหน อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

10. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่สละเวลา ความคิดเห็นของท่านมีประโยชน์อย่างยิ่งในการปฏิรูปประเทศไทย

แบบสอบถาม วาระปฏิรูปประเทศไทย [กิจกรรมที่ 1]

โปรดพิจารณาให้คะแนนวาระปฏิรูป 22 ประเด็น เรียงตามลำดับความสำคัญ

ลำดับ	วาระปฏิรูป	ระดับการให้คะแนน		
		3	2	1
1	ปฏิรูประบบการป้องกันปราบปรามการทุจริต และการลงโทษผู้ทุจริต			
2	ปฏิรูประบบพรรคการเมืองและการเลือกตั้ง			
3	ปฏิรูประบบการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ			
4	การปฏิรูประบบอุปถัมภ์ เครือญาติ และเล่นพรรคเล่นพวก			
5	ปฏิรูประบบการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่นและชุมชน			
6	ปฏิรูประบบการบริหารงานภาครัฐให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ			
7	ปฏิรูประบบกิจการตำรวจให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ ใกล้ชิดประชาชน			
8	ปฏิรูประบบและโครงสร้างภาษีอากร			
9	ปฏิรูประบบงานรัฐวิสาหกิจ			
10	ปฏิรูประบบพลังงาน			
11	ปฏิรูปการผูกขาดเพื่อการแข่งขันที่เป็นธรรม			
12	ปฏิรูปภาคการเกษตร			
13	ปฏิรูประบบจัดการการเรียนรู้และการศึกษา			
14	ปฏิรูประบบบริการสุขภาพ			
15	ปฏิรูปการจัดการภัยพิบัติจากธรรมชาติ			
16	ปฏิรูประบบเพื่อส่งเสริมชุมชนเข้มแข็ง สวัสดิการสังคม การเงินฐานรากและสหกรณ์ออมทรัพย์			
17	ปฏิรูประบบการจัดการทรัพยากร ที่ดิน น้ำ ป่า			
18	ปฏิรูประบบเพื่อรองรับสังคมสูงวัย			
19	ปฏิรูประบบเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค			
20	ปฏิรูปสื่อสารมวลชนและโทรคมนาคม			
21	ปฏิรูประบบแรงงานข้ามชาติ			
22	ปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา			
23	อื่น ๆ			

หมายเหตุ ระดับการให้คะแนน

3 หมายถึง ต้องปฏิรูปอย่างมากที่สุด

2 หมายถึง ต้องปฏิรูปอย่างมาก

1 หมายถึง ต้องปฏิรูป

แบบฟอร์ม ประเด็นปฏิรูป [กิจกรรมที่ 5 โจทย์ 2]

ภาพฝันเรื่อง.....

วาระปฏิรูปประเด็น ที่จะทำให้ภาพฝันเรื่องนี้เป็นจริงได้ (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ประเด็น)

เลือก	วาระปฏิรูป
1 ☐	ปฏิรูประบบการป้องกันปราบปรามการทุจริต และการลงโทษผู้ทุจริต
2 ☐	ปฏิรูประบบพรรคการเมืองและการเลือกตั้ง
3 ☐	ปฏิรูประบบการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ
4 ☐	การปฏิรูประบบอุปถัมภ์ เครือญาติ และเล่นพรรคเล่นพวก
5 ☐	ปฏิรูประบบการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่นและชุมชน
6 ☐	ปฏิรูประบบการบริหารงานภาครัฐให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ
7 ☐	ปฏิรูประบบกิจการตำรวจให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ ใกล้ชิดประชาชน
8 ☐	ปฏิรูประบบและโครงสร้างอาชีพอากร
9 ☐	ปฏิรูประบบงานรัฐวิสาหกิจ
10 ☐	ปฏิรูประบบพลังงาน
11 ☐	ปฏิรูปการผูกขาดเพื่อการแข่งขันที่เป็นธรรม
12 ☐	ปฏิรูปภาคการเกษตร
13 ☐	ปฏิรูประบบจัดการการเรียนรู้และการศึกษา
14 ☐	ปฏิรูประบบบริการสุขภาพ
15 ☐	ปฏิรูปการจัดการภัยพิบัติจากธรรมชาติ
16 ☐	ปฏิรูประบบเพื่อส่งเสริมชุมชนเข้มแข็ง สวัสดิการสังคม การเงินฐานรากและสหกรณ์ออมทรัพย์
17 ☐	ปฏิรูประบบการจัดการทรัพยากร ที่ดิน น้ำ ป่า
18 ☐	ปฏิรูประบบเพื่อรองรับสังคมสูงวัย
19 ☐	ปฏิรูประบบเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค
20 ☐	ปฏิรูปสื่อสารมวลชนและโทรคมนาคม
21 ☐	ปฏิรูประบบแรงงานข้ามชาติ
22 ☐	ปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา
23 ☐	อื่น ๆ .....

กระตาดรูปหัวใจ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมเสวนาเขียนปณิธานในการปฏิรูป [กิจกรรมที่ 6.2]

ปณิธานของข้าฯ

ปณิธานของข้าฯ

ภาคผนวก ข

37 วาระการปฏิรูป 6 วาระการพัฒนา

สภาพัฒนาการปฏิรูปแห่งชาติ

37 วาระการปฏิรูป

1. การป้องกันทุจริต
2. การเข้าสู่อำนาจ/ระบบพรรคการเมือง
3. ปรับโครงสร้างอำนาจส่วนกลาง ภูมิภาค ท้องถิ่น
4. งบประมาณ
5. ประสิทธิภาพและคุณภาพการบริหารงานภาครัฐ
6. กิจการตำรวจ
7. การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ
8. ระบบและโครงสร้างภาษี
9. ระบบงานรัฐวิสาหกิจ
10. ระบบพลังงาน
11. ปฏิรูปที่ดินและการจัดการที่ดิน
12. การผูกขาดและการแข่งขันที่เป็นธรรม
13. การเงินฐานราก และสหกรณ์ออมทรัพย์
14. ปฏิรูปภาคเกษตร
15. การสร้างสังคมผู้ประกอบการ
16. ระบบจัดการศึกษา
17. ระบบการคลัง ด้านการศึกษา (ด้านอุปสงค์) [Demand-side Education Financing]
18. ระบบการเรียนรู้
19. การกีฬา
20. ระบบวิจัยเพื่อเป็นโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญาของประเทศ
21. ระบบวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม (วทน.) เพื่อเป็นโครงสร้างพื้นฐานทางนวัตกรรมของประเทศ
22. ระบบบริการสาธารณสุข
23. ระบบส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคใหม่ๆ
24. ระบบการคลังด้านสุขภาพ
25. ระบบการบริหารจัดการทรัพยากร

26. การจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติ ภาวะโลกร้อน
27. การเตรียมการเพื่อรับมือกับวิกฤติการณ์ “กรุงเทพฯจม”
28. ระบบเพื่อส่งเสริมชุมชนเข้มแข็ง
29. สวัสดิการสังคม
30. สังคมสูงวัย
31. การคุ้มครองผู้บริโภค
32. การกำกับดูแลสื่อ
33. สิทธิเสรีภาพสื่อบนความรับผิดชอบ
34. การป้องกันการแทรกแซงสื่อ
35. ศิลปวัฒนธรรมเพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ
36. ส่งเสริมความเข้มแข็งของสถาบันศาสนา เพื่อให้เป็นสถาบันหลักของสังคม
37. แรงงานข้ามชาติ

6 วาระการพัฒนา

1. การพัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศ (Center of Excellence) [*เกษตรและอาหาร ท่องเที่ยว/สุขภาพ ยานยนต์ Trading Nations (การเป็นชาติการค้าในภูมิภาคและระดับโลก)*]
2. กลไกขับเคลื่อนหรือผลักดันให้ประเทศมีการเติบโตของรายได้ (New Growth Engine) [*การส่งเสริมให้เกิดการเริ่มต้นธุรกิจ (Start-up) การส่งเสริมให้ธุรกิจไทยออกไปใช้ประโยชน์จากภูมิภาคให้มากขึ้น*]
3. ระบบโลจิสติกส์
4. การพัฒนาเศรษฐกิจเชิงพื้นที่
5. กลไกใหม่ในการพัฒนาที่ไม่ใช่ภาครัฐ
6. การปรับเปลี่ยน Mindset และ Skillset

ที่มา: คณะกรรมาธิการวิสามัญจัดทำวิสัยทัศน์และออกแบบอนาคตประเทศไทย สภาปฏิรูปแห่งชาติ. (2558).

วาระการปฏิรูปที่สำคัญและแนวทางการบริหารจัดการของ สปช. (ระบบออนไลน์). แหล่งที่มา http://library2.parliament.go.th/giventake/content_nrcinf/nrc2557-comt-doc01.pdf.

(วันที่ค้นข้อมูล: 28 มิถุนายน 2558), หน้า 35-46.

ภาคผนวก ค

รายนามผู้เข้าร่วมเสวนา

ผู้นำนักศึกษาและผู้นำนักกิจกรรมหัวก้าวหน้า

ระหว่างวันที่ 6 - 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2558 ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์ เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	ที่อยู่	สถาบัน
1	นายสืบสาย กุลาสา	193 หมู่ 8 ต.ค่ายบกหวาน อ.เมืองหนองคาย จ.หนองคาย 43100	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2	นายวิษณุ สุรเสน	16/18 ซ.รามอินทรา 2 แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร 10220	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
3	นายวัฒนา พวงศรีแก้ว	46 หมู่ 6 ต.โพนงาม อ.กมลาไสย จ.กาฬสินธุ์ 46130	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
4	นายณัฐปคัลภ์ เข้มขาว	18 หมู่ 6 ต.ปอน อ.ทุ่งช้าง จ.น่าน 55130	มหาวิทยาลัยรังสิต
5	นายรุ่งโรจน์ แฉล้มไธสง	59 หมู่ 13 ต.นาโพธิ์ อ.นาโพธิ์ จ.บุรีรัมย์ 31230	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
6	นายปรเมธ หงษ์น้อย	73 หมู่ 14 ต.โนนท่อน อ.เมืองขอนแก่น จ.ขอนแก่น 40000	มหาวิทยาลัยรังสิต
7	นายปฏิภาณ ประเสริฐกุลศักดิ์	223 หมู่ 1 ต.ลานสัก อ.ลานสัก จ.อุทัยธานี 61160	มหาวิทยาลัยรังสิต
8	นายนิรันดร์ ศรีรุ่ง	33 หมู่ 11 ต.บางขัน อ.บางขัน จ.นครศรีธรรมราช 80360	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี มหานคร
9	นายจตุพร น้อยดำ	459/1 หมู่ 1 ต.แม่ขี อ.ตะโหมด จ.พัทลุง 93160	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี มหานคร
10	นางสาวรัศมี สุขรักษา	59 หมู่ 3 ต.โคกนาโก อ.ป่าดัว จ.ยโสธร 35150	มหาวิทยาลัยรังสิต
11	นายนิธิโรจน์ ภูมิพัฒน์อัคร	1039 ถ.พระราม 4 แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	ที่อยู่	สถาบัน
12	นายอรรถชัย ประดับวงษ์	257 หมู่ 13 ต.ห้วยแย้ อ.หนองบัวระเหว จ.ชัยภูมิ 36250	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
13	นายสุกฤษฎี วัฒนลออสมบุญ	13 ซ.ประชาอุทิศ 113 แขวงทุ่งครุ เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร 10140	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลธัญบุรี
14	นายกิตติกุล ศรเดช	58/58 หมู่ 3 แขวงลำผักชี เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร 10530	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลธัญบุรี
15	นายมนตรี ระกัจ	13/1 หมู่ 2 ต.ลำภี อ.ท้ายเหมือง จ.พังงา 82120	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี มหานคร
16	นางสาวรุ่งทิwa ประสพโชค	108/2 หมู่ 7 ต.หลักแก้ว อ.วิเศษชัยชาญ จ.อ่างทอง 14110	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
17	นางสาวอัจฉรา พลอยอำพัน	51 หมู่ 10 ต.โพธิ์ไทร อ.ป่าดิว จ.ยโสธร 35150	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
18	นางสาววรรณภา หลักทอง	143 หมู่ 4 ต.ตาลเนิน อ.สว่างแดนดิน จ.สกลนคร 47240	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
19	นายวัชรพร เทวงศา	246 หมู่ 3 ต.พานพร้าว อ.ศรีเชียงใหม่ จ.หนองคาย 43130	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
20	นายสุภกิจ ชูช่วย	4/10 หมู่ 7 ต.คึกคัก อ.ตะกั่วป่า จ.พังงา 82190	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
21	นายบารมี ผามชา	120/194 ซ.วชิรธรรมสาธิต 12 แขวงบางนา เขตบางนา กรุงเทพมหานคร 10260	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
22	นายชัยยุทธ เย็นใจ	115/2 หมู่ 2 ต.ครน อ.สวี จ.ชุมพร 86130	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
23	นายจิรศักดิ์ สมสร	243 หมู่ 12 ต.คันธุลี อ.ท่าชนะ จ.สุราษฎร์ธานี 84170	มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	ที่อยู่	สถาบัน
24	นายไชราม ประกายกิจ	99 ซ.จันทร์ 16 อ.จันทร์ แขวงทุ่งวัดดอน เขตสาทร กรุงเทพมหานคร 10120	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
25	นางสาวปรางทิพย์ ดอกหอมกลาง	352 ถ.กีฬากลาง ต.ในเมือง อ.เมืองนครราชสีมา จ.นครราชสีมา 30000	มหาวิทยาลัยรังสิต
26	นายวีริชัญญ์ เลิศวัฒนาสกุล	221/169 ถ.ตากสิน-เพชรเกษม แขวงบuckโล เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
27	นางสาวกานต์ชนิดา สินธวานุวัฒน์	52/347 ต.หลักหก อ.เมืองปทุมธานี จ.ปทุมธานี 12000	มหาวิทยาลัยรังสิต
28	นางสาวปณิติตา ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา	53 ซ.ราษฎร์บูรณะ 36 แขวงราษฎร์บูรณะ เขตราษฎร์บูรณะ กรุงเทพมหานคร 10140	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
29	นางสาวธัญรดา วงศ์นรภัทร	154 ซ.จำเอน แขวงบางนา เขตบางนา กรุงเทพมหานคร 10260	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
30	นักเรียนนายร้อย คมสัน บุตรสุวรรณ	99 หมู่ ต.พรหมณี อ.เมืองนครนายก จ.นครนายก 26000	โรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้า
31	นายลักษมณ์ เกตุทัต	41 ซ.นภาศัพท์แยกที่ 1 แขวงคลองตัน เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร 10110	ผู้นำนักกิจกรรมหัวก้าวหน้า
32	นางสาวกนกวรรณ อภัยใจ	272 หมู่ 5 ต.ร้องวัวแดง อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ 50130	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
33	นางสาววารภรณ์ ชัยมงคล	84 หมู่ 7 ต.แม่แฝก อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ 50290	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
34	นายกฤษกมล ชูดำ	110 หมู่ 1 ต.ชะมวง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง 93110	มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	ที่อยู่	สถาบัน
35	นายสุรสิทธิ์ ภูเวียง	85 หมู่ 10 ต.ซับน้อย อ.วิเชียรบุรี จ.เพชรบูรณ์ 67180	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
36	นางสาวภาวินี จันทรเชื้อ	209 หมู่ 2 ต.ทับหมัน อ.ตะพานหิน จ.พิจิตร 66110	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
37	นักเรียนนายร้อย รัฐนันท์ ตุลยกนิษก์	23 ซ.ผาสุก 1 ต.หาดใหญ่ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110	โรงเรียนนายร้อยพระ จุลจอมเกล้า
38	นางสาวอภิญา สิริชอบธรรม	45/1361 แขวงบางบอน เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร 10150	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
39	นายกิตติพงษ์ แทนคุณ	K.S. แมนชั่น ซ.ลาดพร้าว 122 แยก 14 แขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร 10310	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
40	นายอภิสิทธิ์ เสลาหอม	48 หมู่ 6 ต.ท่าผา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี 70110	มหาวิทยาลัยมหิดล
41	นายวิศพล เพ็งเล็ง	88/26 หมู่ 3 ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170	มหาวิทยาลัยมหิดล
42	นายสมประสงค์ เป้ามีพันธ์	70 ถ.จมีนไวย ต.ท่าพี่เลี้ยง อ.เมืองสุพรรณบุรี จ.สุพรรณบุรี 72000	สถาบันเทคโนโลยีพระจอม เกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
43	นายณชกร เทศชำ	7/505 ซ.วิภาวดีรังสิต 36 แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900	สถาบันเทคโนโลยีพระจอม เกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
44	นางสาวอัญธิกา คังคายะ	125 หมู่ 5 ต.เขาฉกรรจ์ อ.เขาฉกรรจ์ จ.สระแก้ว 27000	มหาวิทยาลัยรังสิต
45	นายสมภพ ดอนดี	45/132 หมู่ 14 ต.คลองสี่ อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี 12120	มหาวิทยาลัยรังสิต

ภาคผนวก ง

คณะกรรมการวิสามัญการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.)

1. นายประชา	เตรรัตน์	ประธานกรรมการ
2. นายพลเดช	ปิ่นประทีป	รองประธานกรรมการ
3. นางสาวอรพินท์	สพโชคชัย	รองประธานกรรมการ
4. รองศาสตราจารย์ประเสริฐ	ชิตพงศ์	รองประธานกรรมการ
5. รองศาสตราจารย์เจิมศักดิ์	ปิ่นทอง	ประธานที่ปรึกษากรรมการและโฆษกกรรมการ
6. นางสาวรสนา	โตสิตระกุล	ที่ปรึกษากรรมการ
7. นายนิมิต	สิทธิไทรย์	ผู้ช่วยโฆษกกรรมการ
8. นายชัยพร	ทองประเสริฐ	เลขานุการคณะกรรมการ
9. นายหาญณรงค์	เยาวเลิศ	ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ
10. นายโกวิท	ทรงคุณ	กรรมการ
11. นายจรัส	สุทธิกุลบุตร	กรรมการ
12. นายจำลอง	โพธิ์สุข	กรรมการ
13. พลเอก จิระ	โกมุทพงศ์	กรรมการ
14. นางจุไรรัตน์	จุลจักรวัฒน์	กรรมการ
15. นายเจริญศักดิ์	ศาลากิจ	กรรมการ
16. นายเฉลิมชัย	เฟื่องคอน	กรรมการ
17. ศาสตราจารย์เกียรติคุณชัชชาติ	เทพธรรานนท์	กรรมการ
18. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณรงค์	พุทธชิวิน	กรรมการ
19. นายทิวา	การกระสัง	กรรมการ
20. นายธีรศักดิ์	พานิชวิทย์	กรรมการ
21. นางประภาศรี	สุฉันทบุตร	กรรมการ
22. นายสิระ	เจนจาคะ	กรรมการ
23. ปลัดกระทรวงกลาโหม		กรรมการ
24. ปลัดกระทรวงมหาดไทย		กรรมการ
25. ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี		กรรมการ
26. ผู้อำนวยการสำนักงานสถิติแห่งชาติ		กรรมการ
27. เลขาธิการกองอำนวยการ รักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร		กรรมการ
28. เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง		กรรมการ
29. เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า		กรรมการ
30. อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์		กรรมการ

ภาคผนวก จ

คณะอนุกรรมการรณรงค์ทางสังคมและกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ในคณะกรรมการวิสามัญการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน สภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.)

อนุกรรมการ

1. นายพลเดช	ปิ่นประทีป	ประธานอนุกรรมการ
2. รองศาสตราจารย์เจิมศักดิ์	ปิ่นทอง	อนุกรรมการ
3. นายสุทัศน์	เศรษฐ์บุญสร้าง	อนุกรรมการ
4. นายกมล	รอดคล้าย	อนุกรรมการ
5. นางกรรณิการ์	บรรเทิงจิตร	อนุกรรมการ
6. นางพรทิพย์	โรจน์ฮารงค์	อนุกรรมการ
7. นางรัตนา	สมบุญวิทย์	อนุกรรมการ
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิวัต	กลีนงาม	อนุกรรมการ
9. นายเทวินทร์	อินทรจำนงค์	อนุกรรมการ
10. นายชาติชาย	แกดดำ	อนุกรรมการ
11. นางสุภาพร	ภคสิริกุล	อนุกรรมการ
12. นางสาวสุวรรณา	ตุลยวศินพงศ์	อนุกรรมการ
13. นายदनัย	ห้วงบุญชัย	อนุกรรมการ
14. นางสาวดวงพร	เฮงบุญพันธ์ุ	อนุกรรมการ
15. นายสุรพงษ์	พรมเท้า	เลขานุการคณะอนุกรรมการ

ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

1. รองศาสตราจารย์ประเสริฐ	ชิตพงศ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
2. นางประภาศรี	สุฉันทบุตร	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
3. นายนิพนธ์	พั้วพงศกร	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
4. นายประสงค์	รุ่งแสง	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิวัฒน์ชัย	กุลมาตย์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
6. นายทวีลาภ	ริ้วทอง	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
7. นายบรรพต	สุระมานะ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
8. นายปรัชญา	ปิ่นแก้ว	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
9. นายพล	พลพนาธรรม	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
10. นายโพธิทัต	พิริยวิรุฒม์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

ภาคผนวก ฉ

คณะวิทยากรกระบวนการ (Facilitator)

1. นางรัตนา	สมบูรณ์วิทย์
2. นายสุรพงษ์	พรหมเท้า
3. นางจุฑาพร	พันธุ์วัฒนา
4. นางสาวปาริชาติ	มากแก้ว
5. นางสาวนันทพร	เล็กทรงเจริญ
6. นางสาวบุญศรีสมิ์	สมบูรณ์วิทย์

บทบาทหน้าที่ของคณะวิทยากร

วิทยากรกระบวนการหลัก เป็นผู้ดำเนินการให้เวทีมีความราบรื่น สร้างความเข้าใจเบื้องต้นให้กับผู้เข้าร่วมเสวนา และดำเนินการให้เป็นไปตามกำหนดการของเวทีที่วางไว้ รวมทั้งเป็นผู้สรุปผลจากการระดมความคิดเห็น ซึ่งในแต่ละเวทีจะมีอยู่ด้วยกัน 2 คน

วิทยากรกระบวนการกลุ่มย่อย เป็นผู้ดำเนินการกระบวนการกลุ่มย่อย โดยมีภารกิจหลักในการชักชวนให้สมาชิกในกลุ่มย่อยแสดงความคิดเห็น และเป็นตัวกลางในการเจรจา เมื่อไม่สามารถหาข้อยุติร่วมกันได้

ภาคผนวก ข

คณะผู้จัดบันทึก (Note Taker)

สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1. นางสาวจุฑามาศ	กุลรัตน์	ผู้อำนวยการกลุ่มงานนโยบาย แผนงาน และยุทธศาสตร์ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักวิชาการ
2. นายยงยศ	สำราญสุข	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
3. นายทศพนธ์	นรทัศน์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
4. นายเก่ง	แก้วกล้า	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
5. นายฤกษ์	เศรษฐกร	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
6. นางสาวทิพากร	คำเกิด	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
7. นายสุกิจ	วงศ์ปิ่นง้าว	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
8. นางสาวณัฐนริน	พรพงศ์โชติวิทย์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
9. นายวรพงศ์	สุขเกิด	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

บทบาทหน้าที่ของผู้จัดบันทึก โดย ผู้จัดบันทึก จะทำหน้าที่จัดบันทึก โดยมีหลักการสำคัญสำหรับการจัดบันทึกข้อมูล ดังนี้

1. ไม่ใช่ทุกคำ ที่มีคนพูดหรือเสนอ แต่ต้องจับประเด็นร่วมที่คนหลายคนพูด แล้วให้ที่ประชุมมีการตกลงร่วมกัน หรือเห็นพ้องต้องกันเสียก่อน จึงจัดบันทึกประเด็นร่วมนั้น ไม่ใช่มีคนพูดคนเดียว ก็จัดบันทึกเลย
2. จุดสำคัญที่ต้องตั้งใจจับประเด็น คือ ช่วงการประชุมกลุ่มย่อย มีคำพูดดีๆ ประเด็นดีๆ
3. ช่วงนำเสนอรวม ตั้งใจเก็บประเด็นสำคัญ ประเด็นร่วมด้วย
4. เมื่อสิ้นสุดการจัดเวทีเสวนา ขอให้รวบรวมเอกสาร หลักฐาน ข้อคิดเห็น ไว้ที่ผู้รับผิดชอบ เพื่อเตรียมจัดทำรายงานการจัดเวทีนั้นๆ

ภาคผนวก ข

เจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการ

คณะกรรมการวิสามัญการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

สภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.)

(สำนักกรรมการ 2 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาปฏิรูปแห่งชาติ)

1. นางสาวชิตชนก	ภุรินันท์	ผู้บังคับบัญชา กลุ่มงานคณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎร
2. นางสาวกรรณิการ์	ผลพัฒน์	นิติกรชำนาญการพิเศษ
3. นางสาวศุภกร	ฮันตระกูล	นิติกรชำนาญการพิเศษ
4. นายสุพจน์	ภูครองเพชร	นิติกรชำนาญการ
5. ว่าที่ร้อยตรี กันตภณ	ไทยคำ	นิติกรปฏิบัติการ
6. นายเอนก	ชั้นศรีทรง	วิทยากรชำนาญการ
7. นางสาวพรลภัส	เกตุดปาน	วิทยากรปฏิบัติการ
8. นางสาวปานระวีร์	ภาคทรัพย์ศรี	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
9. นายชลเกษ	สุนทรวิภาค	เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน
10. นางสาวรุ่งรัตน์	มาพร	เจ้าพนักงานบันทึกข้อมูลชำนาญงาน
11. สิบเอก อธิกร	รักญาติ	เจ้าพนักงานบันทึกข้อมูลปฏิบัติงาน

คณะอนุกรรมการรณรงค์ทางสังคมและกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ
ในคณะกรรมการวิสามัญการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน
สถาปณารูปแห่งชาติ

รัฐสภา เลขที่ 2 ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
สำนักกรรมการ 2 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
โทร. 02-244-2646, 02-244-2654 โทรสาร 02-244-2654